СВЕТОСЛАВ
СЛАВЧЕВ

ДЕВЕТ, ЧИСЛОТО НА КОБРАТА

ХРИСТО Г. ДАНОВ

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ

ДЕВЕТ, ЧИСЛОТО НА КОБРАТА

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ

ДЕВЕТ, ЧИСЛОТО НА КОБРАТА

РОМАН

1977, ПЛОВДИВ
ИЗДАТЕЛСТВО „ХРИСТО Г. ДАНОВ"
Основано през 1855 година

ПОРТ АНЖЕР

Всички големи летища нощем си приличат — навярно за това, че винаги ни посрещат по един и същ начин. И чувството още с първите стъпки по бетонната писта също е еднакво. Под блясъка на изкуствените слънца и потоците нетърпим грохот всичко наоколо започва да изглежда нереално, като под лупа. Даже хората, с които преди минута си бил в самолета, придобиват изведнъж други черти.

И тук е същото — потъвам в оглушаващ щум, прожекторите блестят в очите ми. Но има и нещо различно. В изпаренията от бензин и масла се примесва гъста тръпчива миризма на солена влага и водорасли. Океанът е близо, струва ми се даже, че е някъде там, където в тъмнината свършват бетонните писти.

Порт Анжер. Съзнанието още отказва да приеме, че съм на летището в Порт Анжер. Защото то винаги е било за мен едно полуизвестно име, едно обикновено кръгче от географските карти — между тъмносиния Атлантик и жълтата пустош на Сахара. И не съм си представял, че ще дойде нощ, в която ще слизам на летището му.

Автобусът изминава своите стотина метра — повече като ритуал, отколкото като необходимост, стюардесата се усмихва с приветливо-стандартна усмивка и ни пожелава добре дошли. Една двойна стъклена врата ни поглъща и след грохота, останал навън, ни се струва, че попадаме във вакуум. На таблото отсреща примигват светлини, безличен женски глас съобщава, че е кацнал самолетът по нашата линия. После — гонг, и преминава към друго съобщение.

Това са най-досадните минути — когато си пристигнал и не си. Зная, че всичко е наред, но все пак съм неспокоен. Мисля си дали ще ме посрещнат, за недовърше-

ните работи, които оставих в София, за забравени писма и други важни и неважни неща.

Мисля и не мога да се отърва от тревожното чувство, което се е настанило дълбоко в съзнанието и което даже шокът от пристигането не успява да разсее. То стои там и напомня за себе си. Нищо не е важно. Нито недовършените преписки и забравени писма, нито вчерашните разговори, които са вече отчайващо далеч.

Част от съзнанието ми още се залъгва с мисълта, че всичко може да излезе много просто, че моето идване ще се окаже ненужно и че подир няколко дни отново ще стоя на същото това летище и ще ме изпращат. Празни мисли. Опитът ме е научил, че тревогата винаги казва истината. Тя си има свои пътища, много сигурни.

Междувременно пъстрият поток пасажери ме повлича покрай стоманените перила. Контрол на медицинските документи. В стъклената кабинка седи възрастна медицинска сестра в престилка с колосани ревери. Тя се вглежда в заверките, прочита професията ми и по мургавото ѝ лице се появява за миг онова любопитство, което човек изпитва даже към съвсем непознати колеги. После ми връща карнетката.

Конвейерите още не са започнали да изнасят багажа, аз чакам и оглеждам залата. Нищо особено — изкуствен мрамор, керамика и кован метал. Всичко това може да се види и другаде, ако се изключат няколкото национални африкански мотива. Цветя, както навсякъде по летищата.

Такива цветя не може да има.

Погледът ми се връща, не може да се откъсне от тях. Те са огромни, с кадифена бледност под луминесцентната светлина и малиновочервени капки. Те са като измислени, просто ме теглят към себе си. Сигурно така притеглят и насекомите, за да ги погълнат.

Конвейерите с тихо съскане започват да подават куфари, тълпата се разрежда. Двамата митничари в снежнобели униформи задават механично своите въпроси и слагат щемпели върху талоните.

И това приключва. Куфарът ми е натоварен на една количка и потегля към изхода. Вървя подир него и на излизане пак поглеждам цветята. Порт Анжер малко по малко престава да бъде абстрактно географско понятие, започва да се превръща в действителност.

На изхода няма много посрещачи. Един висок млад мъж с очила се вглежда в мен.

— Другарят Дебърски?

— Да, аз съм.

— Добре дошли! Много ми е приятно, Банков.

Ръкуваме се. Банков е към тридесетте, с умно лице и живи кафяви очи зад очилата. Малко е прегърбен, както повечето високи хора. И малко нервен, с бързи движения.

— Оттук, ако обичате! Този ли е куфарът ви?

Той ме повежда навън, провираме се между спрели коли и пухтящи автобуси, които прибират късните пасажери. Няколко таксита са разтворили услужливо вратите си, чува се непознат гърлен говор. Тежкият влажно-солен въздух пълни дробовете ми, кара ме да се задъхвам. И с всяка крачка се стопява надеждата ми, че моето идване е станало излишно.

Банков нищо повече не каза — значи, нещата са зле. Той отключва един тъмнозелен джип с мощни гуми. Настаняваме се, но не бърза да подкара. Вади цигари и пали

Мълча и аз секунда-две, после питам:

— Вие знаете защо съм тук. Нещо ново... около доктор Витанов?

— Не. Откак изчезна в четвъртък, нищо повече.

Това е. Случаят, който ми предстои. Няколко формуляра със снимки, които нося в куфара си. Двата разговора с генерала, умислен, както не съм го виждал отдавна („...Ти си най-подходящ, нали си лекар..."). Справките, които могат да се направят за двадесет и четири часа.

— Е, да тръгваме! — казвам аз. — Заведете ме, моля ви се, в квартирата му!

— Разбира се! — оживява се Банков. — Сметнахме, че е удобно... Взели сме ви стая в същия пансион. Добре ли е?

— Добре е. Благодаря.

Той подкарва ловко, заобикаля автобусите и излизаме на шосе.

Наоколо, доколкото мога да видя в светлината на фаровете, се редят голи червеникави хълмове, убийствено голи и пусти.

— Градът е там — кимва Банков надясно, — а това шосе е за Сиди Бахир, после се отклонява.

Той сам разбира, че е безсмислено да ми обяснява подробности за места, от които нямам и понятие. Разменяме само няколко незначителни фрази. Телексът е пристигнал късно, инженер Марков, началникът на строежа, моли да го извиня. Самият Банков е заместник главен инженер и парторг, главният е в отпуска...

Слушам го и вметвам по някоя вежлива дума. Разговорът привидно върви, всъщност — не. Банков е напрегнат. Аз също съм напрегнат и може би моята затаена тревога се предава и на него. И двамата мислим за едно и също. За онова, което се е случило тук.

Вдясно над унилите хълмове се появява розово сияние — там е градът.

— Вие предприехте ли нещо? — питам аз. Всъщност зная какво са извършили, но бих желал да го чуя от него.

— Малко закъсняхме. В петък сутринта, като не дойде на работа, помислихме, че е болен. Търсихме го... Започнахме да се тревожим, но се колебаехме какво да направим. Чак вечерта съобщихме на комендатурата и запечатахме стаята му. През нощта се обадихме в София. Е, това беше завчера.

Избирам предпазливо думите.

— А може да се е задържал някъде? У приятели или приятелка... Всичко се случва!

— Не е такъв човек, не го познавате! — казва мрачно Банков. — За две години не сме го видели един ден да закъснее!

Все пак нещо ново. Сведение първо: педант в очите на околните. Качество, което не буди симпатии, но респектира. Сведение второ: Банков отбягна въпроса за приятелката.

— Вие познавахте ли го?

— Разбира се! — отговаря веднага Банков.

Интересно, нито миг колебание. Някои на негово място биха отговорили другояче.

— Добре! — казвам аз. — Сега не е удобно, но ще ви помоля после да ми разкажете нещо повече за доктор Витанов!

Той кимва. Мълчим.

Навлизаме в града. От двете страни на шосето затрептяват светлини. И неочаквано, като по магия, се появява зеленина, която изведнъж заменя изгорените от

вятъра и слънцето хълмове. За миг блясват осветени тераси на модерни вили, виждат се кипариси, извисени над високи зидове, алеи за коли, посипани с пясък.

— Това е новата част — казва Банков като проследява погледа ми. — Чужденци, главно французи. Тя тук е една малко сложна история! Ето, вижте откъде се отклонява пътят!

Едва ли може да се запомни нещо така от колата, но все пак изпълнявам съвета и се взирам навън. Асфалтираното шосе се стеснява, качва се със завои по един хълм. След светлините по главния път тук е сравнително по-тъмно. Но по старателно поддържания асфалт и оградите от подрязани храсти личи, че кварталът е от добрите.

Още два-три завоя и Банков отбива вдясно. Фаровете уловят зид и желязна кована врата с табела „Пансион „Тереза". Зад вратата продължава алея, в дъното се виждат неясните очертания на самия пансион.

Банков натиска два пъти клаксона. В отговор над вратата светва лампа. Очевидно отнякъде ни оглеждат, и то с основание. Нощните гости никъде не будят симпатии, особено в пансион, откъдето е изчезнал човек. Но Банков се дразни от чакането и натиска клаксона.

Зад вратата се появява фигурата на нисък мъж с мургаво лице и фесче. Фаровете го заслепяват, той държи ръка пред очите си. Банков превключва светлините и извиква нещо неразбрано през страничния прозорец на колата.

Това за мъжа е достатъчно, той отключва вратата и я разтваря широко. Минаваме, пясъкът скърца под гумите, зад нас се чува грижливото дрънкане на ключалките. Спускаме се по алеята, между високи храсти, обсипани с бледолилави цветове. На слабата светлина цветовете фосфоресцират като студени пламъци. От тях се носи силна упойваща миризма.

Встрани до зданието са паркирани десетина коли. Банков си избира място и нарежда джипа до тях.

— Е, пристигнахме! — констатира той. — Можем да вървим. Кадир ще донесе багажа ви.

Той излиза пъргаво от колата и измъква моя куфар. Кадир вече е до нас и мълчаливо се покланя. А аз оглеждам пансиона, доколкото позволява това приглушената светлина, която идва от фоайето на партера.

Има къщи, които просто приличат на имената си. Този пансион можеше да изглежда и другояче, но малко старомодното име „Тереза“ необикновено му подхожда. Той е тристажен, с виенски балкончета и жалузи по прозорците — в стила, в който се строеше преди войната. Навярно тогава е бил един от скъпите.

Нямам много време за разглеждане, защото Кадир върви напред с куфара, двамата с Банков го следваме.

Подредено с вкус — това е първото впечатление. Фоайето не е голямо. Две кресла, масичка със списания, барче с машина за кафе-еспресо. Вдясно е задължителната ниша-офис с книга за записване на пансионерите и телефон. Зад нея започва стълбището за горните етажи. Вляво е вратата за трапезарията, тя е полуотворена. До нея има друга врата с табелка. Навярно там са стаите за персонала. Не е богато, но и не се чувствува притеснителността на зле поддържаните пансиони. Всяко нещо е на мястото си, спокойно и уютно.

Кадир почуква предпазливо на вратата за персонала и отвътре веднага се чува женски глас:

— Момент, Кадир!

Банков хвърля бегъл поглед към мен, изглежда се старае да разбере дали ми харесва. Усмихвам се любезно. Нямам нищо против пансион „Тереза“. Освен това, че оттук е излязъл доктор Витанов и повече не се е върнал.

Междувременно вратата се отваря и във фоайето влиза една жена — сравнително млада, може би малко над тридесетте. Не зная защо, но си представях собственичката на пансиона по-възрастна, и то подчертан френски тип, като името. А жената, която ми подава ръка, е с черни коси, черни очи и черни сключени вежди. И казва на български:

— Добре дошли! Радвам се.

Тя леко заваля острите съгласни. Разбира се, трябваше веднага да се досетя — гъркиня.

Представям се. Тя вдига учудено вежди.

— Господинът... не е от полицията?

Банков прави опит да се намеси, но го изпреварвам.

— Госпожо, аз съм експерт... Лекар-експерт, в помощ на вашата комендатура!

Не знам как звучи това, но за нея звучи добре. Прехвърлям веднага разговора:

— Госпожо, вие чудесно говорите български!

Тя засиява, очевидно това е нейната гордост.

— О, господине, моята майка е от Созопол!

Сега е ясно защо нашите са избрали този пансион. Все пак мъничко близост в този далечен край. И е приятна жена.

Вадя паспорта си като дисциплиниран гост, но мадам Тереза се усмихва:

— Е, утре... Да ви покажа стаята, господине!

Качваме се по стълбите — напред тя, след нея ние двамата с Банков. Стаята ми е на втория етаж, в дъното на малък коридор. Той се разклонява някак особено, под ъгъл, има врати вляво и вдясно. Мадам Тереза отключва последната врата и ме кани.

Чиста и приятна стая. Стени със сивкавосребристи тапети, картина, завеси в тон с тапетите. Писалище — старичко, два стола на същата възраст, килим — поизносен, но все още приличен. Легло, приготвено услужливо за нощния гост, и вентилатор над леглото. Една врата води за малко кукленско балконче, където едва ли би се събрал и единият от столовете. Но е „стая с балкон". Друга врата води в банята.

Да, харесва ми и бързам да го кажа. Мадам Тереза е предоволна.

— Лека нощ! — пожелава тя.

— Лека нощ! — отзовавам се аз. — Госпожо, нали ще разрешите господин Банков да ми покаже стаята на доктор Витанов?

— Моля! А трябва ли... — тя се запъва, все пак трудно подрежда изреченията... — да дойда аз?

— Не, благодаря ви! Само един въпрос, ако позволите!

— Моля!

— Кога видяхте за последен път доктор Витанов?

— Жьоди господине! Той говори по телефона, после си отиде... горе.

— По телефона? Малко е неудобно, госпожо, но нали разбирате...

Тя разбира, но не може да ми помогне. Не знае с кого е говорил, има впечатление само, че е приказвал нервно и въобще разговорът е бил много кратък.

— А кога излезе доктор Витанов?

И това не може да каже. Била в града и се е върнала

късно. Нищо особено не е забелязала. Не знаела въобще, че Витанов е излизал.

Чувствувам, че прекалявам с въпросите, но ми е нужно да разбера кой остава тук, докато тя отсъствува. Кадир и Жермен, те остават. Жермен помага в кухнята.

Засега стига. Пожелаваме си отново лека нощ и тя си отива.

Банков пуска вентилатора над леглото и отмества завесите. Единият прозорец има мрежа вместо стъкло, но това едва ли ще помогне срещу задухата — въздухът не помръдва. Докато той търпеливо ме чака и пуши, наплисквам лицето си с вода в банята и се опитвам да си поема дъх.

После се качваме в стаята на доктор Витанов.

Тя е на горния етаж, вдясно, номер тридесет и девет. Вратата е запечатана. Полезно, но късно. Ако някой е искал да влезе в стаята, е имал на разположение цяло денонощие. От четвъртък до петък вечерта.

Счупвам печатите, а Банков вади ключ. Забелязва моя въпросителен поглед и обяснява:

— Вторият ключ. Който желае Жермен да почисти, го оставя у госпожа Тереза.

— И Жермен е чистила в петък сутринта?

Той малко виновно потвърждава.

Отчайващо. Впрочем при настоящото положение един ключ повече или по-малко няма никакво значение. Аз съм безнадеждно закъснял. Сега вътре може да липсват важни улики или да са внесени неща, от които нямам и представа.

От тъмната стая ни лъхва топъл застоял въздух. Банков намира копчето за лампата и светва. След това отваря прозореца и се опитва да пусне вентилатора, докато аз се оглеждам.

Стаята е като моята, може би малко по-голяма, но има същото разположение и същото смешно балконче. Леглото е оправено по войнишки — точно, без гънки. Книгите на писалището са подредени, до тях лежат пластмасови папки с надписи, в една отворена кутийка има химикалки с различен цвят. Стоящо календарче с дати, които се сменят. Последната не е четвъртък, а петък. Разбирам, това е работа на Жермен. Сменила е датата и ме е знаела, че вече няма за кого.

Отварям внимателно най-горната папка. Производ-

ствени доклади за посевните лаборатории. Последният е започнат и не е довършен, писан е на ръка.

Банков тихичко проклина вентилатора, който не иска да тръгне, а аз полека дръпвам чекмеджето. Заключено е със секретна ключалка. Тя не се оказва чак толкова секретна и след минута наново полека дръпвам. Никога не знаеш какъв сюрприз може да ти поднесе едно чекмедже. Имах преди години такъв сюрприз, но това е отделна история.

Нищо особено не се случва. Вътре се оказва цял канцеларски прибор, подреден като за витрина, листове за писма и пликове, масивна запалка, разпечатан пакет „Марлборо". В дъното лежи папка с надпис „Документи" и бележник, подвързан с изкуствена кожа. Папката живо ме интересува, вадя я и я разгръщам. Тя наистина е пълна с документи — превод на дипломата му на френски език и самата диплома, служебният паспорт, удостоверения за специализация, преписи от заповеди за назначения.

Не очаквах такива важни документи. Тази находка ме смущава, тя почти изключва една от моите версии.

Отварям бележника напосоки. Срещу различните дати стоят бележки за срещи и задачи, в азбучника са отбелязани телефонни номера. С бележника ще се занимая после.

И в другите чекмеджета е същото — грижливо подредени дребни вещи на мъж, който живее сам. Нищо излишно и нищо интимно. Няма даже едно портретче — на жена му или сина му — както бих очаквал. Няма весели списания, няма книги за развлечение. Тези, които са на писалището, са ръководства за производство на антибиотици, справочници по ензими и биохимия.

Завладява ме едно особено чувство. Като че тук е живял войник, човек-пружина, с отмерени и преброени минути. И тази пружина внезапно, необяснимо е спряла. Това е най-лошото. Точно това необяснимо спиране ме тревожи. Смятах все пак, че нещата са по-прости.

Банков в края на краищата се е справил с вентилатора, а аз хвърлям поглед във вградения гардероб. Костюми, ризи, бельо, кутия за вратовръзки. Под вратовръзките, както може да се очаква държи десетина банкноти за текущи разходи. И спестовната книжка, в която е вписана съвсем скромна сума. Навярно почти цялата си заплата е превеждал в София.

Време е да се разговоря с Банков, който седи на кревата до вентилатора, пуши и внимателно ме наблюдава. Поглеждам часовника си — два и половина. Пансионът спи — никъде нито звук. През разтворения прозорец влизат роящи пеперудки, въртят се като воал около лампата.

— Мога ли да ви отнема малко от съня? — казвам аз. — Не се знае дали утре ще имаме достатъчно време.

— Разбира се.

— Бих молил да ми разкажете нещо за доктор Витанов. Така... да си съставя впечатление за него. Но преди това един въпрос.

— Моля!

— Смятате ли... — аз подбирам думите, — че е напуснал незаконно страната?

— Избягал? Не.

Той е съвършено категоричен, без сянка от съмнение.

— Защо мислите така?

— Знаете ли... трудно е да се каже, но той просто не е такъв човек. Като си реши нещо — върви докрай! Може да си счупи главата, но стои. Няма да бяга.

— А къде смятате, че е отишъл?

— Не знам. Боя се, че се е случило нещо.

— Отвлечен? Убит? Злополука?

— Нямам представа. Злополука не е, във всеки случай. Непрекъснато ни викат от комендатурата да разпознаваме в моргата... В болницата проверихме... Няма.

Това е. Те са извършили част от проверките, колкото са им стигали силите. Другото предстои на мен, още от утре сутринта. Каква сутрин? Вече е сутрин — след часа ще разсъмне.

— Кажете ми нещо за него! Какви приятели има тук?

Банков не бърза да отговаря. Вади пакетчето, пали поредната цигара.

— Емил почти няма приятели — казва той. — Аз съм един от малкото, но и аз не знам... Мъчен характер! Не цени мнението на хората, само това, което той смята — то е вярното! Нищо друго не признава! И упорит, неотстъпчив... Просто до глупост. Играете ли шах?

— Да. Защо?

— Опитните играчи, когато видят, че губят, се предават и започват нова игра. А с него трябва да играеш, докато му кажеш „мат!“

— Е, това понякога не е толкова лошо!

— Да, но означава, че не уважаваш противника си! Точно така — не уважава противника си!

Банков дръпва от цигарата си и продължава:

— А сега си представете един такъв човек, който е умен и знае! Има блестящи идеи и не търпи някой да се съмнява в идеите му. А хората се съмняват, при нас в производството нищо не се приема на доверие! И той непрекъснато е в конфликт с някого. Аз минавам за човек, който се разбира с него, но и с мен... Идва преди десетина дни, предлага подобрение в опитния ферментатор, иска монтажници. Виждам, че идеята не е глупава, но при мен монтажниците гонят срокове, не е токутака! И започвам да го разпитвам, не може ли да се поотложи малко... А той веднага: „Наговорили сте се да погребете опитната установка!“ Кой да я погребе, защо? Да не би на мен да не ми е мил заводът? Излезе, и после гледам — подал рапорт до мен срещу мен! Е, представяте ли си?

Представям си. Точно такъв изглежда на портретите по формулярите. Твърди сиви очи, късо подстригана коса, леко издадена долна брадичка. Такива хора умеят да се борят за онова, което са намислили. Блестящият ум у тях е подплатен изобилно с амбиция и самомнение Вървят, без да се оглеждат. Но трябва да им се признае смелост и решителност. Както са готови да жертвуват околните си, така жертвуват и себе си. И не е вярно, че не държат на чуждото мнение. Само че искат това мнение да бъде непрекъснато възхищение.

— Отзивите за него са...отлични — казвам аз предпазливо.

— Чели сте служебните характеристики, нали? — усмихва се криво Банков. — Как няма да са отлични? И аз съм ги чел. Инициативен, енергичен, умее да осъществява започнатото, има научен подход, теорията с практиката и така нататък. Отличен специалист, познава в тънкости производството на антибиотици. А на колко места е работил? Аз съм ги броил — единадесет! За шестнадесет години единадесет места! И все с чудесни характеристики. Как ви се вижда?

Ясно. Бил е умен, знаещ и нетърпим. Не са могли да отричат знанията му, но и не са могли да го понасят. Като положение — добре известно.

— Нещо за семейството му?

— Вие сигурно знаете повече от мен. За тези две години жена му и синът му идваха само веднъж. Живеят някак. Нямам впечатление обаче, че много се разбират.

— Знам, че е прекалено лично, но просто е необходимо... Имаше ли някоя жена тук около него?

Той мълчи дълго. После гаси цигарата в пепелника и казва:

— Не знам какво да ви отговоря. По едно време смятах, че има, след това — не... Мария Крамер от „Атланта". Знаете ли какво е „Атланта"? Това е фирмата, която извършва ситуационните работи.

— За „Атланта бауверк А. Г." имам най-смътна представа, почерпена от моите папки в София. Това е италоавстрийска фирма, която е поела всичко, което се отнася до строежите — здания, отклонението на шосето, съобщителен възел, трансформаторен пост. Ние имаме монтажа и пускането на завода в действие. Такава форма на възлагане е извънредно честа в страните от третия свят. Даже понякога не са само две фирми, а много повече.

Банков ми обяснява точно това, както и някои подробности — че фирмата не е малка, имат към двадесет души инженери и технически персонал, наемат местни работници за общата работа. Разбира се, не минава без някои разправии, но общо взето са коректни.

— То и ние хитруваме, няма как! — махва с ръка Банков. — Човещина! Но вие питахте за Крамер...

— Да, ако е възможно.

— Какво да ви кажа... Хубава, приятна жена, инженер. Изглежда, че се увлече по нашия Емил, виждаха ги заедно. Той си мълчеше, но нашите жени в пансиона що приказки изприказваха... Какво било това, защо не си вземал семейството тук... Знаете как е! После работата позамря. То с Емил кому ли е лесно!

— Тази Крамер... знае ли, че го няма?

— Тя сама се обади. Питаше къде е, във връзка с едни електроинсталации. Съчинихме нещо глупаво, Мисля, че знае.

— Тогава цялата фирма знае.

— Сигурно. Тук всички сме в контакт с тях, не може другояче. Ако някой досега не е забелязал отсъствието му, след два-три дни ще забележи.

— Можете ли да ме запознаете с Мария Крамер?

— Много лесно. Още утре, ако искате.

— Утре сигурно ще има много работа, но ще опитаме! И един последен въпрос. Имаше ли доктор Витанов някаква лична слабост? Пиеше ли?

— Не. Много рядко сме го виждали да изпие по някоя чаша в компания. Не пиеше и не пушеше. За хазарт няма какво да говорим — веднага щях да ви кажа!

— Е, мисля, че това е всичко. Много ви благодаря!

— Ако искате, утре ще ви взема с джипа за града — казва Банков и става, — въобще от каквото имате нужда...

Благодаря му още веднъж и се разделяме. Той отива да спи, колкото му е останало от нощта, а аз, за съжаление, имам още работа. Трябва да извърша подробен оглед, да правя скица, протокол и така нататък и главно — да обмисля някои неща.

Отварям наново чекмеджето и разгръщам папката. Няма съмнение, всички важни документи са тук. Трябва да се простя с първия от вариантите си. Емил Витанов не е избягал. Никой не емигрира, като оставя дипломите си. И няма защо въобще да го прави, Банков го описа много точно. Такива като него не бягат, поне в това имам опит. Те тръшват вратата на излизане. Друг е въпросът, че подир някоя година идват да чукат на същата врата.

И все пак имам една последна надежда. Взел е билет под чуждо име, качил се е на самолет или кораб и е заминал. Малко ли причини има, които да принудят един човек да се крие!

Празна е тази надежда, в нея няма мотиви. И знам какво ще излезе. Утре ще се срещна с хората в департамента на полицията и ще получа справките от всички изходни пунктове — пристанища, летища, гранични пунктове. Електронната машина ще е обработила микрофилмите от паспортите. Фалшиви паспорти няма да има или ако има, веднага ще ми кажат за кого се отнася.

Изчезнал. За да изчезне един човек, трябва да има мотиви.

Улавям се, че повтарям тази фраза. Ние все около нея се въртяхме на съвещанието при генерала, когато обсъждахме вариантите. Генералът местеше недопитата

чашка кафе по бюрото и записваше нещо на листа пред себе си. Едва ли записваше нашите теоретични построения, те бяха едно от друго по-несигурни.

Докладвах изходните данни, направих разбор — както се полага, предложих варианти за оперативни планове. И все с досадното чувство, че се въртя в омагьосан кръг. Нямаше мотиви. Тези, които бях измислил, лежаха върху пясък. И всички леко ми съчувствуваха, защото им беше ясно, че лежат върху пясък.

После другите се разотидоха по кабинетите си, като отнесоха своите съмнения, останахме аз и Савов. Генералът помълча повече, отколкото очаквах, и каза точно това, което очаквах:

— Дебърски... май че работим на тъмно!

Това е любимото му изречение, когато плановете за разследване не му харесват. А на мен да не би да ми харесват? Изчезванията са най-досадните от всички наши случаи. Разследват се като убийства до доказване на противното. Но убийства без убит, когато даже не можеш да започнеш със сигурността на убийството. И когато каноните на криминалистиката се отмятат с най-мъгливи препоръки.

Какво да ми харесва? Че трябва в чужда страна и в чужда обстановка да търся един умен специалист с опърничав характер? При това на такава служба, която навярно е от интерес за промишлените разузнавания на поне две-три страни. Нямахме данни за дейност на чуждо разузнаване, но можехме да си представим колко е приятно на някои, че монтираме завод за антибиотици. Лекарствата са стратегическа стока, особено в този район. Една новоосвободена страна никога не е достатъчно освободена, ако няма лекарства за населението си и за войската, която трябва да брани това население. А затубата на пазара и дивидентите?

Не, нашият завод на мнозина няма да хареса, това е ясно. Но има ли връзка то с изчезването на доктора? Даже изчезването може да е ход за отвличане на вниманието от нещо много по-важно.

Къде е Емил Витанов? Кой го е виждал последните дни, кой го е видял последен? С кого се е срещал и къде? Кой е замесен, изчезнал ли е някой друг? Кой е знаел намеренията му, ако е имал някакви намерения? Кой е знаел наполовина, начетвъртина? Кой мълчи?

За да изчезне един човек, трябва да има мотиви.

Сподавям една въздишка на досада и оставям лапката на мястото ѝ. Трябва да се заема със събиране на отпечатъци от пръсти, поне тези, които са останали. Една такава колекция може да се окаже полезна точно когато не очаквам.

Готвя се да затворя чекмеджето, но не го затварям. Чувствувам, че нещо има. Винаги е така, първо е чувството. Свикнал съм и го познавам, когато съм го пренебрегвал, съм бъркал. Затова стоя и се опитвам да анализирам какво е онова, което ме смущава. Очевидно е в чекмеджето.

Моливи, химикалки, ножчета за подрязване, линийки, цял набор гуми.

Не, не е това.

Запалката. Тежка, масивна запалка, в сухия отшелнически стил на Витанов. Защо запалка? Той не пуши.

Сядам на стола, опитвам се да разгледам по-внимателно запалката. След това вадя от джобния си набор една малка отверка и действувам.

Механизмът не е прост, но и аз не съм толкова неопитен. Имал съм работа с доста запалки. Тази щраква и се отваря.

Трябват ми няколко секунди, за да осъзная онова, което виждам, защото ми е трудно да го повярвам. Това е запалка, както всички други и едновременно с това — един от тези симпатични предмети, с които хората се убиват. Можеш десетки пъти да натисваш и да палиш цигари. Но един път можеш да натиснеш по-особено, да преместиш клавишчето. И когато натиснеш пак — човекът срещу теб да бъде мъртъв. Вътре има един единствен куршум, специално изготвен. Бях чувал за такива запалки, но сега виждам за първи път.

Сглобявам я и я оставям на мястото ѝ. Не искам да мисля сега за тази находка. Три и половина часът сутринта не е най-подходящото време за разсъждения върху запалки-убийци и човека, който я е държал в чекмеджето си. И който е изчезнал.

Излизам и тихо заключвам. После слизам в стаята си. Трябва да се опитам да поспя, поне час или два. Скоро ще разсъмне, чува се пърхането на птиците в дърветата навън.

А каква е задуха още отсега...

ПАНСИОН „ТЕРЕЗА“

Събуждам се с отвратително главоболие не беше сън, а кошмар. Един от тези кошмари без начало и край, в които вървиш и все се връщаш на същото място. И все трябва да излезеш някъде, защото ети стига въздух, но не можеш да излезеш.

Навярно ще свикна — и с климата, и с главоболието, но засега първият ми работен ден се очертава твърде мрачен. Иначе всичко наоколо е на мястото си и стаята ми на дневна светлина изглежда съвсем прилична. Из пансиона се чуват стъпки и далечен говор. Долу в градината някой пали кола.

Надигам се с усилие, за да започна малката инквизиция със самобръсначката. От огледалото се взират в мен две зачервени очи под съмнително подпухнали клепачи. Прошарените коси сполучливо допълват картината.

Докато разглеждам кисело образа си, придобил чертите на застаряващ бонвиван, се опитвам да подредя плана си за днес. Първо трябва да помоля Банков да ме отведе в комендатурата. Там са предупредени за мен, но е добре да си изясня докъде се простират пълномощията ми. И да получа данните от граничните пунктове, болниците, приютите, моргата. Ако са установили надзор над съмнителните заведения, квартири и явки на подземния свят в Порт Анжер, ще бъде добре. Такъв надзор винаги има — кога добър, кога лош — да видя дали не може да излезе нещо полезно за мен. Снимката на Витанов сигурно вече е размножена и раздадена комуто трябва. Това — първо, доста дълго първо.

Второ — в завода, на „обекта“, както тук го наричат. Трябва да си изясня службата на Витанов. Горе-долу съм запознат, но това „горе-долу“ не ми върши работа. Нужни са ми подробности, преписки, възможности, които биха могли да ползуват някого. „Някого“ е до-

ста абстрактно понятие, по-точно някоя фирма, недотам доброжелателно настроена към завода, който засяга интересите й. И още нещо, което в момента не знам как да свърша. Трябва да разбера този район на света в чиий периметър попада. Монополите за лекарства не винаги воюват помежду си. Случва се и да се споразумеят — това им излиза понякога по-евтино, отколкото да поддържат цели подземни организации и да плащат колосални подкупи.

Трето — още по въпроса какво представлява Витанов. Това, което ми разказва Банков, може да е вярно, но ми се иска да зная как са го виждали и другите. Запалката, която не ми излиза от ума, никак не подхожда към образа на несговорчивия самотник, влюбен в работата си. И идилията с жената от „Атланта". Не съм пуритан, но на човек с моята професия трябва да е ясно с какво са започнали такива идилии и докъде са свършили.

От само себе си се разбира, че се порязвам. Възприемам философски този факт и ща-не ща, търся помощта на една лепенка. Сега вече имам окончателно вид на човек на живота, който не се престарава особено в службата и повече цени добрия коняк и приятната компания.

Тази констатация, че съм човек на живота, съвсем не е в състояние да подобри настроението ми. Но е крайно време да се стегна. Хората чакат от мен действия, а не самонаблюдения. Слизам на закуска и първото впечатление от мен трябва да е поне прилично.

Във фоайето, зад нишата-офис, седи мадам Тереза и дава нареждания на едно момиче в престилка и боне. Това явно е Жермен — симпатична, приятна девойка. Едно същество, което у нас щеше да бъде в ученическа униформа и щеше да се възмущава от някоя учителка по литература или математика и после щеше да забравя и литературата, и математиката.

Когато поздравявам мадам Тереза, тя се изправя и тържествено ме повежда към трапезарията отсреща. Ясно е, това е пансион с традиции и още от първия ден ще ми бъде отредено постоянно място, макар в нейните очи да имам съмнителни връзки с полицията.

Трапезарията е малка, всичко пет-шест маси, но всяко ъгълче е използувано максимално. Тропическата утрин

нахлува необуздано през вдигнатите щори, кара колосаните покривки да светят. От кухнята се носи сладък мирис на кифлички и кафе.

По масите закусват десетина души и, разбира се, всички погледи се устремяват към мен. Няма защо да се представям, сигурно пристигането ми в пансиона е вече разисквано. Така и излиза. На моето бодро „наздраве“ отговаря разногласен хор от поздрави и общо взето доброжелателни усмивки.

Междувременно мадам Тереза иска да разбере къде предпочитам да седна — към прозорците или не.

— Ако това не ви затруднява, по-добре към прозорците, госпожо! Много обичам слънцето!

Никакво слънце не обичам, особено сега, но съм забелязал една маса до прозорците, където се храни семейство — мъж и жена. Добре е още отначало някое семейство да ме вземе под свое покровителство, това веднага създава контакти.

Дребната хитрост успява. Получавам по всички правила разрешение да се настаня и се запознавам със семейство Захариеви. Мъжът е спокоен, усмихнат, много приятен — от хората, които са винаги в добро настроение. Жена му е дребничка, подвижна, в черните ѝ очи свети затаено любопитство.

Докато Жермен носи закуската, научавам, че Захариеви са от Троян, той е по монтажа на ферментаторите, тя е чертожничка. Отначало им било тежко, но свикнали. Все пак климатът... но се свиквало.

Чакам да видя кога ще стане дума за Витанов. Разбира се, Захариева не издържа дълго.

— Вие сте за случая с доктора, нали? Така чухме?

— Да-да... Вие познавате ли доктор Витанов?

— Как, на един етаж сме, на третия! Той е в тридесет и девет, ние сме в тридесет и три. Добре се познаваме!

— И кога го видяхте за последен път?

— Вечерта, точно онази вечер! В четвъртък.

Не е лошо да ми разкаже нещичко, но не настоявам много. В подобни положения въображението на очевидците може да ми изиграе някоя неприятна шега. Измислят и си вярват, после човек не може да се оправи. Затова и въпросите трябва да са съвършено конкретни: кога го е видяла, къде, сам ли е бил, какво е носил със себе си, къде е отивал, какво е казал.

— Лично го видях! — заявява Захариева. — Не мога да ви излъжа, но сигурно беше към седем и половина.

— Къде?

— На нашия етаж, излизаше от стаята си.

— Сам ли беше?

— Сам. Питах го дали жена му ще идва скоро, а той да знаете как ме погледна!

Асоциацията е много любопитна — той излиза вечерта сам, а тя го пита за жена му.

— Беше като унесен! — добавя Захариева. — Просто като че не беше на себе си.

— Носеше ли нещо?

— Като че държеше... плик. Но не видях добре, той го сложи в джоба си. Друго не носеше.

Това за плика е интересно, ако е било плик. И това, че не е носил нищо със себе си. Може да се тълкува по различен начин.

— Къде отиваше?

— Не знам, но ако не е... В града, сигурно в града...

— Какво искахте да кажете? Не се стеснявайте!

Изглежда, че тонът ми е станал доста служебен. Грешка! Захариева веднага се отмята.

— А... нищо!

Нямам никакъв друг изход. Трябва направо.

— Помислихте, че отива при госпожица Крамер, нали?

Захариева не отговаря, но мълчанието й е красноречиво. Продължавам настъплението:

— Кажете, нали това помислихте?

— То... не е хубаво да се приказва.

— Не е хубаво, ама приказваш! — намесва се Захариев, който досега слуша спокойно нашия разговор. — Празна работа!

Това отприщва възмущението на Захариева.

— Като има семейство — да си гледа семейството! Ами ти защо го защищаваш?

Време е да прекъсна диалога, за да не чуя някои неласкави обобщения за мъжете изобщо. Чувал съм ги много пъти, пък и в момента ме интересува друго.

— Как смятате — казвам, — къде е доктор Витанов?

Тук Захариева замълчава и поглежда мъжа си. Ясно. Мъжът в семейството е той, колкото и да се оспорват възгледите му по някои битови отклонения.

— Всички се чудим — поклаща глава Захариев. — Такъв човек като доктора... няма да изчезне току-така.

— Смятате ли, че е избягал?

— Изключено!

Пак същата увереност, както у Банков.

— А какво тогава?

— Ами мислихме... да не би пък да е отвлечен?

— Защо?

Аз питам за причините, поради които мисли така, но той разбира въпроса ми другояче.

— Знаете... всякакви хора има! Може да са го отвлекли за пари. А може и друго... нали по вестниците пише — да искат освобождаване на затворници!

— Днес е четвъртият ден. Досега десет пъти щяха да съобщят, да поставят условия!

Той вдига рамене. Иска ми се да запитам още нещо, но в този момент в трапезарията влиза Банков. Поздравяваме се, той пренебрегва реда на мадам Тереза и сяда при нас. Разменяме няколко общи фрази за това как се чувствувам (Отлично) и как съм спал (Също отлично). Нещо в моя тон не му убягва, защото пак изслушвам познатото уверение, че ще свикна.

— И се пазете от слънцето! — добавя Банков. — Тук щега няма, щяхме да изгубим двама души още в началото! Ако искате, купете си шлем, но не ви съветвам, не са толкова удобни!

Започва малък спор около достойнствата и недостатъците на шлемовете, Захариева предлага услугите си да ме разведе из пазарите, които тук наричат „сук"-ове.

Трапезарията се е поопразнила. Захариеви също стават. Както разбирам, има специален автобус, който обслужва този и още два пансиона, където са настанени българи.

— Аз съм на ваше разположение да ви откарам в града! — казва Банков. — На обекта ще ме почакат часа два, не е беда!

На дневна светлина той изглежда по-добре — по-малко е напрегнат, лицето му е по-спокойно. Останало е нещо в погледа и в някои остри движения, но не е както нощес. За сметка на това пък аз съм напрегнатият. Имам чувството, че с всяка минута губя време, че вън от мен протичат събития, в които трябва да се намеся,

Банков довършва закуската си, не допива кафето.

— Много го обичам, а пък не ми действува добре! — усмихва се той. — Като студент пиех по половин кана — и нищо! Какво ще кажете, да ставаме?

— Благодаря ви, но не смея да ви задържам... Искам да поговоря с госпожа Тереза и прислугата.

— Как? — учудва се той. — Сега най-важното нещо е докторът. Колкото трябва — ще остана, има с какво да си улътнявам времето! То не са доклади, не е чудо... Моля ви се! Щом свършите, обадете ми се! Ще бъда горе.

Оставям Банков да си допива кафето, а аз отивам да търся госпожа Тереза.

На офиса я няма. Оказва се, че е в апартамента си и съвсем не се изненадва, като ме вижда. Моля за извинение, че я безпокоя, но е нужно да поговоря с нея. Десетина минути, не повече.

— Заповядайте, господине! — кани ме тя. — То е неразхвърляно тук, извинете!

Нищо подобно няма, разбира се. Апартаментчето е чисто. То е малко и тя явно живее тук сама. Има една стая с прозорец към градината и спалня с портал, преградена със завеса. Всичко е в ред, само че е претрупано с дреболии. Вазички и пепелници от кристал са поставени на най-неочаквани места и не може да се разбере кои са вазички и кои — пепелници. По стените са окачени малки гоблени в бронзови рамки, зад витрините на вградената библиотека има цяла колекция от причудливи стъклени животни с големи очи. Не ми е неприятно, просто ми е странно, защото не очаквах такива вкусове у мадам Тереза.

Сядам след нейната покана, като се боя да не закача някоя от вазичките. Госпожа Тереза отваря едно барче в библиотеката и пита:

— Какво ще пиете, господине? Портвайн... Мартини?

— По-добре нищо, госпожо.

— Тогава едно аранхо?

Не зная какво е аранхо и любопитството побеждава. На масичката пред мен се появяват две чашки с необикновена златиста течност, в която слънчевите лъчи се чупят със сникави искри. Госпожа Тереза сяда на съседния фотьойл и вдига една чашка.

— Наздраве, господине!

Тя е приятна жена и се държи съвсем естествено. Общуването с различни хора в пансиона й е дало едновременно голяма свобода в обноските и много точно чувство за мярка. Не изглежда и особено разтревожена от изчезването на Витанов. Навярно смята, че в живота на пансиона това е обикновен епизод, който скоро и благополучно ще приключи.

А аранхото се оказва силно и ароматно бренди от портокали.

— Госпожо — започвам аз, — много съжалявам, че ви създаваме неприятности, но просто трябва да се изяснят някои неща...

Тя слуша съвсем сериозно и внимателно ме изучава с черните си очи. Класическият елински профил й придава малко строг вид, но той се смекчава от гъстите черни коси, завързани с добре пресметната небрежност.

— Нужни са ми известни подробности — продължавам аз. — Ще позволите ли да ви задам няколко въпроса?

— Разбира се! Аз понякога... е, и думите бъркам, вие ми помагайте!

— Но вие чудесно говорите български, госпожо! Нямате нужда от помощ!

Тя наистина ужасно обича да я хвалят за нейните познания по български. И което е право, все пак достатъчно добре говори и това е голямо улеснение.

— Откога познавате доктор Витанов, госпожо?

— Момент! — тя пресмята нещо наум. — Март миналата година, тогава дойде в пансиона!

— Можете ли да ми кажете с кого се среща най-често?

Тя замълчава. Явно иска да отклони отговора.

— Не тълкувайте зле въпроса ми! — настоявам аз. — Сега е нужно да зная всичко!

— Разбирам. С кого се среща? С гостите от неговия етаж: господин Банков, господата Захариеви, Недков... Гледат телевизия в салона.

— Търсят ли го хора извън вашите гости?

Тя отново замълчава.

— Моля ви!

— Аз малко ги познавам, господине! Всеки има приятели. И комисар Матиас питаше също.

— И все пак? Кого познавате от приятелите на доктора?

— Един господин се обажда, инженер... И после, една госпожа. Не зная името.

Тя отлично знае името, но няма защо повече да настоявам с този въпрос.

— В четвъртък сутринта вие видяхте ли доктор Витанов? Той слезе ли на закуска?

— Да, беше. Както обикновено... преди седем.

— Как изглеждаше? Говорихте ли нещо с него?

— Беше малко, как да кажа... тъмен.

— Мрачен?

— Да, такъв. Трябва да питате Жермен, господине. И Кадир.

— Защо Кадир?

— Той ще ви каже Докторът се е върнал късно. Кадир отваря нощем.

— Сам ли е бил?

Тя не знае. Не е говорила за това с Кадир.

— И докторът отиде сутринта на работа заедно с другите. Видяхте ли кога се върна следобед?

— Пет и половина, господине. Те тогава... от първа смяна се връщат.

— А от втората?

— Девет... десет. В града остават и идват късно.

— Значи, вашите гости, които работят в първа смяна, излизат след седем. А тези от втора кога тръгват?

— Дванадесет.

— И се връщат към девет вечерта? Значи, между дванадесет на обед и пет следобед в пансиона не остава почти никой?

Тя се усмихва.

— Е, аз съм тук... и Жермен. Има и някой от жените...

— Доктор Витанов често ли се връщаше с втората смяна?

— Да, той много работи, господине. Идва си и чете цяла нощ. Слиза да прави кафе на машината...

— Госпожо, вече четвърти ден докторът отсъствува. Случвало ли се е и друг път така... без да предупреди?

— Не... не съм забелязала.

— Какво мислите, че може да се е случило с него?

— Не зная, господине. Те мъже понякога така правят — в черните й очи блесват присмехулни искри. — После се връщат...

Значи, това е причината за нейното спокойствие. Смята отсъствието на доктора за обикновена женска история. Няма защо да я разубеждавам, така е по-добре.

— Дано сте права, госпожо! А сега къде бих могъл да намеря Жермен и да поговоря с нея?

— Аз ще я доведа, господине! Тук удобно ли е?

Разбира се, че е удобно. Тя излиза да търси Жермен, а аз обмислям въпросите си към момичето и разсеяно оглеждам стаята. Нещо ми липсва в тази стая, въпреки цялата й претрупаност. На стената, до гоблените, има портрети. Малката Тереза с баща си и майка си. По-голямата Тереза с едно момче, навярно брат й, снимани в Париж пред Сакре Кьор. Увеличена снимка на брат й. Изгледи от Порт Анжер и някакъв друг град. Няколко порцеланови барелефа с рисунки.

Липсва ми снимка на мъж. И на дете. Това съвсем не е важно в момента, но просто ми прави впечатление.

Междувременно госпожа Тереза води Жермен, поряднчно смутена. Каквото и да правя, в нейните очи аз съм от полицията. Опитвам се да я предразположа с няколко съвсем обикновени въпроса. Госпожа Тереза превежда и обяснява, че става дума за доктора от третия етаж.

Да, Жермен чисти стаята на доктора. Има ключ от тази стая. Когато трябва да почисти, докторът оставя ключа в преградката за пощата в офиса. През деня ключът е у нея, вечерта го връща пак там. Така всяка сутрин знае кои стаи я чакат.

Значи, резервните ключове стоят в офиса, понякога цяла нощ? Изглежда, че на лицето ми се изписва неудоволствие, защото госпожа Тереза малко се обижда и заявява:

— Господине, аз гарантирам за прислугата!

Бързам да я успокоя. Не се съмнявам в никого. Питам за ключовете, защото друго ме интересува в момента.

— Значи, в петък сутринта ключът беше в офиса?

Жермен потвърждава.

— И вие се качихте и почистихте стаята?

Пак потвърждава.

— ... но аз нищо не съм вземала! — оправдава се тя и очите й се насълзяват.

О, господи! Знам, че не е вземала. Не я подозирам в

нищо. Напротив, искам да ми помогне. Ако тя ми помогне, ще й бъда много благодарен.

Жермен малко по малко се успокоява.

— Направи ли ви нещо впечатление, Жермен? Помислете добре, припомнете си всичко... как влязохте... с какво започнахте...

Госпожа Тереза превежда. Жермен вдига рамене. Не, нищо. После, след като е била готова да заплаче, се засмива съвсем по детски и казва няколко думи. Госпожа Тереза също се усмихва. Настоявам да ми преведе.

— Това е глупост... — казва тя. — ... Нямало нищо в кошчето за хартии!

Никак не е глупаво. В нашата професия има и парадокси. Едно празно кошче понякога носи повече информация, отколкото десет пълни.

— Жермен, а забеляза ли някъде в стаята... или на балкона, или в банята пепел от горена хартия?

— Не, господине!

— Сигурна ли си? Понякога остават малки леки парченца, които течението отнася по ъглите. Когато човек чисти, тогава се виждат.

— Не, господине. Такова нещо нямаше в стаята на доктора.

— Добре. Друго направи ли ти впечатление?

— Не. Впрочем...

Спускам се мигновено върху това колебливо „впрочем...“ Какво има? Нищо, нека е несериозно, да го каже! Жермен бързо-бързо обяснява нещо на госпожа Тереза, а тя обмисля как да го преведе. Търси думите, които не й стигат, аз помагам, колкото мога.

Излиза една от онези странности, които може да измисли само педант като Витанов. Той ужасно се сърдел, когато Жермен чистела писалището и размествала книгите и папките му. Но прахът си е прах даже и за педанта. Затова стигнали с Жермен до джентълменско споразумение. На писалището имало едно металическо календарче с дати, което винаги стояло вдясно от чашката с моливи... Дали съм го видял?

Да, видях календарчето. После?

Ако Витанов решавал, че вече е потънал до гуша в прах и има нужда от намесата на Жермен, премествал календарчето вляво, до папките. Когато влязла в негък сутринта, календарчето не било нито вдясно, нито

вляво, а по средата, до кутийката с химикалки. Не знаела какво да направи и затова запомнила тази подробност. Какво може да означава това?

Не зная какво може да означава. Случайност. Само че много случайности се събраха в стаята на Витанов.

Опитвам с още няколко въпроса, но нищо не се получава и госпожа Тереза отпраща Жермен. Последното, за което я моля, е да поговоря с Кадир.

— Дано е тук! — става тя бързо. — Може да е излязъл.

Кадир се оказва налице — госпожа Тереза го води след няколко минути и с нейна помощ започвам един малко уморителен разговор. Тя ми превежда и ми е трудно да разбера кое казва Кадир и кое е нейн коментар.

Кадир живее в града, там било семейството му. Идва в пансиона след обед към пет часа и си отива сутринта. Помага в кухнята, грижи се за градината, върши дребни поправки по стаите, когато има нужда. Вечер в единадесет часа заключва външната врата и се превръща в нещо като нощен пазач. Спи в стаичката до вратата и отваря, ако някой от гостите закъснее. Имало звънец. Вярно, било малко неудобно за гостите, но такъв бил редът още от времето на бащата на госпожа Тереза.

Питам дали се заключва вратата на самия пансион.

— Разбира се! — отговаря Тереза. — Всяко семейство има ключ, господине!

Излиза, че единствената малко по-сериозна пречка за някой външен човек е желязната врата, затваряна от Кадир. Но и тя не е пречка, защото зидът към съседните градини не е особено висок. Нощем пансионът е сравнително лесно достъпен.

Изказвам предпазливо съображенията си. Госпожа Тереза се засмива.

— Какво има да се краде, господине! Трябва да е луд човек!

Тя общо взето е права, само че мен въпросът ме интересува от друга страна. И нощните дежурства на Кадир не ми харесват особено. Питам кога се е върнал докторът в сряда вечерта. Късно, казва Кадир. Но не знае с кого. Само чул, когато една кола си заминала. Кадир нещо не ми се нрави. Не мога да определя защо. Сега обаче не е време за анализ на чувствата. Ясно е, че по-

вече нищо няма да науча. Благодаря на госпожа Тереза и на Кадир и тръгвам.

Намирам Банков в стаята му, потънал изцяло в добре познатата атмосфера на съчинителство на доклад. По писалището и кревата му са разхвърляни купчини от листове, някои изписани, други — задраскани.

— То така е! — смее се той зад очилата. — Малко мая от старите доклади никога не е излишна! Тръгваме ли?

Подир малко той извежда джипа на алеята. Колите са заминали, пансионът се е поопразнил. Прозорците са затворени, със спуснати жалузи. Само откъм трапезарията се разнася тракане на чинии. Денят е започнал за всички.

Сега виждам, че бледолилавите храсти над алеята всъщност не са лилави, а са обсипани с лудешки бели цветове на огромни гроздове. И макар да е сутрин, от тях се носи силен тревожен аромат.

— Бугенвилии — казва Банков, като проследява погледа ми. — Просто са фантастични. А някои не ги обичат. Казват, че привличали змии.

— Сериозно?

— Празна работа! Те, змиите, повече се боят от хората, отколкото ние от тях! Впрочем я вземете тази шапка! Слънцето е опасно.

И той ми подава една малко вехтичка шапка с широка периферия.

— Това, че е старичка — нищо! Няма да минавате за турист и по-малко ще ви лъжат на пазара!

Сядам в колата и потегляме. Смятах, че ще се спуснем надолу, но напротив — изкачваме се по хълма, както разбирам, за да минем от другата страна. От вилите надолу имало пряк път, но бил стръмен, не за коли.

Самите вили стават все по-богати, зареждат се постройки в мавритански стил, с арки и колони, обвити в жилавите клони на олеандри. И не бях помислял, че има толкова много зелени цветове — огромни кадифеноозелени папрати, яркозелени портокалови горички, отрупани с плодове, сребристозелени палми и маслини. Над зелените върхове се стрелкат лястовички. За първи път виждам оранжеви и сини лястовички.

Шосето прави завой и излиза на открито. Банков, който не говори много, поглежда към мен.

— Старият град! — казва той.

Долу под нас се разстила една легенда в бяло и розово и аз за миг забравям за какво съм тук. Някога, като дете, четях приказките на Шехерезада за омагьосани градове и след това сънувах такива цветни сънища.

По хълмовете слизат снежнобели къщи с плоски покриви, над тях бдят розовите куполи на джамии с тънки минарета, които оттук изглеждат малки като играчки. Хълмът до залива е увенчан със стара крепост, порутените й бойници гледат към океана. А океанът е в дъното, с невероятен стъкленосин цвят.

Но само след миг виденията изчезва, пътят започва да се спуска надолу. Появяват се съвременни улици със съвременни сгради, разминаваме се с коли, градът оживява със звуците на клаксони и шума по кръстовищата.

Новата част на града е странна смесица. Нови са сградите — строени малко преди или след войната, но старият южен град, който е към пристанището, е проникнал и тук, завладял е подробностите. Сред облечените по европейски мъже, които чакат пред червените очи на светофарите, стоят невъзмутими старци с чалми и широки бели дрехи — хандури. На модерния паркинг ни посреща униформен пазач. Кабинка няма — встрани, до колите от всички марки, е разпънат ярък чадър.

Паркингът е точно зад комендатурата. Уговаряме се с Банков да се видим пак тук.

Полицаят на входа дълго и съсредоточено разглежда документите ми, после ме предава на друг, който ме води до кабинета на заместник-комисаря.

Влизам, зад бюрото се изправя млад мургав мъж в униформа. Черните му очи изпитателно ме оглеждат, докато се представяме. Това е заместник-комисарят, едновременно и началник на криминалния отдел. Той веднага звъни по телефона.

Мъжът, който идва, е на моя възраст — малко над четиридесетте, със спокойни кафяви очи и брадичка, която леко го състарява. Цивилен е и въпреки че поздравява стегнато, се държи по-свободно. Представя се — Жан Матиас, инспектор от криминалния отдел.

Инспектор Матиас е натоварен да разследва случая Витанов. Той разтваря кожената папка, която носи, и започва да ме запознава с нейното съдържание.

Справки от граничните пунктове. Лице под името Ви-

танов не е регистрирано от четвъртък досега. Както предполагах, данните от микрофилмите са обработени: два фалшиви паспорта на отдавнашни познати на комендатурата. Сведения от военно-морските и военно-въздушните сили за нарушения на териториалните води и въздушното пространство: само един инцидент — заловена е моторница, пренасяща наркотици. Няма отношение към нашия случай.

Матиас отделя тези справки и делово заключава:

— Смятам, че вашият сънародник не е напускал страната.

— А ако предположим, че се е опитал по друг път... Например през пустинята? С придружител и кола?

— Местата, където може да премине, се охраняват.

— А останалата част?

Матиас се усмихва едва-едва с очите си. Моето незнание условията го забавлява.

— Невъзможно. Ако е тръгнал с някого през пустинята, ще ги открием след месеци, изсушени като мумии. А може и да не ги открием!

Той се навежда отново над папката. Вади бележки, написани на ръка.

— За съжаление данните от очевидци са бедни... Вашият сънародник се е върнал в пансиона към пет и половина часа следобед. Излязъл е отново към седем и половина. За последен път е видян в едно бистро на кея. Съдържателката го разпозна в предявените й снимки. Ето протокола.

— И го разпозна без съмнение?

Матиас се усмихва пак.

— Тя го описа точно. Каза, че е изпил чаша коняк, платил и излязъл. Било е към осем и половина. Оттогава никой не го е виждал.

— Чаша коняк? Той пие рядко.

— Сигурна е.

— Ако позволите... какво представлява това заведение?

— Кафене на кея.

— Тя виждала ли е друг път доктора?

— Да, рядко. Данни за съмнителни контакти няма.

Той вади нова страница.

— В публичните домове не го познават. Момичетата не са го виждали нито тогава, нито преди.

Нова страница.

— В болниците, клиниките и моргата не е открито лице с белезите на вашия сънародник. От четвъртък имаме два неопознати трупа. Ваш представител, Бан... — той се взира в протокола — ...Бан...

— Банков?

— Да... е заявил, че труповете не отговарят на търсеното лице.

Той затваря папката.

— Засега е това. Сведения от приютите още нямам, но оттам едва ли можем да очакваме каквото и да било. Предупредени са всички хотели. Предупредил съм и собствениката на пансиона да съобщава за всеки, който търси изчезналия. Тя навярно вече ви е казала.

— А какво е вашето мнение? Имате ли предварителна версия?

Той премисля и поглежда към заместник-комисаря.

— Обсъждахме... няколко. За убийство нямаме мотиви, по-точно — не знаем дали нямаме мотиви, но водим разследването в тази насока. Най-трудно ще бъде, ако е извършено убийство за грабеж, случайно убийство или просто по погрешка. Но не вярвам.

— Смятате ли, че е възможно отвличане?

— Имахме миналата година такъв случай. Но щяха веднага да поставят условия. Дал съм нареждане на нашите... осведомители. А разпита на хората, с които вашият сънародник е бил в контакт, смятам, че е най-добре да предоставим засега на вас.

— Извинете, може ли още един въпрос?

— Разбира се, колега.

— Проверено ли е в пощенските станции дали е изпращал писма през този ден?

Матиас превежда въпроса ми на заместник-комисаря, разменят няколко фрази. Не са проверили.

— Ще получим веднага сведението. Смятате, че е отправил писмо?

— Възможно е.

Матиас отбелязва в бележника си две думи. Аз ставам, на отсрещната стена виси голяма карта на Порт Анжер.

— Можете ли да ми покажете къде се намира бистрòто?

Картата е разграфена на сектори и цветни участъци с номера. Кеят е оранжев, под номер шестнадесет.

— Ето тук. Кафене „Доли“. Ще видите фирмата.

Отбелязвам си координатите. Междувременно заместник-комисарят вади от бюрото си един полицейски план на града и ми го подава любезно:

— Заповядайте, навярно ще ви свърши работа. Имате тук нашите телефони... — той подчертава с драсване един от тях — ... този е на колегата Матиас. И, ако обичате, има някои формалности!

Формалностите са тези, че в една друга стая, където Матиас ме съпровожда, биват регистрирани моите документи и получавам полицейска карта. Ако някой прочете името ми в картата, ще има доста да се чуди. Ако въобще го прочете.

Разделяме се с Матиас и излизам навън. Излизам и примижавам от острата светлина. Това не е светлината на нашия летен ден! Тя боде немилостиво в очите, една светлина без сенки. А зноят, който е започнал да се спуска над града по времето, докато съм бил в комендатурата, е такъв, че още с първите крачки отварям уста и се задъхвам. По челото, по слепоочията, по гърба ми избива пот. Старая се да вървя покрай зданията, в сенките на платнените навеси на магазините.

Колите на паркинга са намалели, няма го и пазача с живописния му чадър. Оглеждам се и забелязвам Банков, който ми маха с ръка — седнал е под навеса на една сладкарничка. На масата пред него има чашка и медно чайниче.

— Намалих кафетата — усмихва се той, като сядам при него, — но започнах да пия чай! И сигурно такъв чай не сте пили!

На дъното на чашката му има един пръст тъмнозелена течност, която в моите представи съвсем не се свързва с понятието чай.

— То си е чиста наркомания! — казва Банков. — Какво да прави човек!

Той допива чая и ставаме. Колата си е преместил в съседната пресечка, настанил я под една миниатюрна сенчица, хвърляна от изсушено и спечено дръвче. Все е нещо.

Улицата, насечена от светофари, които оредяват, се превръща в път, който върви покрай хълм. Къщите се

спишават, стават все по- бедни, после излизаме на околовръстно шосе.

Вдясно още е хълмът, вляво... Вляво е друга планета. Отново този остър преход, който снощи ме стъписа. Нажеженият въздух странно размазва контурите на изгорени червени хълмове. Марсианска пустош, разядена през хилядолетията от вятър и слънце.

Пътят върви покрай хълма, бяга от пустинята. На разклона като мираж се появява модерна бензиностанция с предизвикателно червени колонки и реклами на „Ессо". Озъбеният тигър от рекламите веднага ме връща от хилядолетията в реалността. През прозореца влиза сиген прах, който скърца между зъбите.

— А там е кантората на австрийците! — сочи с глава Банков някъде вдясно в подножието на хълма — По-нататък е обектът. Вижда се!

Нищо не се вижда освен горичка изсивели от праха палми и малко зеленина, вкопчена в земята. Между палмите има няколко постройки — навярно са били складове или нещо подобно, после са преустройвани. Една от сградите е малко по-висока, двуетажна, до нея водят няколко стъпала. Встрани, в измъчената зеленина, са наредени акуратно пет-шест коли.

— За момент! — казвам аз. — Нали това е фирмата?

Той ме поглежда.

— Да-да, „Атланта". Какво има?

— Не можете ли да ме отведете първо там? На пътя ни е.

— Добре, щом искате! — съгласява се той. — Ще ви запозная с хората. Какво да им кажа?

— Ами истината. Е... без особена паника!

— А пък ние им казахме, че е в командировка! — процежда Банков. — Голямо излагане!

— Не пречи. Мислили сте, че е в командировка, после сте установили, че го няма.

Банков завива и след минута сме пред постройката със стъпалата. Това е кантората на „Атланта", една кантора, която живо ме интересува.

„АТЛАНТА БЛУВЕРК А. Г.“

Двуетажната сграда отблизо изглежда доста оживена. Зад замрежените прозорци и полуспуснати щори се чуват гласове, някой диктува нещо, глухо и припряно чука пишеща машина. Край входа групичка мъже в бурнуси разговарят оживено на своя гърлен език.

Качваме се по стълбите на втория етаж, в кабинета на директора. Инженер Фалконе е сравнително млад за директор — към четиридесетте, спокоен, доста резервиран. Държи се обаче любезно и веднага ни кани, макар че бюрото му е отрупано с преписки и в момента диктува на секретарката си. Тя е служебно усмихната, стегната жена, от тези жени, на които не можеш да определиш възрастта. Нито едно излишно движение, всичко у нея е премерено от дългогодишен опит. Позволява си само една искрица на любопитство в очите, преди да излезе.

Обяснявам сдържано, каквото трябва да обясня, моля инженер Фалконе да ни съдействува без излишен шум. Главно — искам да науча кой последен е виждал доктор Витанов и по какъв повод.

— Аз го видях... — той се колебае — ... навярно в сряда. Имаше нещо около боксовете... помещенията за стерилна работа.

Фалконе не изглежда изненадан. Или знае, или изчезването на Витанов никак не го интересува.

— Но за по-точно — довършва той — да попитаме инженер Торвалд, нашия главен инженер. Какво ще кажете?

Казвам, че напълно разчитам на неговата тактичност. Той натиска един клавиш на диктофона и казва две-три думи.

Инженер Торвалд, който влиза след няколко минути и

с когото ме запознават, с висок рус мъж, към петдесетгодишен. Навярно е малко суетен — има прическа, която дискретно прикрива посребрените слепоочия. Бил е хубав мъж и още е такъв — енергичен, твърд, с оттенък на суровост в изражението. Ако Фалконе е неумолимият администратор, предвидливостта, този е действието.

Казвам с няколко думи какво ме интересува. Кога е бил за последен път доктор Витанов тук? С кого се е срещал? Той лично, Торвалд, кога го е виждал и по какъв повод? Извинявам се предварително за безпокойството, което му причинявам.

— Мога веднага да ви отговоря — казва той делово и вади от джоба си бележник. Прелиства няколко страници. — Доктор Витанов? Четвъртък, тринадесет и тридесет. Предмет на разговора — електроинсталациите в бокс номер две. Въпросът е предаден за разработка на инженер Крамер. Достатъчно ли е?

Никак не е достатъчно, този телеграфен език съвсем не е по вкуса ми. В нашата работа са важни не само фактите, понякога са по-важни подробностите, които придружават тези факти. Но няма какво да правя. Благодаря му и опитвам пак.

— Още един въпрос, ако позволите — казвам, — може би повече личен... Вие познавате доктора. Как изглеждаше тогава? Направи ли ви нещо впечатление? Нещо, което бихте могли да споделите с мен?

Той се замисли за миг.

— Не ... впрочем — да. Но това, как да кажа, е много субективно...

— Моля ви, впечатлението е важно.

— Добре. Видя ми се малко... нетърпелив, повече от обикновено. Вярно е, че инженер Крамер забави чертежите, но това беше допълнителна задача. Доктор Витанов знаеше как стоят нещата, но ми се стори... излишно раздразнен.

Мога да си представя какво се крие зад „излишно раздразнен"!

— Мога ли да се видя с инженер Крамер?

— Точно това щях да ви предложа! — става Торвалд.

Междувременно Банков използува положението и започва да разговаря с Фалконе наистина служебно — за някаква вентилационна шахта, която не била довършена. Онзи обещава и го успокоява, както биха го успокоявали

и в някоя наша стройорганизация. Разговорите се водят на немски, и то не точно на немски, а на онзи международен език по големите строежи, който в основата си е ужасна смесица от немско-английски термини, но в него съвсем не липсва италианският или пък неочаквано чуваш славянски падеж. За мое учудване установявам, че доста сносно го разбирам. Изглежда, че и тук е както по големите пристанища — поживееш два дни по кея и започваш да разбираш всичко.

След това Торвалд и Банков ме водят при инженер Крамер, през две стаи по коридора. Много съм любопитен да видя как изглежда тази жена, която е привлякла вниманието на сухия аскет Витанов.

Виждам я и още от първия поглед започвам леко да променям мнението си за аскетизма на Витанов. Това мъжко име — Крамер — принадлежи на една действително интересна жена. Големи сиви очи, късо подрязани светли коси и стройна фигура. Изглежда на онази възраст, за която жените здраво се държат — към тридесет и пет — и е свикнала да прави впечатление. Няма какво — и аз показвам, че ми прави впечатление.

Банков ни представя:

— Доктор Дебърски. Госпожа Крамер.

Тя има мека, много женствена ръка. Сивите ѝ очи са малко раздалечени, но това не я загрозява, даже напротив.

С нея, на другото бюро, потънало в чертежи, работи още един мъж — Шимер или Шинер, не мога да чуя добре — затворен и безличен човек. Той само се ръкува, даже не си налага да се усмихне. После сяда над чертежите си.

Банков обяснява защо съм дошъл. Очаквах малко хладина в очите на фрау Крамер, но няма нищо подобно. Даже ѝ е интересно.

Не, тя не знае, че нещо се е случило с доктор Витанов. Виждала го е миналата седмица, но кой ден...

— Той беше в четвъртък при нас! — подсказва Торвалд.

— О, да, в четвъртък беше! След обяд.

— Ако позволите, какъв беше поводът на идването му?

Тя се смее.

— Измъчваше една слаба жена с невъзможни искания! Гледам я и нещо в съзнанието ми не може да се по-

бере. Не мога да поставя един до друг Витанов и Мария Крамер, не мога да ги видя в това така наречено увлечение, което е събудило женското негодуване в пансиона.

— А след четвъртък не се е обаждал?

— Не. Или може би... Не-не, аз го търсих за чертежите, но ми казаха, че е в командировка. Какво, толкова ли е сериозно? Къде е отишъл?

Съвсем по женски. Вместо аз да поставям въпроси, започва да ги поставя тя. Но това не е следствен разговор, а приятелски — трябва да отговарям, ако искам да отговарят и на мен.

— Страхувам се, че е сериозно, госпожо!

— Да не са го отвлекли?

Пак с това отвличане. Първата мисъл на всички е за отвличане, докато моите мисли са по-различни.

— Не вярвам. Търсим го, госпожо. Много ви моля, ако научите нещо... ето телефона ми.

Подавам й визитната си картичка, на която съм написал номера на пансиона.

— А, вие сте в българския пансион? Очарователно място! И домакинята е изключително приятна жена.

Тя никак не крие, че знае и пансиона, и мадам Тереза. Ако е искала това да ми даде да разбера, направи го великолепно.

— Госпожо — подхващам отдалеч една друга тема, — много ви моля да не изтълкувате зле въпроса ми, но е мое професионално задължение...

— Питайте, моля ви!

— Въпросът е такъв — има ли доктор Витанов познати от вашия служебен кръг, които биха могли да ме насочат... да изкажат някакви предположения?

Тя отмества погледа си към Торвалд.

— С Ханс вече сте говорили. Друг кой... Знаете, ние всички познаваме добре доктора, но какви предположения... Щом мислите, че не е отвлечен!

— Не съм сигурен, госпожо. Просто казах, че не вярвам. Но всичко е възможно.

— А може би — подхвърля Торвалд — доктор Витанов има причини да отбягва българските власти?

Тази формулировка — „отбягва“ — не ми беше позната. Интересна формулировка.

— Не, няма. Доктор Витанов не е напускал страната.

Ефектът е малко особен, даже се питам дали трябваше да кажа това. По лицето на Крамер се изписва недоумение, докато в израза на Торвалд има досада и неприязън. Към мен или към Витанов?

— Това... сигурно ли е? — пита Крамер.

— Той е в страната, госпожо.

— И смятате, че е... че му е невъзможно да се обади? Но защо?

— Това бих желал да разбера.

— Но тогава... — тя размисля, — ... ако той е тук... и няма причини да напусне страната, тогава той непременно ще се обади! И цялата ваша тревога ще се окаже излишна!

Замълчавам. Аз съм на по-различно мнение.

Нещо шуми в стаята.

— Ах, извинете, забравих го! — казва Крамер. Тя се усмихва подкупващо и измъква иззад бюрото си едно скрито чайниче, което ври. — Ще пиете ли с нас един чай? Много помага срещу горещината!

Те всички са се побъркали с този чай!

Появяват се цял ред прибори съвсем по ориенталски — джезве с капаче, медна цедка, друго малко чайниче с дълга човка, в което са запарени листата. И пет чашки, в които Крамер разлива само на дъното от гъстия тъмнозелен чай. Стаята се изпълва изведнъж със силен аромат на тропическа гора.

Към нас се присъединява мълчаливият Шимер или Шинер, като оставя заради чая чертежите си. Не мога да разбера що за човек е, във всеки случай — несимпатичен. Има малки светли очички, които ме разглеждат недружелюбно. Но аз не се смущавам, навикнал съм. И обичам да използувам всяка възможност за разговор.

— Може би господин Шинер — подхващам — би могъл...

— Шимер — казва той.

— Извинете! Може би бихте могли да ни помогнете с някое предположение относно доктор Витанов?

— Вие го търсите там, където го няма.

Той е открито враждебен. Крамер и Торвалд разменят по един сконфузен поглед. Крамер иска да каже нещо, но аз избързвам:

— Простете, къде го няма?

— Тук, между нас.

Съвсем ясно какво иска да каже. Само че аз наистина съм свикнал на такива разговори. Избирам най-очарователната си усмивка.

— Професионална деформация на мисленето, господин Шимер! Всяка професия я има, сигурно и вашата!

Крамер се разсмива. Това разведрява атмосферата, пък и Шимер решава, че може да изпадне в глупаво положение, затова замълчава. Веднага се намесва и Торвалд. Въпросът с Витанов се отклонява, започва разговор за спортните състезания по сърфинг, обявени за утре следобед. Крамер настоява да видя тези състезания — доктор Витанов все едно ще се намери, а състезания по сърфинг нямало да има скоро.

Случайно зная какво е сърфинг — един лудешки спорт Човекът пази равновесие на една дъска върху вълните, а те го носят бясно, докато го запокитят на брега. Изисква се доста умение да стоиш на дъската и да излезеш здрав и читав от това съмнително начинание. Торвалд обяснява тънкости в сърфинга с вид на специалист. После за моя изненада се оказва, че е опитвал този спорт, даже ни демонстрира един белег на китката си.

Сега ми става ясна и една от причините за суетността и лекото самохвалство на главния инженер. Той почти открито ухажва сивооката Крамер.

Показвам и аз дължимия интерес, обещавам, че непременно ще бъда утре на състезанията, щом приключа със служебните си задължения. Крамер изглежда доволна, че ще спечели един нов почитател на този спорт. Торвалд великодушно приема моето съгласие, а Шимер просто се връща на бюрото си. Сърфингът може да е интересен, но по-интересна ми е госпожа Крамер. По различни причини.

Довършваме чая и тръгваме — все пак трябва да вървим.

Навън групата от местни хора се е увеличила. Дошли са още и разговарят високо с един мъж с широкопола шапка. Той маха приветливо с ръка на Банков.

— Началникът на производството, Райдер Стеекс — обяснява Банков.

Стеекс оставя своите събеседници и идва да се ръкува с нас. Той има открито, загоряло лице, на което бръчиците са издълбали бели извивки. Запознаваме се и Банков с две думи обяснява кой съм и защо съм тук.

— Ама че история! — казва Стеекс простичко. — Имахме преди години такъв случай. Убиха един от ревност, после го намерихме след шест месеца, но го намерихме!

Чудесно утешение!

— Но защо — питам — свързвате изчезването на доктора с убийство поради ревност? Имате ли нещо предвид?

— А, не! — усмихва се Стеекс и белите бръчици по лицето му заиграват. — Ние, европейците, не убиваме от ревност, а се напиваме!

Ясно. Може да мине за шега, но може и да не е шега.

— Аз не съм го виждал — додава Стеекс. — Петък и събота.... — той брои на пръстите си — ...бях в Сиди Бахир, неделя... Не, не съм го виждал!

Той се извинява и се връща при групичката, като веднага започва да вика и да ръкомаха. Другите не остават по-долу от него.

Качваме се на джипа и потегляме. Банков не излиза на шосето, а поема по един черен път зад кантората — било много по-близо, нямало и половин километър.

— Защо той каза „убиха един преди години"? — питам аз.

— Защото е тук отдавна. Заедно с Торвалд. Работили в едно друго предприятие, после то фалирало и „Атланта" го наследила. Ама той съвсем се е пропил!

— Кой?

— Стеекс. Не чухте ли? За неделята нищо не каза, значи е бил... От горещината се пропиват!

Горещината и аз чувствувам съвсем осезателно. Отмалял съм, целият сякаш плувам във вода. По челото на Банков също са избили капки пот.

Джипът друса отвратително по черния път. Мълчим.

— Каква жена! — промърморва по едно време Банков недоволно. — Нито се разтревожи, нито... все едно — нищо! Витанов си отишъл, сега — другият!

— Е, не е задължително да се разтревожи.

— Поне да беше показала малко, че е загрижена! — настоява Банков. — А то — нищо!

Не е нищо. Отрицателният резултат също е резултат, зависи как ще бъде тълкуван. Само че много ми

се иска да разбера някои подробности, за които не можеше да става дума в кантората. Като например къде е била Крамер четвъртък вечерта. Или какво е отношението на Торвалд към Витанов. И защо по този начин бе посрещнато моето заявление, че Витанов не е напуснал страната?

Черният път завива около хълма и виждаме строежа. Голям е, аз си го представях доста по-малък. В средата се извисява едно здание във формата на буква „Г“, встрани са разположени две триетажни сгради и котелно помещение с комин, който вече е успял да потъмнее от праха. Из равнината, по която слънцето напича сухите бодливи храсталаци, се точат коловозите на пътища, прокарани от самосвалите. Няколко яркооранжеви багери и булдозери се въртят като странни насекоми край трасето на асфалтово шосе, което сега се полага.

Пред едната от по-малките сгради стоят изоставени в жегата два автобуса и цял ред коли. Хора не се виждат.

— Това здание е за администрацията — казва Банков. — Ние засега тук сме се разположили.

Той паркира в сянката на единия от автобусите и излизаме. Лъхва ме за миг страшното горещо дихание на червените хълмове, после се качваме по стъпалата.

Кабинетът на инженер Марков, началника на строежа, е на втория етаж. Банков ме води, влизаме най-напред при секретарката.

Зад бюрото седи млада жена с куп вестници и писма, струпани пред нея, до тях — малка пишеща машина със започната страница. Неизбежният вентилатор бръмчи, но успява само да разлюлее от време на време тази страница.

Две кафяви очи ме оглеждат мигновено.

— Стойчева, другарят от София — казва Банков кратко. — Има ли някой вътре?

Въпросът е излишен, отвътре се чуват гласове.

— Съвещават се! — изправя се Стойчева, за да се ръкува с мен. — И стоят... а него така го е свила язвата!

Намекът е ясен и се отнася до мен.

Зад директорската врата попадам на класическо съ-

вещание — нервно и леко разтеглено. Около дългата маса встрани от бюрото са насядали десетина мъже, потънали в тютюнев дим. Двама са прави и си разменят остроумни реплики над чертеж, който е разстлан върху масата.

— Другарят Дебърски от София — представя ме Банков.

— Заповядайте! — става един дребен слаб мъж от края на масата. — Ние ей-сега... Карай, Богданов, и по-кратко!

Представях си директора на строежа по-различен, може би — някак по-солиден. А Марков не се вмества в представите ми. Той е по-скоро нисък, светъл, с издължено интелигентно лице и насмешливи очи. И доста бледен — типичен язваджия, както разбрах преди малко.

Съвещанието, прекъснато за миг, продължава. Моята поява му отнема малко от нервността — все пак външен човек съм! — но постепенно духовете пак се сгорещяват. Разправят се за срокове, които някой си е изпуснал, за възли към втория ферментатор, които друг някой си още не е монтирал. Банков се включва на пълни обороти в разправията. И добавя към дима и пушека от своята цигара.

Седя и ме завладява едно особено чувство. Между тия хора ми е добре. Тяхната нервност, позната и обяснима, ме изважда от моите въпроси.

Но това е само за миг. Зад прозорците стоят мълчаливите червени хълмове, които сега са добили пепеляв оттенък. Техният вид ме отрезвява.

Всеки върши своята работа. А моята работа е да намеря Витанов.

Продължавам да слушам и разбирам колко измамно е и първото ми колебливо впечатление от Марков. Той е човек, който познава строежа и умее да намира бързи и прости решения. Слушат го с уважение. Плюс това има чувство за хумор — качество, което се среща все по-рядко в този изнервен век.

Съвещанието приключва, хората се разотиват, като довършват на излизане разговорите си и след няколко минути оставаме тримата с Банков.

— Сега кажете какво може да се направи! — пита делово Марков.

Едва ли нещо може да се направи в момента. По-важно е да разбера кой би имал интерес от изчезването на доктора. И какво отношение може да има това към работата му.

— Разбирам... — замисля се Марков. — Мислите, че може би някой иска да го премахне? За да навреди на обекта?

— Просто обсъждаме тази възможност.

— Тогава би могъл... — той леко се запъва — да премахне всеки един от нас, мен или Банков... Но какво ще спечели? Ще дойде друг, пък може и да е по-добър от нас!

Той познава строежа, но не и някои подробности от нашата професия. Понякога се отстранява човек, за да се заеме неговото място от определен друг човек. Обяснявам му това.

— Виж, от тази страна... — поклаща глава той.

— А това, което Витанов знае, представлява ли интерес за някого... да речем — за някой чужд концерн?

Двамата с Банков се споглеждат. Този въпрос явно е обсъждан.

— Някои сведения — да, други — не. Технологията е известна, по всички учебници я има. Тя не е интересна за никого.

— А какво?

— Знаете ли какво е опитна установка?

— Е... приблизително.

— Щом е приблизително, то е малко. Това е заводът в миниатюрен вид. Никой не рискува да пълни ферментаторите със скъпи суровини, преди да знае какво ще се получи!

— А какво може да се получи?

Марков се чуди как да ми обясни:

— Знаете, гъбичките са много чувствителни... ако екстрактът във ферментаторите е от царевина, расла на земя например с повече молибден... добивът може да е и наполовина! Сега разбирате ли?

— Представям си го.

— Има и друго. Казах ви, че гъбичките са чувствителни... ами! Те са отвратително капризни! Към топло, студено, изсушаване, космически радиации ако щете... Светата емпирия!

— Нали имате контролни лаборатории? Сравнителни данни за добива, технологии! Докторът не е сам!

— Четири лаборатории! — сочи с пръсти Марков и се мръщи като от стар зъбобол.[1] (Разбирам — язвата.) — Четири. И все пак възелът е в опитната установка, там се изработва конкретният режим за цял период. Две десети от градуса може да означава двеста килограма антибиотик по-малко... или повече! Не е достатъчно само да предадем завода и той да започне да произвежда... а колко, какво качество. Заводът трябва да е конкурентоспособен! Иначе ние ще си отидем подир година, а на следващата година концерните ще го удушат!

Слушам внимателно, макар че това не е ново за мен. Ако изчезването на Витанов е някакъв саботаж, то не е много умно измислено. Времето на преките саботажи мина. Сега е войната на технологии. Достатъчно е да имаш добра технология, а противникът ти да има по-добра — и за две-три години си загубен. Достатъчно е да те насочат в направление, което не се развива бързо, и ще отидеш в задънена улица. Елементарни неща, но защо трябва Витанов да изчезва? Ако е бил нужен някому за получаване на сведения, то той притежава цена само докато е тук! Има, разбира се, и други варианти, но мотивите ми за тях са повече от скромни.

— Другарят Банков ви е описал доктора, аз едва ли мога нещо да прибавя — казва Марков. — Ние сме на разположение. Какво ви е нужно?

Нужна ми е документацията около работата на Витанов и спокойно място, където бих могъл да седна и да проуча тази документация. Първото е лесно, защото се състои от папки с доклади, чертежи и писма и го получавам веднага. Второто ги затруднява малко, но в края на краищата ме настаняват в една стая на снабдяването.

— Тук ще е най-спокойно! — отваря ми Банков стаята. — Ето ви ключ, заключете се и работете! Аз съм горе, ако нещо ви трябва!

Стаята е дополовина пълна със сандъчета, наредени покрай стените, и къси, извити и много яркочервени тръби, които неизвестно защо миришат на ас-

фалт. Но е от сенчестата страна на зданието, тиха е и има старичко писалище, на което мога да се разположа.

Останалата част от времето ми до обяд протича в книжовни занимания. Търся определени неща. Някои от тях намирам, други — не. Вадя си бележки на малки листчета, разполагам ги пред себе си в различни варианти, опитвам се да ги свържа в нещо логично. Този метод на паснапси винаги ми е помагал, но сега просто нямам достатъчно данни. Не очаквам веднага да ме осени вдъхновение и търпеливо пухтя от горещина и досада.

По едно време някой упорито чука. Отварям и виждам двама души в работни комбинезони, които, без да подбират деликатни изрази, ме обвиняват за някакъв недокомплект и за заявка, която не била изпълнена. Осведомявам ги, че не съм онзи, за когото ме вземат. Те пък ме осведомяват, че на онзи душицата му ще извадят, само да го намерят къде се е заврял. Не вярват твърде, че не съм от снабдяването, но все пак си отиват.

Ако е за недокомплект, и аз си го имам — липсва ми Витанов.

— — —

Някъде към един и половина на вратата пак се чука. Този път е Банков.

— Не искате ли да обядвате? — пита той. — Имаме добър стол.

Просто е чудно как могат да обядват в тази жега. Освен това в момента ми е дошла една идея — не нещо блестящо, но все пак идея. И ми е необходимо да се върна до пансиона и да направя проверка в моите папки. Не ми се иска да чакам до довечера.

— Асен веднага ще ви откара с джипа! — разпорежда се Банков. — Сега ще го извикам!

Ако е с джипа, то тогава бих могъл да свърша още нещо. Ще мина през кафенето на кея. Някоя подробност може да е убягнала на Матиас.

Да се открие шофьор, и то „сега", е прекален оптимизъм. Минават десет минути в търсене на току-що видения и току-що изчезналия Асен, през което време

Банков излишно се нервира. То е присъщо на професията — така да изчезват.

Все пак намират Асен, джипът започва да подскача по изровения път, докато излезе на асфалта, и аз болезнено се друсам на предната седалка. Асен, който има-няма двадесетина години, върти волана и ме разглежда с интерес. Той е от хората, които говорят без много преструвки за себе си. Завършил си войниклъка и дошъл да работи тук, за да посъбере някой лев. А аз съм човекът от София, нали? Всички приказват за изчезналия доктор, слухове колкото искаш. Някой разправя, че го били отвлекли, но защо ще го отвличат? Или че бил избягал, ама нещо не му се вярва. Той познава доктора, даже в четвъртък, когато казват, че изчезнал, го возил до кантората на австрийците и обратно.

— Сам ли беше? — питам аз.

— На отиване сам, а на връщане взехме и холандеца... е, един такъв, винаги ми прилича на каубой!

Сподавям една усмивка. Стийкс наистина прилича на каубой. Той идвал ли е в завода този ден?

— А, не! Оставих го на пътя. Те там нали асфалта правят!

Излишно е да го питам какво са говорили. Асен не разбира езика.

— А как ти се видя докторът? Нещо особено да си забелязал?

— Ядосан ми се видя. Той и без това не е много...

Ясно какво „много". Имам представа за характера на Витанов. Но това за ядосването може и да е самовнушение. Когато нещо се случи с някого, после започват да му приписват различни настроения. Не е изключено обаче и да е истина. Малко ли поводи за ядосване има в една служба!

Разтварям на колената си картата и обяснявам на Асен къде искам да отида. Той поглежда и делово забелязва:

— Само да видим къде ще паркираме! Че то е като у нас — или улицата затворена, или паркирането забранено!

Паркирането на улиците около кея наистина се оказва проблем. Въртим се насам и нататък, докато Асен най-после издебва една товарна камионетка,

която току-що излиза, и се нагласява на нейното място. До кафенето има стотина крачки.

— Само да не изчезнеш! — предупреждавам го аз.

— А, няма! Когато е за работа... няма!

Кафенето действително е едно квартално бистрò — „Доли" — както ми беше казал Матиас. Напълно прилично. Стъкло, метал, по миниатюрните масички — весели покривки. По рафтовете зад барчето — дузини от шишета с разноцветни етикети. Две млади жени с типичния вид на пътуващи англичанки седят на една от масичките, пият оранжада с лед и гледат към кея, където се полюшват няколко моторници и две-три по-големи яхти. Избирам си масичката в ъгъла и сядам.

Съдържателката пристига веднага. Това' е, значи, Доли! Тя е едра усмихната мулатка, с широки бърни и добри очи. Прилича ми на рисунка от „Чичо Томовата колиба". Поръчвам си оранжада и когато я носи, я моля да седне за малко. Усмивката веднага се стопява от лицето ѝ.

— Полиция? — пита тя. Нещо не ѝ изглеждам като да съм от полицията. Показвам новата карта и когато мама Доли сяда, вадя снимката на доктора.

— Да! — кимва мулатката.

— Четвъртък вечерта?

— Да. Към осем и половина. Чаша коняк.

Тя отговаря на онзи език, който обикновено наричат „пиджин инглиш". Без времена и падежи.

— Накъде отиде, госпожо?

Не е видяла. Може би към кея. Навярно към кея. Залавям се за тази дума. Защо „навярно"?

Защото тя вечер е на машината за кафе. Тичането по масите оставя на Сами. И виждате ли машината къде е? Почти до стъклото от другата' страна. Ако този мъж беше минал покрай стъклото, значи — ако се беше връщал, тя навярно щеше да забележи. Това е всичко. Същото казала и на господин инспектора.

Благодаря ѝ. А мога ли да поговоря със Сами?

Той бил само следобед и вечер. Но и той нищо не можел да каже, вече обяснил това.

— На инспектора ли?

Мама Доли неочаквано се бави с отговора.

— Но... това пали е тайна, господине!

— Каква тайна?

— Така каза младият инспектор, който говорй със Сами!

Значи помощникът на Матиас се е престарал. Едва ли е имало толкова смисъл, щом като Сами нищо не е видял.

Плащам оранжадата и излизам. Така е платил и Витанов, излязъл и тръгнал в тази посока. Тръгвам и аз, за да видя къде води улицата. След сянката и студената оранжада в бистрото навън ми се струва, че въздухът ври. Пристанищният шум от кея сякаш идва до мен през стъклен похлупак, така е приглушен — или пък жегата променя и възприятията.

Това е кей за частни моторници и яхти. По водата до парапета плават огромни мазни петна и преливат във всички цветове на дъгата. Върху тях лениво се поклащат моторниците, преметнали въжета през железните куки на кея. По-нататък са яхтите. На една палуба двама мъже коват обшивката с точни, размерени движения. Още по-нататък кеят свършва с дървени стълбички почти до водата. Десетина разноцветни, ярко боядисани лодки чакат стопаните си с прибрани весла. На дървеното стъпало седи полугол рибар с оръфани крачоли и въдица в ръка. Какво ли се надява да улови тук, по това време?

Слизам до него. Малки, едва забележими вълни пробягват по водата като тръпки по кожата на голямо животно. И от ума ми не излиза Витанов. Срещал ли се е с някого на кея? С кого? Къде?

Погледът ми се плъзга по яхтите. Може би — там. Нищо не може вече да се провери, никой няма да помни какво е станало преди четири дни вечерта, когато по този кей са ходили стотици хора.

А по-далеч той едва ли би могъл да отиде. Кеят свършва в едни дървени постройки — те изглеждат като складове — пакхаузи — и от тях започват кейовете на търговското пристанище, които се охраняват. Но навярно и този кей за частните яхти има някаква охрана. Някой пазач — бивш моряк в пенсия. Трябва да попитам Матиас.

Качвам се обратно по дървените стъпала. Горе всичко се е изпокрило от слънцето. Само двете англичанки стоят невъзмутими на ъгъла пред бистрóто на мама Доли, извадили са фотоапарати и снимат нещо.

Тук снимките сигурно са забранени, но наоколо няма жива душа, която да им го каже. Само чужденци като тях и мен се мъкнат по улицата и рискуват обувките си по лепкавия асфалт. Очите ме болят от блясъка.

Асен дреме в джипа, отворил всички врати, които е възможно да се отворят. Будя го и леко помътненият му поглед постепенно се прояснява.

— Не е работа! — констатира той.

Кое не е работа, моята или неговата?

Понеже е подремнал, вече му се говори. И докато взема завоите по обратния път за пансиона, Асен споделя грижите си. Бил сам на две смени и работата не била тежка, но две смени му идвали много. Не можел да види свят в града, да влезе спокойно някъде. Съчувствувам му — навярно скоро ще пратят човек за втората смяна. Впрочем това е истина — аз зная, че ще пратят.

Пансионът е притихнал под ослепителното слънце, замрял е зад затворените жалузи. Асен ме оставя на алеята под бугенвилиите и пита дали да чака. Аз ще се кача горе да взема нещо — десетина минути, не повече.

Пансионът все пак живее зад спуснатите щори. От трапезарията се чуват гласове и аз малко се колебая дали да не обядвам — тук е уютно и не толкова горещо. Но Асен ще ме чака.

Качвам се горе, отключвам вратата и внимателно я оглеждам. Имам си съображения— бих желал да зная дали някой не се интересува прекалено от куфара ми. Средства за проверка се намират.

Не, никой не е влизал.

Отбирам каквото ми е необходимо от папките. Сега трябва да проверя и стаята на Витанов. Нужни са ми докладите му за някои сравнения.

В коридора горе ме срещат две жени, поздравяваме се, те неволно забавят стъпките си. Сигурно им е интересно да разберат къде отивам или искат да питат дали съм научил нещо за доктора. Видът ми обаче е доста обезкуражаващ за такива въпроси.

Изчаквам ги да слязат, отключвам и проверявам миниатюрното, добре прикрито приспособление, което се задейства при отварянето на вратата. То е от тези скромни механизми, които не вдигат тревога, не

будят никого, само добросъвестно заснемат онзи, който влиза.

Микрофотоапаратът не е бил включван. Аз много и не разчитах на него, когато нощес го поставях. Онзи, който би искал да влезе, сигурно отдавна е влизал и едва ли ще дойде пак. Знаех си, че е безполезно.

Всичко е, както го бях оставил. Леглото, оправено по войнишки, книгите, папките на писалището. В полумрака, зад спуснатите щори, вещите на доктор Витанов го чакат. Те живеят свой живот и има нещо тъжно в тяхното очакване. За тях аз съм чуждият.

Отивам при писалището, разгръщам горната папка и вземам последния доклад. И — повече по навик, отколкото с някакво намерение — дръпвам чекмеджето. **Зная, че е заключено.**

Чекмеджето се отваря.

И още с първия поглед надолу замирам в неприятна изненада. Запалката-убиец е изчезнала.

СТАЯ № 39

Не може да бъде.

Запалвам лампата на писалището, изтеглям докрай чекмеджето, разбутвам акуратно наредените моливи и линийки. Невероятното е факт. Аз съм излъганият, изиграният. Като че някой ме наблюдава отстрани с подигравателна усмивка, гледа как глупаво ровя в чекмеджето и ми се присмива. Изненадата постепенно прелива в гняв. Той е безсмислен, съвсем ненужен гняв, но не мога да му се противя.

Връщам се до вратата, разглеждам отново и отново с празна надежда микрофотоапарата. Той се е включил само веднъж, когато отварях преди малко, и навярно е заснел само моята умна и прекалено самоуверена физиономия.

С две крачки съм до вратата на балкончето. Заключена е отвътре, така както я оставих. Оттук не е минавал никой.

„Трябва ми време да се успокоя и помисля."

Повтарям си това няколко пъти, сядам в креслото и се опитвам наистина да помисля няколко минути спокойно. Гневът ми още не е преминал, но към него се добавя и малко трезва самооценка. Не съм аз най-умният. Какво съм си представял? Идвам тук, залагам един капан и улавям дивеча. Свирят фанфари. Колко е просто, когато сме гениални!

Не сме гениални и отлично ми го показаха.

След като установявам тази проста истина, трябва да видя и фактите.

Двете врати и прозорецът са били затворени. Поставил съм микрофот, който е трябвало да заснеме всеки влизащ, но не е заснел никого. Запалката беше там, аз сам я видях, когато заключвах чекмеджето. Сега чекмеджето е нахално отворено и запалката липсва. Тя е трябвала някому и той благополучно си

я е прибрал. После е излязъл нечут и невидян. Впрочем, колко е нечут и невидян е нещо, което трябва отсега нататък да се установява. Но важното е, че е излязъл, заключил е вратата, ако въобще я е отключвал, и си е отишъл.

Класическото положение на стаята със заключената врата, което съм чел по романите. Чел съм го и не съм му вярвал никога. Стаята, в която има убит, а отвътре никой не е излизал.

Тук убит няма, но това никак не ме успокоява, защото онзи, който е идвал, не е взел запалката, за да си пали цигарите.

Отново ме обзема яд към самия мен. Ако отзарана бях дошъл тук, щях поне да зная кога е станало това. Скромно утешение, но сега и то ми липсва.

Един факт е неоспорим. Онзи, който е идвал, познава отлично стаята и местата на вещите в нея. Така че кръгът от хора, които мога да подозирам, не е много голям.

И в центъра на кръга е Витанов. Не е убедително. Ако запалката му е трябвала, за да урежда някакви сметки, щеше в четвъртък вечерта просто да я сложи в джоба си. Кой друг е знаел?

Вместо да се губя в догадки, трябва да проверя дали не липсва още нещо. Това ще е по-полезно. И да се опитам да намеря отпечатъци от пръсти по чекмеджето и следи от стъпки по килима и паркета.

Всичко останало си е на мястото. Документите са тук, в папката. Взета е само запалката.

Слизам за минута долу да си донеса приборите, връщам се и започвам търсене на призраци. Отчайващо занимание. От стъпките трябва веднага да се откажа. За четири дни тук са се извървели доста хора. Жермен е чистила, Банков е запечатвал вратата, идвал е Матиас от комендатурата със своите хора. Просто няма смисъл.

С отпечатъците от пръсти е по-добре. Струва ми се даже, че около ключалката на чекмеджето има нови, но това ще стане ясно после, когато сравня снимките. А засега се заемам търпеливо да проявявам отпечатъците, които намирам. Подготвям ги, затварям щорите и в тъмната стая моите безпълтни свидетели засияват с призрачна синкавозелена светлина.

Върху старите отпечатъци има нови — те светят по-ярко. Сега предстои допълнителна работа, но трябва да взема някои неща от стаята си и се сещам, че съм забравил за Асен. Трябва да му кажа да не ме чака, моите десет минути и без това се превърнаха в час.

Както може и да се предполага, Асен го няма. Джипът му си стои на алеята, но той отново е изчезнал. Тръгвам да го търся и го откривам в кухнята — седи и разговаря с Жермен. Чувам някаква невероятна смес от български и френски, която ме кара неволно да се усмихна, въпреки ужасното ми настроение. Но този език — и по-точно момчето — очевидно има успех. В края на краищата животът си върви и старата поговорка за брадвата и сватбата изглежда много подходяща за случая.

Обяснявам на Асен, че тук не е нужен повече. Той поглежда през прозореца.

— Къде да вървя сега! Знаете ли какъв дъжд ще пере подир малко!

Наистина, чувствува се. Задухата не е намаляла, напротив — станала е нетърпима. Небето над дърветата в градината е все още синьо, по него няма облаци, но слънцето е друго — като че блести през матово стъкло.

— Само ще взема да прибера на закрито джипа! — решава Асен.

Той изоставя компанията на Жермен и излиза навън, откъдето след малко се чува ръмженето на мотора, а аз се качвам по стълбите и се връщам в стаята на Витанов.

Още докато отключвам, прогърмява далечен тътен. Поглеждам навън и изтръпвам. Зад прозореца едно мъртвешкосиво слънце слиза по небето, а срещу него от хоризонта се надига тъмна стена, която се готви да го погълне. Тя има мастилен оттенък и е странно пасечена от светли жълти ивици. Такова нещо съм виждал само в зловещи сънища, които сънуваме, но някъде в подсъзнанието си крием увереността, че не могат да бъдат реални.

В следващия миг над стената пламва огромна разклонена светкавица и ме кара неволно да се дръпна от прозореца. Трясък разтърсва къщата. Заревава вятър и огъва клоните, но гръмотевиците заглушават

рева му. Идва апокалипсисът, разплатата за тропическото синьо море, за палмите и слънцето.

Пороят удря в прозореца изведнъж — като плътна непрогледна лавина от вода. Къщата потръпва, скърца, хиляди непонятни звуци изскачат от ъглите.

В сумрака едва се виждат, но не ми се иска да паля лампата. Като че светлината може да привлече злите сили, които са полудели навън. Сега не може и да се работи. Просто лягам на леглото така, както съм облечен, и се опитвам отново да преценя нещата.

Не бива да се заблуждавам. Аз имам противник, и то умен. Ако досега съм мислил, че мога да обясня изчезването на Витанов само с него самия, с характера му или с някакво преходно заблуждение, сега трябва да се откажа от тази илюзия.

Светлина, тъмнина, гръм... От вътрешната страна на рамките се стичат тънки струйки вода. Някъде с трясък се блъска врата.

Капанът, който приготвих, се оказа празна играчка. И запалката изчезна. Тя или е веществено доказателство, или в най-скоро време ще стане веществено доказателство за престъпление. Измъкнаха я под носа ми от чекмедже, заключено със секретна ключалка. Само нея. Този, който е влизал, иска да убива. Нищо друго не го интересува.

Трябваше да я прибера още нощес. Защо въобще я оставих? Защото прекалено разчитах на схемата, която си бях изработил. А тя се оказа погрешна.

Все пак трябва да проявя филма, да видя отпечатъците. Може да ми подскажат нещо при сравнението. Настроенията обаче, които са ме обхванали, ме карат да не вярвам много и в това сравнение.

Ставам с известно неудоволствие от леглото — сега чувствувам, че съм се уморил — и се залавям с фотографиката. Навън пороят още бие в прозорците, но силата му е намаляла — къщата стене по друг начин. И светкавиците като че се укротяват. Те са с яркотемпенужено сияние и по-редки. Какво каза Торвалд? Една хубава буря днес и утре ще бъде идеално време за сърфинг. Май че прекалено много ми се иска да отида на този сърфинг.

След петнадесетина минути съм готов с филмите. Вадя набора си от лупи и започвам да сравнявам.

Случайностите помагат не само на моя противник. И аз съм изучавал въпроса за случайността и съм се запасил с отпечатъци от доста хора — като се започне от госпожа Тереза и се свърши с инспектор Матиас.

Заключенията са бързи и пределно ясни.

Първо заключение: има нови отпечатъци. Положени са, след като бях нощес в стаята. Така е, защото някои от тях застъпват отпечатъците на Жермен и Банков. Особено на Банков, който е влизал след изчезването на доктора.

Второ заключение: новите отпечатъци са от пръстите на доктор Витанов.

Грешката е изключена, те са негови.

В душата ми се надига едно мътно чувство. Аз не вярвам на очевидното. Професията ме е научила да давам право на простата човешка логика и на материалните улики. И ме е научила, че простата човешка логика може да подвежда. Две и две не винаги е четири. А колкото до материалните улики също съм на особено мнение. Защото съм виждал нож с кръв от убит. А убитият е отровен. Или въже, с което се е обесил човек, и всичко е ясно. Само не е ясно защо на въжето не му достигат няколко сантиметра, за да може да се направи примка и да се прехвърли през клона. Но това са отделни истории. Аз не вярвам на отпечатъците.

Вън по коридора от време на време минават хора. Бурята е утихнала, но стълбите слизат и се качват стъпки. Така са се приближавали и едни други стъпки, леки и безшумни — стъпките на Витанов. Вратата се е отворила. Той не се е бавил много — всичко е свършило за броени минути. После е излязъл и стъпките му са се разтопили сред хилядите други шумове в пансиона. Ако е бил Витанов...

Положително имам халюцинации.

Чувам как едни леки и безшумни стъпки се качват по стълбите, изминават няколко крачки по коридора и спират от другата страна на вратата. Ако мога да сдържа дъха си, ще доловя дишането на онзи, който стои оттатък — толкова близо е той до мен. Никакви халюцинации нямам, там стои човек, който се колебае. Но е абсурдно, невъзможно е някой да се опита сега да влезе.

Разбира се, че е абсурдно. На вратата тихо се чука и чувам гласа на госпожа Тереза:

— Господине, търсят ви!

Отварям. Тя се усмихва малко притеснено.

— Търсят ви на телефона, господине! От комендатурата.

Заключвам бързо и слизам във фоайето. Госпожа Тереза дискретно изчезва някъде.

— Тук е инспектор Матиас, колега! — казва мъжки глас в слушалката. — Струва ми се, че трябва да се видим с вас!

— Защо? Какво има?

Слушалката мълчи секунда-две.

— Може ли да се говори, колега?

Наоколо няма никой. Пък и не е толкова страшно, ако някой слуша разговора.

— Да. Кажете, ако обичате!

— Лицето, което търсим, по всяка вероятност е било нощес... в едно заведение.

Сега аз мълча секунда-две.

— Сигурен ли сте?

— Точно затова е добре да се видим. Можете ли да дойдете към мен? Или да пратя да ви вземат?

— Аз ще дойда. Тръгвам.

Разменяме си обичайните поздрави и затварям. После се качвам по стълбите към стаята си.

Най-после някаква по-сигурна следа. Жив е... Витанов е жив и е тук, в града. Ще го намерим, ще говорим с него, ще изясним. Каквото и да се е случило, пътища за връщане винаги има.

В стаята нямам много работа. Мисля си дали да взема някаква дреха, но решавам, че не е толкова необходимо. Горе е заключено, ключът е у мен. И все едно, в този пансион, в който всеки има ключ отвсякъде, това няма особено значение.

Пансионът се е оживил. Горе някой шумно затваря прозорци, по стълбите слиза една от жените, които видях сутринта в трапезарията. Тя се запътва към телефона и започва да набира номер, а междувременно говори с госпожа Тереза, която вече е заела своето място в офиса. Зад преградата е струпан куп вестници и писма. Тереза ги разпределя по номерираните прегрaдки вдясно от себе си. Дошла е пощата.

Присъединявам се и аз към разговора, питам дали няма телеграма за мен. Госпожа Тереза прехвърля набързо писмата и поклаща глава:

— Съжалявам, господине!

Този офис ми е интересен, той носи нещо от атмосферата на пансиона. Под стъклената плоча на преградата, върху цветни картончета с винетки, са наредени разписания на корабите и самолетите и картички с изгледи от Порт Анжер. Една от картичките е снимка на пансион „Тереза“ — навярно тя е гордостта на пансиона. Но това, което главно ме интересува в момента, е кутията за писма, окачена встрани.

Дали събират редовно пощата?

Да, редовно, обяснява госпожа Тереза, но понеже следобед минават само веднъж, ако искам да пратя някое бързо писмо, ще трябва да сляза в града.

Това сведение поражда някои размисли, още доста неясни. Но сега трябва да вървя.

Вече зная къде да намеря Асен. И го намирам пак при Жермен. Асен става — какво да се прави, служба! — а аз си мисля как ще седна в мокрия джип и гледам навън.

Тропическият порой си е отишъл така внезапно, както дойде. Тъмната стена на бурята е отминала, изгубила е зловещия си цвят и се спуска към другата страна на хоризонта, като оставя зад себе си сиви раздърпани облаци. Полегатите лъчи на слънцето се чупят в тях и менят цвета им — от синкаво, през виолетово до малиновочервено. От градината, напоена с вода като гъба, се вдигат изпарения. Утихващият вятър ги подхваща, накъсва ги на дълги ивици, носи ги около клоните, от които се отцеждат водни струйки. Огромни водни кончета стоят неподвижно над листата, после се стрелкат и изчезват в мократа зеленина.

Джипът се оказва сух, защото е под навеса зад кухнята, където никому не е разрешено да паркира. Но явно приятелството с Жермен носи известни практически ползи.

Следващите пет минути минават в упорити опити на Асен да запали двигателя и мои притеснителни и ненужни съвети.

По едно време моторът се сепва, закашля се няколко пъти и забръмчава.

— Ама винаги е така! — заключава Асен, като натиска газта. — Малко дъжд да капне — и му става нещо!

„Малко“ не е най-подходящата дума за този случай, защото по завоите на асфалтовото шосе се стичат огромни потоци, през които джипът прелита сред облаци от пръски.

Матиас ме чака пред комендатурата.

— Съвсем близо е — казва той, след като Асен си тръгва. — Няма и пет минути... Един от моите хора се обади преди малко.

— За какво?

— Видял нощес някой, който прилича на нашето описание. Ако бъдем сигурни, това ще сняме доста от въпросите.

Никак не споделям неговия оптимизъм и му разказвам за моите следобедни находки.

— Много досадно! — мръщи се Матиас. — Но защо му е запалката? Ако е искал оръжие, тук няма проблеми!

Имам една версия по този въпрос, но премълчавам. Прекалено съмнителна е, за да има право на съществуване.

Улиците, по които вървим, приличат на улиците в някой европейски пристанищен град. И едновременно с това носят странния лъх на Ориента. Витрините са наредени по-ярко, множеството, което тече по тротоарите, е пъстро и разнолико. Пред едно кино се е струпала живописна тълпа, из която се провират боси момченца. Те носят на рамо кошници с фурми, фъстъци и захаросани бадеми и се мъчат да надвикат шума на тълпата. По афишите на киното, изписани в непознати плетеници, се усмихва съмнителната невинност на Моника Вити.

След жегата и дъжда градът е излязъл на улиците, готви се за вечерта. Прозорците по високите етажи още блестят като метални в лъчите на залязващото слънце, но долу, в ниското, вече пламтят студените огньове на рекламите. Мокрият асфалт, наежаван цял ден, съхне бързо и вдига тънки ленти от пара под скърцащите гуми на колите.

Изчакваме на един светофар.

— А, щях да забравя! — казва Матиас. — Сега вече няма значение, но получихме резултатите от пощенските станции.

— Какви са?

— Нищо интересно. От сряда досега няма подател с името Витанов. Впрочем то се отнася само до препоръчаните писма, защото при тях се записват подателите. Интересува ли ви нещо друго?

— Да. До колко часа вечерта работят пощенските станции в града?

— До осем. Но фактически приключват петнадесет минути по-рано заради касовите служби.

Завиваме в една по-тиха и по-нечиста улица, в която са се приютили няколко ресторантчета. Масите им са наслагани по тротоара и ние се промъкваме между насядалите посетители. От кухните се носят десетки непознати и остри миризми.

Мисълта за писмото не ме оставя, колкото и да е ненужна вече. Избирам един момент, за да подхвана отново.

— Колега Матиас, ако в четвъртък вечерта докторът е носел писмо, което непременно е трябвало да прати... и е закъснял за пощата? Какво е можел да направи?

— Би могъл да го пусне обикновено, в кутията за въздушна поща. Там е невъзможно да се провери.

— Зная. А нещо да се е получавало на негово име?

— Не. Наредил съм всичко да ми се предава. Ако се получи нещо, ще ви потърся веднага. Ето, тук е!

Той хлътва във входа на едно ресторантче, подобно на другите, но не спира вътре, където има десетина полузаети маси, а ми кимва да го следвам. Качваме се по стълби към една тераса, оттам минаваме по други стълби и се озоваваме в закрито салонче, преградено на сепарета. Тук явно е за по-отбрана публика, и то такава, която не желае да бъде смущавана, защото до вратата стои един мрачен мъжага. Щом вижда обаче Матиас, церберът разцъфтява в угодническа усмивка.

Матиас ме води към едно от сепаретата. Влизаме, той дръпва след себе си завесата. Зад масата се изправя нисичък мургав мъж с остро лице мустачки и

пригладени черни коси. Матиас му кимва снизходително. Сядаме. В това време се чуват стъпки и иззад завеската се подава една усмихната глава.

— Какво ще желаят господата?

Матиас ме поглежда, аз поклащам отрицателно глава.

— Два мартела! — нарежда той. — И да те няма!

Двата коняка биват донесени светкавично — като че притежателят на усмихнатата глава ги е държал зад гърба си. Матиас се разполага на масата, пали малката лампа, която явно е там, за да създава уют на двойките. Междувременно мъжът с пригладените коси притегля коняка към себе си. Матиас реагира светкавично — пресяга се и премества чашата по-далеч. Цялата сцена се разиграва в пълно мълчание.

По-нататък се извършва това, което в криминалистиката наричаме „опознаване по портрет". Но не очаквах, че Матиас е толкова делови. Той вади от вътрешния си джоб пет снимки на мъже и ги нарежда пред остроликия. Между тях няма снимка на Витанов. Мъжът се вглежда в тях и поклаща глава.

Сцената продължава без нито една дума. Матиас вади нови десетина снимки — всички еднакъв формат, на мъже, снети анфас — и ги нарежда бързо. Остроликият сочи веднага едната от тях. Това е докторът. Няма никакво съмнение, видял го е.

— Къде? — пита беззвучно, само с устните си, Матиас.

Събеседникът му казва тихо някакво име, което ми е неизвестно.

— Кога?

— Около два.

— Сам?

— Не. Един французин. Не съм го виждал.

— Колко стоя?

— Малко. Французинът го чакаше вътре и веднага излезе. С него.

— В каква посока?

Остроликият прави виновна гримаса. Не е видял.

— Разпита ли?

Гримасата става още по-виновна.

Матиас прибира снимките си като тесте карти и става. Слага на масата една банкнота и ми прави знак да излизаме. Остроликият остава при двата ко-

няка (банкнотата изчезва светкавично, даже не забелязвам как!), а ние отново минаваме по терасата, сподирени от поклона на цербера.

Целият епизод се е разиграл за не повече от петнадесетина минути, но вън вече е нощ — влажна и топла. Ресторантчетата са пълни с човешка глъч, от съседната голяма улица долитат примигващите отблясъци на рекламите и от тях косите на Матиас добиват последователно синкави, червеникави и жълти оттенъци.

Матиас се опира с гръб на една стена и хвърля навик бегъл поглед наоколо. Минувачите са се поразредили, но все още улицата е оживена.

— Лошо! — казва той. — Вашият съотечественик се крие в стария град. Но поне сме сигурни, че е жив... че е бил жив до два часа снощи. А това е нещо.

Той е абсолютно сигурен в опознаването. А и аз видях с очите си — нямаше никакво колебание. Тези полицейски доносници имат остро око.

— Какво смятате да предприемете?

— Мисля, че нищо — отговаря той. — Изчезването не се потвърди. Сам видяхте. Няма данни за престъпление, поне досега. А обстоятелството, че доктор Витанов се крие от своите български колеги, не е повод за разследване, това вие знаете.

Зная. И ми е много неприятно.

— Но ако желаете да продължите търсенето — додава Матиас, — нямаме нищо против! И можете да разчитате на нашата помощ.

— Евентуално... на вашия помощник? — предлагам аз. Явно е, че Матиас ще се върне към своите оперативни задачи, а на мен все пак ми е нужен един човек. Но реакцията му е много странна.

— Какъв помощник? — учудва се той.

Сега е мой ред да се учудвам.

— Но как? В бистро́то е ходил някой от вашите! След вас.

Разказвам му разговора с мама Доли. Докато разказвам, той става все по-мрачен.

— Това е абсурдно нахалство! Никого не съм пращал! Трябва да разбера кой си позволява!

Съгласен съм напълно. Само че ако някой нарочно е направил това, за да отклони разследването подир себе си? Обсъждаме малко тази възможност.

— Някой живо се интересува от вашия доктор! — заключава Матиас. — Но добре е поне, че засега няма престъпление!

— А ако има? — подхвърлям аз. — Ако се окажат данни за промишлен шпионаж? Не е изключено, нали?

Матиас замълчава и трие замислено брадичката си.

— Ние също преценявахме... — казва той. — Взехме мерки още от началото да не изтича информация от наша страна. Но ако вие имате основания...

Това звучи малко като упрек. Няма какво, трябва да го преглътна. Даже вече съжалявам, че подхванах този разговор. Трябват факти. А засега всичко е само една версия, основана повече на догадки, отколкото на улики.

— По-скоро някои съвпадения, колега.

— Добре. Ще ме запознаете ли с тези... съвпадения? Или е още рано?

— Мисля да изчакам някои справки от София.

— Както желаете. А сега — какво? Можете ли да се приберете оттук сам в пансиона? Ще ви покажа откъде.

— Благодаря ви. Няма още да се прибирам.

— А, да. Порт Анжер е интересен вечер. Но не ви съветвам да отивате към стария град!

— Знаете... — аз бръквам в джоба си и вадя картата — ...бихте ли ми посочили къде се намира това заведение?

Той изведнъж става сериозен.

— Ще трябва да дойда с вас. Там не е за непознат човек, при това — чужденец.

— Точно като такъв бих желал да отида. Вас всички ви познават, ще е безполезно.

Матиас се колебае, после вдига рамене.

— Е, както искате! Но не е безопасно. Все пак...

— Ще опитам.

Той разгъва картата върху лявата си ръка и с дясната сочи една точка близо до пристанището.

— Казва се „Рейхан". Нощен клуб. Долу е бар, а горе има игрално заведение... също и стаи под наем за часове.

В гласа му прозвучава една нотка на извинение:

— Знаете, не можем всичко да ликвидираме изведнъж... може би и наркотици минават оттам, но доста ги разчистихме!

Ясно. Този „Рейхан“ е нещо като комбинат за всестранно битово обслужване на клиентите си.

Прибирам картата, след като оглеждам добре мястото, което ми е посочил Матиас.

— Е, довиждане, колега!

— Вижте какво.. .— казва той малко несигурно, — ще бъда спокоен, ако след като се върнете, ми позвъните. Нали няма да ви затрудни? Ето домашния ми телефон.

И ми подава една визитна картичка.

— Може да е доста късно.

— Нищо. Аз малко спя... Е, желая ви успех! Отсам е най-близо! — сочи той вдясно по улицата.

НОЩНИЯТ КЛУБ

Тук такситата са яркожълти или оранжеви, някои шофьори даже са ги оцветили с фосфоресциращи нвици — така че отдалеч да личат. Приличат на светещи зебри.

Шофьорът, който спира пред мен, е възрастен, спокоен човек. Той чува адреса и едва-едва ме поглежда — навярно ме смята за любопитен турист, който иска да изпита всички нощни удоволствия на Порт Анжер.

— Крайбрежният булевард е затворен, мосю! — обяснява той кратко.

После потегля и започва дълго обикаляне. Изкачваме се, слизаме, къщите наоколо се променят. Те стават по-ниски, но вече към улиците гледат зарешетени прозорчета и високи зидове. И самите улици започват да криволичат, тъмни са, но още многолюдни. В светлината на фаровете се появяват групички от мъже. повечето са с бурнуси и чалми. Те вървят или стоят спокойно пред таксито, не се отдръпват. А и шофьорът ги изчаква с ориенталско спокойствие — няма закъде да бързаме.

После излизаме на едно площадче, таксито завива и спира.

— Тук е, по тази улица — сочи с глава шофьорът. — С кола не е разрешено да се влиза.

Разплащаме се, той ми пожелава приятно забавление (струва ми се, с малко съмнение в гласа) и веднага качва някаква пияна компания мъже.

Още в началото тази улица се оказва преградена с много висока врата, която горе завършва с остри шипове. Едното нейно крило е отворено, пред него стои униформен полицай. Той бавно и търпеливо обяснява на една група англичани, че жените от групата не се

допускат в тази улица. Такива са обичаите. Англичаните също така бавно и търпеливо обясняват, че са платили някому за маса в някакво нощно заведение и че никой не ги е предупредил за тези странни обичаи.

Разправията се е проточила и няма изгледи да свърши скоро.

На мен полицаят не обръща никакво внимание. Аз влизам и започвам да търся моя нощен клуб. Към мен се залепва веднага някакъв мъж, който на десет езика ми предлага райски удоволствия само ако се съглася да го последвам, после решава, че съм безнадежден и се опитва да ми продаде поне една-две порнографии картички. От съседния вход ме поема друг и понеже тази процедура започва да ми дотяга, пресичам ентусиазма му с една дума — полиция. Онзи светкавично изчезва.

Къщите са на два или три етажа. Някои са по-поддържани, други — по-скромни, но картината общо взето е еднаква. Долу е салонът за жените, горе са стаите. Салоните имат прозорци с решетки, по решетките се трупат мъже, които обсъждат достойнствата и недостатъците на предлаганата стока. Повдига ми се, като си мисля, че и „Рейхан" може да се окаже нещо такова и ще съм принуден да влизам. Аз все пак съм посвикнал на мръсотия — и медицината, и криминалистиката доста са ме обработили, но не мога да си представя как се е появил тук Витанов и какво е търсил. Във всеки случай — не жени.

„Рейхан" за щастие се оказва с една степен по-чисто заведение. Даже към входа му водят няколко бели стъпала и на вратата стои портиер, който ми събира такса „за програма". Тъй като му давам и малко бакшиш, той благосклонно ме предупреждава, че за програмата е още рано, но може да ми избере добро място и ако искам да се забавлявам...

Не, въобще не искам да се забавлявам, но добро място ми е необходимо. И веднага го намирам — то е маса с две канапета в една ниша. Там е полутъмно и ако седна в ъгъла, мога доста време да оставам незабелязан и да наблюдавам входа. Салонът е почти празен, заети са само една-две маси — разбира се, от мъже. На високите столчета до бара поклащат крака

няколко силно начервени момичета, които явно са отегчени. Още щом сядам, едната от тях се запътва към моята маса — аз съм в нейния район! — и прави опит да се настани на канапето. Обяснявам й, че нямам нищо против да седи там, даже да си поръча нещо, но само да не ме занимава със себе си. Тя се обижда — или по-точно разиграва обиждане, става и се връща на бара. Странното е, че още щом сяда на столчето, и си поръчва коняк за моя сметка, като ми го показва. Няма какво — професионални разходи.

Музикбоксът свири някакъв измъчен блус. След като отпращам момичето, единственият келнер, който се върти около бара, престава да ми обръща внимание.

Затова пък виждам, че привличам вниманието на двама мъже, които седят на масата отсреща. Единият е с мръсни коси до раменета, очила с телени рамки по модата и зализана физиономия. Другият е едър, с чело на горила и огромни бакенбарди. Те си разменят няколко думи и с погледите си по всякакъв начин ми показват колко не одобряват моята постъпка.

После горилата става, за да пусне монета в музикбокса, и на връщане минава покрай моята маса. Вероятно ме смята за случайно попаднал наивен турист, а и моят недотам мускулест вид подбужда някои идеи зад ниското чело. Затова той застава пред мен и казва навъсено нещо, което навярно означава, че трябва да се извиня на момичето.

Никак не ми се искат скандали, но и нямам намерение да се извинявам, още повече че на горилата това съвсем не му е нужно. Той просто прилага един дядоадамовски трик. Закрива ме с тялото си от салона, с едната си ръка ме натиска на канапето, а с другата недвусмислено посяга към вътрешния ми джоб. Практикувал е много пъти този номер и все безпогрешно. Ръката му е като клещи.

В следващия миг аз доковам палеца на тази ръка и го извивам, колкото трябва и накъдето трябва. Клещите се разслабват и горилата прави грешка. Замахва със свободната си ръка. Хватката е проста. Той с все сила удря юмрука си в ръба на масата и излиза от строя. В добавък го ритвам, извивам му пръста още и го настанявам като бебе на канапето до себе си. Ведно

с болката, в маймунския му мозък започват да се появяват признаци на прозрение. Той разбира, че е попаднал на погрешен адрес, но още ръмжи като животно. Аз пък се усмихвам с най-изисканата си усмивка и така съм му извил пръста, че не може да мръдне. Погледнато отстрани, това трябва да представя как двама добри приятели разговарят на възвишени теми.

Другият с мръсните коси разбира, че се е случило нещо не по разписанието и се надига. Най-недвусмислено му показвам, че ако направи и крачка, приятелят му ще има много да съжалява. Ръмженето на горилата се превръща в скимтене. Това веднага вразумява онзи и понеже е по-умен, съобразява, че има работа с професионалист. Затова сяда и с жестове ми показва, че те двамата се извиняват.

Нямам нищо против да приключа инцидента, но след една малка проверка. Както и очаквам, куражът на този до мен стига само до автоматичен нож. Освобождавам го от опасното имущество и пускам палеца. Горилата не може да повярва, че се е отървал с толкова малко, изправя се и с накуцване се прибира на масата си, като не пропуска да ми хвърли един злобен поглед. После двамата стават и се измъкват. Сигурно е заговорила съвестта им.

Епизодът не е минал незабелязано, защото момичетата до бара се хилят и коментират, а келнерът изведнъж се превръща в образец на вежливост.

Салонът започва да се пълни, появява се оркестър от трима китаристи и певица с учудващо дрезгав глас. На моята маса се настаняват някакви мъже и потъвам в шум и цигарен дим. Две момичета също пристигат на канапетата и с престорено кискане приветствуват старите клиенти. Всичко си върви по програмата. С мен никой не се занимава и съм много доволен от това.

По-нататък се проточват досадни часове, в които седя пред чаша бакарди и очите ми смъдят от лютивия дим и от напрягането да оглеждам двете стълби за горния етаж и входа. Навярно и за най-тъпия агент вече е станало ясно, че чакам някого. Единственото преимущество на моето положение е, че мога да размислям по някои въпроси. Но не мога да се похваля с много весели мисли.

След полунощ оживлението започва да спада. Все още идват мъже на компании, качват се нагоре по стълбите или излизат, но напливът вече не е същият. Оркестърът си отива, момичетата също оредяват. Навярно за да се допълни затихващият шум, включват отново музикбокса.

Когато човек седи и чака в един такъв нощен клуб, не винаги знае кого ще дочака. Аз чакам доктора, но някъде към един часа в салона влиза — с разкопчано яке и ботуши — Райдер Стеекс.

— — —

Не мога да кажа, че съм особено изненадан. След това, което се случи от снощи насам, вече е трудно да бъда изненадан. Всъщност може и да няма нищо странно — Банков спомена, че Стеекс е от дълги години в Порт Анжер и сигурно познава всички подобни заведения.

Холандецът ме забелязва веднага и след секунда на колебание се запътва към мен. Пил е — крачките му са леко несигурни, но се държи.

Здрависваме се като стари познати и го каня. Той хвърля един красноречив поглед встрани към развилнялата се компания, но разбира, че нямам нищо общо с нея и сяда. Веднага, без да е поръчал, му носят голяма чаша джин с лимон — явно е от честите посетители и му знаят навиците.

— Значи, вече изучавате Порт Анжер! — констатира той с малко насмешлива нотка. — За вашите проучвания!

Чукаме се и той преполовява чашата си. После се заема да изцежда в джина остатъка от лимона.

— Познахте! — казвам аз примирително. — А не искате ли да ми помогнете в моите проучвания?

Стеекс ме поглежда вече не така насмешливо, но продължава да изцежла лимона. След това разклаща чашата и я съзерцава критично. Мисля, че въобще няма да ми отговори, ала той свива устни и заявява:

— Добре! Не обичам полицаите, но вие сте ми симпатичен. Казвайте! За доктора, нали?

— За доктора — потвърждавам. — Виждате ли го често тук?

— Често? Никога.

— И все пак е бил! — настоявам аз. — Снощи. Към два часа.

Стеекс примигва недоверчиво и отпива от чашата си.

— Аз идвам заради джина... най-добрият джин в този загубен град. Други идват... — и той сочи с очи компанията зад гърба ми — ... заради момичетата. Трети — заради рулетката горе. Мисля, че и хашиш може да намери човек, стига да иска... За какво е идвал докторът?

— Това бих желал и аз да зная.

— Сигурни ли са сведенията ви?

— Надявам се.

— Тогава... чакайте да помисля за какво може да е идвал! Не е по моите съображения! — усмихва се той и почуква чашата с нокът.

— Не е.

— Жена като Мария Крамер не се намира лесно! — заявява той безцеремонно. — Следователно и момичетата не го интересуват! Не сте ли съгласен?

— Съгласен съм.

— Не е и хазартът! — той поклаща глава. — Щях да го видя непременно! Остава... фината стока!

— Не е наркоман.

— Защо сте така сигурен? Човек не знае къде ще затъне. А затъне ли веднъж... Може и хашиш да е!

— Може! — съгласявам се аз. — Но по-вероятно е друго. Че е идвал да се срещне с някого.

— Тук? — смръщва се той и белите бръчици по лицето му изчезват, превръщат се в тънки резчици. — А защо тук, ако позволите?

— Ами така. Представете си, че иска да се срещне с някого. Например с вас. Знае, че идвате тук. Много сте му нужен. Опитал се е да се уговори с писмо или по друг начин, но или не е успял, или сте му отказали. И идва, за да ви срещне. Като теория върви ли?

Той изсипва в гърлото си остатъка от голямата чаша и не бърза да отговори. И аз не бързам, имам много време. Ония двамата — горилата и хипито с телешките очила, ако са набрали кураж, ме чакат навън, за да си доуреждаме сметките. Нека почакат.

Стеекс ме разглежда внимателно със сините си очи, като че сега ме вижда за първи път. После вдига рамене.

— Общо взето — върви. Но защо трябва да ме търси тук? И защо въобще трябва да ме търси, дявол да го вземе!

— Това си и мисля. Но аз не казах, че непременно вас търси!

— А пък аз мисля ,че си губите времето! — заключава Стеекс. — Вашият човек е забъркал някаква каша и е офейкал, за да не го пипнат. По-добре разберете какво е забъркал и всичко ще се изясни! Тръгвате ли си или оставате?

— Ще тръгвам. Снощи почти не съм спал.

Разплащаме се и излизаме. След дима и противните миризми, които съм попивал последните часове, сега топлият нощен въздух е истинско удоволствие. Някакви мъже шумно се разправят на ъгъла и гласовете им се блъскат в мълчаливите фасади. Синкавите и червени светлини на баровете примигват унило.

Вървим с холандеца и мълчим. Имам странното чувство, че същото това вече съм го преживявал — някъде на друго място и в друго време. Вървели сме по същата улица и стъпките ни точно така са кънтели. После нещо се случваше, но не помня какво.

Нищо няма да се случи, това е от умората и от мислите, които се въртят натрапчиво в ума ми. Просто трябва да легна и да се наспя, защото и утрешният ден не изглежда много лек.

Ботушите на холандеца тропат по плочника. Кой знае, може би той вече леко изтрезнява и съжалява, че седна до мен. Или си мисли нещо друго, от което нямам и понятие. А мислите му ме интересуват. Защото не е толкова примитивен, колкото изглежда на пръв поглед.

След това едно такси ни отнася по домовете. Оказва се, че Стеекс живее във вила на същия хълм, само че от другата страна, не съвсем близо до моя пансион. Опитвам се да запомня къде е, но в тази плетеница от асфалтови алеи това никак не ми се удава.

— Ще пием ли по едно уиски за сън? — предлага Стеекс.

Само уиски ми липсва сега. Изпитвам наистина желание да видя къде живее холандецът, и то не от просто любопитство, но все пак е по-добре да се наспя.

Най-после се прибирам. Тръгвам по тъмната алея

под бледолилавите огньове на бугенвилиите и неволно забавям крачките си. Мога да си разреша една минута. Само ще постоя, няма да мисля за нищо.

Гледам как цветовете припламват в тишината и ме завладява спокойствие. Такава е природата, тя не се интересува от нас. Нито от това, че един човек е изчезнал, нито от това, че аз го търся и все повече се губя в лабиринт от догадки.

Когато влизам във фоайето, ми идва наум, че Матиас беше помолил да му се обадя. Набирам номера и почти веднага чувам гласа му:

— Е, лека нощ! Всичко е наред, нали?

— Да-да, лека нощ!

Сега вече нищо не е наред, но пък зная, че е така.

ПАВИЛИОН В ГРАДИНАТА

Сутринта започва както вчера —със сладкия дъх на печени кифлички, който се носи из целия пансион, и с многогласия шум в трапезарията. Този път аз съм закъснелият. Захариеви вече довършват закуската си.

— Другарят Банков ей-сега питаше за вас — казва Захариева. — Не го ли видяхте?

За какво може да ме е търсил? Ако имаше новини от Витанов, всички щяха да знаят и най-вече Захариева.

Сядам и Жермен ми налива голяма чаша ароматно кафе. Малко удоволствие преди тежкия ден, който ме очаква. Положително ще бъде тежък, не си правя никакви илюзии. Трябва да пратя телекс до София, за да проверят някои неща, да поговоря с хората от опитната установка и да се отдам на изключително приятното занимание да изучавам лабораторни дневници. Трябва също да помоля Матиас за някои справки относно фирмите за лекарства. Ако остане време, бих искал да се видя с Мария Крамер на състезанията. И с Торвалд, разбира се. Улавям се, че първо помислих за Крамер и вътрешно се усмихвам.

Междувременно Захариева говори нещо около времето — днес пак ще бъде горещо и сигурно пак ще вали. Сега е началото на влажния сезон и така ще бъде почти всеки ден.

— Вие започнахте ли вече да свиквате? — пита тя.

Това в превод означава: „Има ли нещо ново около Витанов?“

Избирам един предпазлив и бодър тон:

— Едва ли ще се наложи много да свиквам... Може би скоро ще видим доктора.

— О, дано! — възкликва Захариева. — Всички се тревожим за него.

Как ще видим доктора и аз сам не зная, но това,

което казвам, има точно определена цел. До обяд целият обект трябва да знае, че нещата вървят добре и слуховете да понамалеят. Най-доброто в такива случаи е да се заменят едни слухове с други, дошли от сигурен източник. Какво да се прави, сигурният източник съм аз!

Захариев обаче е по-прозорлив, отколкото изглежда, и е доловил нещо в моя бодър тон. Той допива кафето си и казва:

— Е, каквото и да е... само да е жив!

Той е забелязал, че аз не употребих думата „жив"!

В този решителен момент от моето слухоборство в трапезарията влиза Банков и ме избавя от необходимостта да измислям някакво приемливо допълнение. Той вече е закусвал и не идва при нас. Само ме поглежда и разбирам — ще ме чака вън, има да ми каже нещо. Вземам си една кифличка (освен че ще хапна, така ще изглеждам и спокоен), пожелавам приятна работа на Захариеви и излизам.

Банков стои до стълбата.

— Инспектор Матиас ѝ дошъл с една кола да ме вземе — казва той. — Има труп за опознаване. Намерен е тази сутрин.

— Кой! Витанов?

Банков поклаща глава.

— А, не-не! Матиас каза, че не прилича, но искал да бъде сигурен... Ще дойдете ли с мен? Всъщност аз мога и сам, ако имате друга работа!

— Ще дойда! След две минути тръгваме!

Тези две минути ми трябват, за да мога да се кача горе и да прибера на по-сигурно място някои материали от моето принудително хоби — фотографията. Райдер Стийкс има много да се чуди, ако узнае колко пъти съм го заснел нощес. А може и да не се чуди, защото предполага някои работи. Все пак държа да запазя тези спомени от часовете в нощния клуб и трябва да съм по-грижлив, защото не зная какво може да потрябва на някой от некадешните посетители на пансиона.

Матиас е дошъл със съвсем обикновена кола. Предвидил е, че служебните коли създават поводи за приказки, а приказките са последното нещо, от което имам нужда сега.

— — —

Виждал съм всякакви морги. В подземия, за които водят дълги и уморителни коридори. В етажи зад стомански врати и решетки. В циментови зали — гробници, залени от алуминиевата светлина на луминесцентни лампи. Колкото и да съм свикнал, няма приятна морга.

И тази не е приятна, но такава още не съм виждал. Тя е малък павилион с тесни прозорчета и два купола вместо покрив сред удивителна градина, преливаща от неспокойна зеленина. Всяко клонче тук расте и цъфти, листата си оспорват всяка капка влага и се стремят с езическо обожание към слънцето. Последното нещо, което човек би предположил за този павилион сред тази градина, е, че е морга. Но острата миризма на формалин се долавя.

Матиас почуква на едно от прозорчетата и прави някому знак с ръка. Отключва ни един назач, а в коридора, току-що излизаща от залите, ни посреща мургава възрастна жена с тъмни коси, в престилка.

Матиас ни представя. Жената е колега, съдебен лекар. Тя ни повежда към залата вляво.

— Съжалявам, че ви отнемам толкова време! — извинява се Матиас. — Но самоличността не е установена и все пак трябва да изключим човека, когото търсим! Формалност.

— Някакви данни за убития?

— Почти никакви. Застрелян откъм гърба. Разбрах само, че са видели паркирана една тъмна кола близо до мястото, където е намерен. Няма документи в него. Оперативната група е дала пръстови отпечатъци и снимки за експертиза. Впрочем и аз не съм виждал трупа! Заповядайте оттук!

Опознаването на труп е една малко приятна работа и навярно пък съвсем неприятна за Банков, който тези дни за първи път се запознава с особеностите на моргите. Затова напълно го разбирам, като го виждам, че върви най-назад и не държи много да влезе в залата.

Трупът не е на Витанов, това е ясно от пръв поглед. Мъж на около тридесет — тридесет и пет години, светъл, с широко грубо лице. Би изглеждал просто заспал, ако не е тази зеленикава бледност на лицето.

Има нещо. Някакъв спомен се мъчи да изплува в съзнанието ми и не може. Като че зная нещо за този човек, но съм го забравил.

— Може да е случайно... това с колата! — казвам аз.

— Изключено — поклаща глава Матиас. — Стреляно е от близко разстояние, със заглушител.

Съдебната лекарка разбира разговора и кима. По всичко са намерени характерните следи от близък изстрел със заглушител.

Матиас добавя:

— Значи... са държали да го приключат с един изстрел. Иначе, при случайни нападения, би могло и с нож. Но с нож не е сигурно... и жертвата има много време. Да видим и вещите, не искате ли?

В съседното помещение са вещите на убития. Лекарката включва една лампа-прожектор и вади набор от лупи. В стаичката, облицована догоре със студени бели плочки, става изведнъж нетърпимо светло.

Липсва портфейл — това е първото, което прави впечатление. И има пистолет. Другите вещи са малко — пачка цигари, запалка, няколко банкноти и автоматична писалка. До тях лежи „питон". Това е модерно оръжие — сравнително неголямо и далекобойно. Никакви документи.

Матиас вдига пистолета и изпитва тежината му на ръка.

— „Питоните" у нас са забранени — казва той, — те са само полицейски.

— Къде е намерен трупът?

— В една от страничните улици на онзи квартал... където бяхте снощи.

Той се обръща към съдебната лекарка:

— Снимките са направени, можем да разрешим аутопсията. Кога ще получим протокола?

В моето съзнание упорито нещо се мъчи да пробие и не може. Не зная какво е — важно или не, но ме смущава.

— Е, можем да тръгваме! — казва Матиас. — Къде желаете да ви отведа?

— На нашия обект, ако е удобно.

— Разбира се, че е удобно! Много съм ви благодарен, че дойдохте!

Разделяме се със съдебната лекарка и подир няколко минути сме в колата.

Не мога да се оправя в този град. Струваше ми се, че сме далеч от шосето, но се оказва, че не е така. Излизаме на пътя много скоро. Отново, както вчера, се изправят на хоризонта гърбиците на изгорените хълмове. После се мярват яркочервените колонки на бензостанцията. Един бързащ камион ни засипва с прах и очите ми засмъдяват. Матиас тихичко ругае през зъби.

Мълча. Не мога да се сетя какво ме смути в моргата. Такава е човешката памет! Можеш да я измъчваш, колкото искаш, да се дразниш до смърт и все пак си безсилен. По-добре да изчакам. То е като забравено име. Ще се появи в съзнанието точно когато вече съвсем не ми трябва.

Матиас завива пред сградата на администрацията и спира.

— А сега, пожелайте ми малко успех! Дано днес се добера до нещо около онзи, в моргата!

— Къде бих могъл да ви намеря... Ако стане нужда? — питам аз.

— В комендатурата. Ако случайно ме няма там, ще ви кажат къде съм. Довиждане!

Той махва с ръка за поздрав и потегля.

— -- —

Следващите часове до обяд са обречени на проучване на лабораторни дневници. Само онзи, който се е ровил в подобен род документи, знае каква непроходима джунгла са те. Трябва непременно да облекча работата си и затова моля Банков да ми прати някого от сътрудниците на Витанов.

Станчката на снабдяването си е същата — с грозно мирищещите на асфалт червени тръби и издрасканото бюро, което е чуло не една кавга. Не ми се иска обаче да отварям прозореца — отвън ще влезе само жега. И прах.

Мисля си как да разположа бюрото, за да ми е по-удобно, и в това време на вратата се чука.

Така както го зная по описание — това е Недков, заместникът на Витанов. Познато лице, колега, навярно е един или два курса след мен. Помня го, само че дълго време не бях го виждал. Поостарял е (да не би

и аз да съм се подмладил), но общо взето не се е изменил много. Кръгъл, пълничък, склонен към оплешивяване.

— О-о, колега!... А пък аз си мислех кой знае... Здравейте, здравейте!

Посрещам го и аз в същия фамилиарен тон, макар че нещо не ми се нрави тази фамилиарност.

Недков носи под ръка два тежко подвързани лабораторни дневника и ги оставя на бюрото.

— Нали дневниците сте искали? Банков каза, че за тях става дума... Само че трябва нещичко да ви обясня, а то иначе...

Каня го да седне, сядам и аз от другата страна. Наистина трябва да ми обясни начина, по който са водени.

Тези дневници внушават респект даже само с вида си. Опитвам се да се ориентирам кога са започнати предварителните опити и върху какъв материал и се възпълвам с благодарност към педантизма на доктора. Редът е идеален, нанасяни са всички подробности.

— Ето, оттук можете да видите... — говори Недков. — Това са условията и аз още тогава казах...

Той наистина не ми харесва. Използува всяка възможност, за да злепостави Витанов. Прави го много тънко, с далечни намеци и недомлъвки.

— Емил разчиташе прекалено на литературните данни... Казвам му: „Емиле, виж практически как е!“, но той си е теоретик... После трябваше да повтаряме... Сравнете!

И късичките му пръсти слизат по колонките от цифри.

Сравняваме. Само че Недков не знае, че и аз случайно разбирам нещичко от производство на антибиотици. И от човешки отношения. Витанов, колкото и да не ми е симпатичен със своето самомнение, е имал замах. Много лесно е било да вземе технологиите, да не се отделя от буквата и да получи... какво да получи? Тук условията са други, не са като в нашите заводи. Ще получи добив среден или под среден, но ще е спазил технологиите. Никой в нищо не би могъл да го обвини. Ще се прибере подир година-две в София с ново лежо и всички ще знаят, че си е свършил добре работата. А онези, които останат след него — те да му мислят!

Витанов е бил груб, нетърпим началник, но е имал фантазия. Този Недков, който седи срещу мен и така усърдно ми сочи пропуските в работата, няма фантазия. У него чувството за собствено значение, което така дълго е било потискано от блестящия Витанов, крещи за отплата. Той не е сигурен, не знае дали Витанов ще се върне и затова е много предпазлив. Само сочи пропуските, аз трябва да си направя изводите. После винаги може да каже: „Той, другарят Дебърски...“ И пак няма да поема отговорност.

Само че Недков греши в едно. Аз не търся пропуските, макар че и тях трябва да имам предвид, а най-добрите резултати. Онези, по които ще трябва да се насочи след месец-два нулевата серия. За пропуските е имало доклади. Те са разнищвани на партийни и профсъюзни събрания, давани са обяснения за повече обективни и по-малко субективни причини (а как иначе!). В обясненията за онова, което е провалено, някои са изключителни майстори. И Витанов също не е правил изключение, оправдавал се е лъвски. Мога да си представя как са се карали с Банков! Вчера видях Банков в разправията на съвещанието. Този парторг с усмихнати очи зад очилата е остър като наточен нож и вече ми е ясно защо е такъв нервен. А Витанов е бил див. Сякаш чувам Банков, който ми казва: „Представяте ли си, подаде рапорт до мен срещу мен!“

Не, пропуските много не ме интересуват. Обяснявам това на Недков. Той се запъва по средата на започнатото изречение и ме гледа недоумяващо. Лъскавото му теме бавно почервенява.

— Той, Емил... даже за това го наказаха... — смутолевя моят бивш колега. — Щяха да го понижават, но после решиха да го оставят...

Така е, провалени са два опита. Поради самонадеяността на доктора. Наумил си друг температурен режим и резултатите са били плачевни. Добре че не са го наказвали такива като Недков!

— Знаете, там другарят Марков го защити, иначе...

Язваджията го е защищавал. И едновременно с това го е рязал късо по късо с убийствената си ирония. Витанов не е толкова интелигентен, че да може да отговаря на тази ирония. Той само е клокочил като задръстен вулкан под насмешките. Нищо не е признавал и не си

е правил самокритика. Нямаше да бъде Витанов, ако беше си направил самокритика. И все пак са го оставили.

Но това е познатото. А непознатото са ярките, отлични резултати. Защо са получени, при какви условия? Повторими ли са? Изследвани ли са параметрите? Сравнени ли са с други опити?

Недков просто се обърква. Той не може да ме разбере, сигурно смята, че водя разследването пристрастно, в подкрепа на Витанов.

А аз наистина съм пристрастен. Не мога да му обяснявам, че промишленият шпионаж също не се интересува много от пропуските. Концерните си имат лаборатории и са видели не един провал. Те се интересуват да вземат най-доброто — онова, което нямат.

Знае се как става това. Един отличен резултат просто ще се загуби сред купчината от факти и ще получи неправилно обяснение. Няма да бъде изследван докрай. Ще го отминат и ще тръгнат по други пътища. Пътищата не водят до затворена врата — има някакви резултати, някакви добиви. Всички са спокойни. А другаде, в добре пазени лаборатории, вече се развива опитът, който е получил глупавото обяснение. И само подир половин година на пазара избухва бомба. Цената на антибиотика е снижена. Не много, само с толкова, че да удари конкурентите. Няколко предсмъртни гърчове, опити да се мине на друго производство. Борба на рекламите, подкупи на политици и мастити председатели на медицински асоциации. Но ударът си е удар и често е смъртоносен.

Това е. И няма защо да го обяснявам на Недков. Играта е много по-сложна, отколкото той може да разбере. А Витанов положително е разбирал.

— Какви заключения сте извели? — питам аз спокойно и соча една от сериите. Тази серия има много интересни параметри, пак фантазията на доктора!

— Случайна работа! — свива устни Недков.

Ако бях на мястото на Витанов, и аз нямаше да се разбирам с Недков. Случайностите в науката... то е друг въпрос. А тук случайност няма. Този път фантазията на доктора не го е подвела. Добивът е почти с десет процента повече от предвидения.

— Къде е проверена тази серия? — настоявам аз.

Недков търси, намира допълнителните опити. Те са

сравнително отскоро, може би преди двадесетина дни.

— Ето тук. Нищо не излезе.

Виждам и аз, че нищо не е излязло. Последната серия номер девет не потвърждава резултатите.

— Вие бяхте ли на тези опити?

Малко е глупаво, че питам така. Тук един опит трае почти двадесет и четири часа. Само Витанов е имал обичая да стои в опитната установка цяло денонощие. Пиел е кафета, хранел се със сандвичи, когато някой се е сещал да му донесе, и се е взирал през дебелите кварцови стъкла на ферментаторите. Другите са се сменяли.

Тази негодна серия номер девет ме интересува.

— Кой е бил с него в края на опита?

— Делчева... Тя е старши лаборант.

— Виждам, че и вие сте подписали.

— Такава е практиката. Един в началото, друг — в края, но после... Нали отговорността е обща?

Не искам обща отговорност. Искам да зная всеки какво е видял.

Разглеждаме още няколко протокола, нека не се досеща какво е привлякло вниманието ми. После му благодаря и моля да ми прати някого от лаборантите.

— Например — тази... Делчева — подхвърлям аз.— Тя е опитна лаборантка, нали?

— О, много! — оживява се Недков. — Двадесетгодишна практика има жената, опитна лаборантка!

— Добре, изпратете я, ако обичате!

Недков си тръгва с облекчение, а аз се разхождам из тясната стаичка и докато чакам Делчева, чета надписите по кашоните. Глупаво занимание. Но помага човек да се разтовари, да се отпусне за миг и малко да си почине.

Делчева никак не се бави. Сред различните шумове в коридора чувам как един стъпки приближават и отварям.

Сериозна, вече немлада жена. Прибрани коси, твърди сини очи, нито петно по новата престилка.

— Другарката Делчева?

— Аз съм.

Този тип лаборантки са ми познати и винаги са ме изпълвали с уважение. Жени, които си знаят професията. Те са факири в лабораториите, могат да сложат

в джоба си всеки млад лекар и ако не го правят, то е само защото у тях е силно развито чинопочитанието. Но още от първия ден са наясно колко разбира всеки лекар. И признават само един авторитет — на знанието.

Каня я. Тя е резервирана, по-скоро враждебна. И прави същата грешка като Недков — смята, че аз се интересувам от провалите. Когато разбира, че те не са много съществени за мен, разговорът става по-човешки.

Моля я да ми обясни някои опити, в които е участвувала. Тя постепенно се отпуска, разказва подробности. И става ясно, че Делчева е дясната ръка на доктора. В нея той е виждал действителен помощник.

Вървим от опит към опит, стигаме до онази злополучна девета серия.

— Тук нещо не се е получило... — подхвърлям аз. — А защо?

Тя разтваря ръце в недоумение.

— И доктор Витанов не можа да си го обясни...

— Вие не го ли попитахте?

Тя се усмихва едва-едва.

— Той никому не дава обяснения.

— Зная, но все пак?

— Не. Не стана въпрос.

Тя нещо скри. Положително нещо скри. Нека да запази Витанов, когото уважава, а не разбира, че точно за него е важно да ми каже всичко.

— Но нали сте говорили в лабораторията!

— Не сме говорили.

Ще и не. Трябва да измисля нещо друго! Седя, гледам колоните от цифри...

И точно тогава се сещам. Проклетата памет, която е работила по своите неписани закони, ми изиграва една от лошите си шеги.

Аз се сещам къде съм виждал убития от моргата. Нощес в бара.

Трябва незабавно да намеря Матиас! Още сега! Но преди това да отида в пансиона и да открия онова, което ми е нужно.

Онова, което ми е нужно, са моите любителски фотографии от нощния клуб. Не съм много опитен във фотографията, но моята неопитност се компенсира от съвършенството на миниатюрните камери, които въи-

шно имат твърде безобиден вид. Те са копчета за ръкавели. Под претенциозния фасон са монтирани електронни устройства и мигновените проблясвания на обективите всеки взема за игра на светлината.

Трябват ми фотографиите. Трябва ми Асен с джипа му.

С Делчева мога да разговарям и после...

— — —

Те са два фотоса. На единия се вижда Стеекс, който влиза с разкопчано яке и люлееща се стъпка в салона на „Рейхан", а зад него е мъжът, който сега лежи в моргата. Двамата, както изглежда, нямат никаква връзка помежду си, просто са попаднали в един кадър. Но са влезли почти едновременно в бара и това вече събужда някои мисли.

На втората снимка е пак Стеекс, този път пред чашата джин, когато изстисква половинката лимон. Мъжът е на съседната маса и гледа не Стеекс, а мен.

Няма никакво съмнение — той ме гледа с изпитателния поглед на дебнещо животно. Камерата е хванала онова, което аз невнимателно съм отминал. Може би този поглед е бил случаен, но защо точно аз да съм на върха на тази случайност?

Прибирам със себе си проявените филми и бързам навън. Асен ме чака в една от по-глухите алеи встрани от пансиона.

Сега — в комендатурата.

Асен инстинктивно разбира, че нещо се е случило, защото не говори по обичая си, а дава газ. Размиква се на сантиметри с една отворена кола, пълна с туристи, и чуваме подир нас възмутени викове.

— Не виждат, че бързам... — процежда той.

Винаги другият е виновен, позната ми е тази мелодия! Важното е обаче, че за пет минути съм в комендатурата. Намирам кабинета на Матиас. Чуквам и с известно облекчение чувам гласа му.

Това е един съвсем обикновен кабинет, доста тесничък. Матиас си е позволил лукса да подреди вътре нещо като ъгъл за посетители с едно кресло и масичка, но заради този лукс излиза иззад писалището със сложни маневри около желязната каса.

Малко е учуден, че ме вижда по никое време.

Подавам му двата фотоса без много обяснения и се разполагам на креслото. Моята находка се съпровожда от многозначително мълчание.

— Ндаа...— процежда по едно време Матиас. — Ще трябва да се занимая, значи, с бара! Отдавна трябваше да ги поразхвърляме!

Това, че ще ги поразхвърлят, е добре, но то едва ли ще ми изясни защо убитият се е интересувал толкова от моята личност. Не вярвам да съм между най-известните хора в Порт Анжер.

— А кой е другият? — пита Матиас.

— Нарича се Райдер Стеекс, холандец.

— И какво представлява?

— Вие ще знаете по-добре от мен. Работи в „Атланта".

Матиас придърпва един бележник от бюрото и си записва името.

— Според мен ще бъде прибързано, ако го разпитате! — казвам аз предпазливо. Не ми се иска да се намесвам в тяхната работа, но имам чувството, че заради този неизвестен могат да ми създадат усложнения, които е трудно да се предвидят.

— Установихте ли кой е той?

Матиас се навъсва леко, после казва:

— Да. Някой си Тийм О'Грегори, ирландец... Пристигнал преди седмица и наел стая в хотел „Империал". Няма близки.

— И с каква цел е дошъл?

— С каква цел... исторически интереси! Той е толкова историк, колкото аз съм...

Усмихва се кисело и не довършва какво е. Данните, разбира се, са фалшиви.

— Историк с пистолет! — процежда той неприязнено.

— Значи, един авторитетен историк! — заключавам аз. — Няма близки, няма познати. Просто идва, за да го убият. Впрочем вие разгласили ли сте неговата смърт?

— Не, разбира се. Би могло да се попречи на разследването. Трупът е в камерата. Там се влиза само с мое разрешение.

Телефонът звъни. Матиас говори, а аз се понадигам и вземам снимките си, за да ги разгледам пак. О'Гре-

гори, значи! Погледът на този така наречен О'Грегори съвсем не прелива от симпатия към мен — това е очевидно.

Матиас свършва разговора и досадата по лицето му се смеия от мрачно раздразнение.

— Трябва веднага да отида до хотела! — казва той. — Някой е бил там преди оперативната група!

Значи — същият почерк. Като имам предвид посещението в стаята на Витанов, не е много чудно.

Матиас поглежда часовника си и се разбързва.

— Дванадесет и половина! Не смея да ви отнемам време, но ако смятате, че има връзка с вашия случай...

Има, разбира се. Не ми излиза от ума погледът на О'Грегори. Само че още не зная каква е връзката.

ХОТЕЛ „ИМПЕРИАЛ“

Хотел „Империал“, въпреки пищното си име, е второкласен хотел, от онези, които се силят да внушат илюзия за лукс, но в които веднага забелязваш, че голямото огледало във фоайето е с олющено сребро по краищата, а стълбището е изтрито.

Време за наблюдения обаче няма, защото Матиас бърза по стълбите към третия етаж, където е стаята на О'Грегори. Двамата униформени мъже, които намираме там — те са почти момчета, толкова са млади! — прекъсват снимките и описа, с който се занимават в момента, и докладват обстановката.

В следващите пет минути вече сме наясно, че пашите някой ни е изпреварил. В тази стая, с тези вещи, които са налице, би могъл да живее всеки анонимен мъж, който яде, спи, бръсне се редовно и се занимава с неизвестни неща. Никакви исторически интереси, разбира се. Никакви документи, нито една разписка или стар билет. Като че някой внимателно, парче по парче, е преглеждал вещите на така наречения О'Грегори и е прибрал всичко, което би ни насочило към личността на убития.

Матиас, естествено, е раздразнен, но се старае да не го показва. Има основания — едно разследване за убийство започва неудачно.

Тук аз съм излишен, по-добре е да се върна в завода.

Уговаряме се с Матиас да държим връзка и излизам навън, сподирен от любезните усмивки на администратора. Има хора, които владеят до съвършенство изкуството да се усмихват само с устните си.

Над града се е спуснал, както и вчера, същият огнен похлупак. Още отсега съм изтощен, целият в пот, и завиждам от душа на няколко полуголи мургави деца,

които играят на опустялата улица с едно мършаво кученце. Но улицата всъщност не е опустяла, само животът се е притаил в сянката. Отсреща са наредени малки магазинчета за сувенири и ковани съдове. Те са спуснали ролетките си почти до долу, но са отворили врати в напразно очакване на клиенти.

Вадя плана на града, искам да разбера къде съм. В една от улиците над кея, близо до кафенето на мама Доли, което съм си отбелязал с кръгче.

И ми идва наум абсурдната идея. В следващата минута идеята вече не ми се струва толкова абсурдна. А когато се запътвам към кафенето на мама Доли, започвам да се питам защо не съм се сетил за нея по-рано.

Кафенето е празно, сега е едно никакво време. Мама Доли си е на същото място, пред рафтовете с разноцветни бутилки, и не изглежда особено въодушевена от моето появяване. А пък и аз бързам да разбия плахата ѝ надежда, че съм дошъл случайно. Искам да говоря със Сами, в краен случай — с нея.

Вероятно и аз да имам късмет. Сами е тук. Докарал е някаква стока и пренася кашони в склада. Чува се как си подсвирва с уста.

Свирукането веднага престава, щом като мама Доли му обяснява кой съм. Сами е целият нащрек. Той е пъргав младеж с тъмно лице и къдрава коса. Веселите му очи ме гледат внимателно.

Нямам никакви лоши намерения, това искам да разбере веднага. Нека седнем на една масичка, ще му кажа какво ми е нужно.

Сами говори всички езици, от всички по-малко. Така че можем да започнем. Вадя снимката на О'Грегори и я поднасям до очите му. Виждал ли е този човек?

Реакцията е мигновена, тя е най-добрият отговор. В следващата секунда той се опитва да ме излъже и не успява. Навярно нещо във вида ми го стъписва.

— Е-е... — проточва той — ... господинът от полицията...

Това е. Само не очаквах, че се е представял и за човек от полицията.

— По какво го запомни, Сами?

По широкото лице, очите... Той бил един доста груб господин. Заплашил Сами да не издава, че е идвал.

Сами вече съжалява, че ми е казал това и че въобще ми е казал нещо. Никога не се знае какво може да стане. Но какво да направи?

— Този господин не е от полицията, Сами! — опитвам се аз да го успокоя. — И няма защо да се боиш, защото той замина... замина за много далеч!

Сами все още не ми вярва. Животът е научил тези момчета на недоверчивост и — трябва да призная — с основание. Но аз не мога да му кажа, че О'Грегори е убит.

— Този мъж е престъпник, Сами! — казвам аз. — И вече не е в Порт Анжер. Трябва да знаем какво е вършил през последните дни!

Това има резултат. Сега викам и мама Доли, подписвам й снимката. Тя въобще не се колебае, разбрала, че работата е сериозна.

— Той беше, господине!

Ясно. Сега трябва да си припомнят всичко — кога е дошъл, какво е питал.

Отчасти от мама Доли, отчасти от Сами картината се очертава. О'Грегори е дошъл в петък, към шест и половина часа вечерта, извикал мама Доли настрана и показал полицейската си значка. (Интересно защо не намерихме тази значка!)

После точно като мен извадил снимка, попитал дали са виждали мъжа на снимката. Виждали го, нямало защо да крият. Сами подробно обяснил къде е седял господинът, как му е занесъл чашата коняк, как той е платил и излязъл. О'Грегори няколко пъти питал накъде е отишъл господинът, но Сами не можел да му каже точно. Струвало му се, че отишъл към кея, но никак не бил сигурен. А което не е сигурно, то не е.

О'Грегори бил много недоволен, нагрубил ги — Сами вдига рамене — те били свикнали. Заплашил ги, че ще се разправи с тях, ако си отворят устата. Но щом и аз съм от полицията, по-добре било да кажат истината, както си е. Все пак мама Доли пита как да постъпи, ако този човек дойде отново!

— Той никога няма да дойде отново! — повтарям аз.

Не зная доколко ги успокояват моите уверения. Аз самият съм доста неспокоен, те го чувствуват и това ги прави колебливи.

Моята тревога взема съвсем определени очертания,

когато по обратния път за хотела имам време да оценя по-добре онова, което е станало. Изчезването на Витанов е разтревожило не само нас, а и някой друг. И този някой действува, без да се колебае — безогледно и брутално. О'Грегори е нищо, една пионка, при това — глупава пионка, която е платила за глупостта си. Но за да бъде търсен Витанов по този начин, значи е имал цена, и то доста различна от онази, която ние си представяме.

Промишлен шпионаж. Не ми се иска да правя извода, защото е прекалено логичен, а аз не обичам прекалено логичните неща. Виждал съм достатъчно от тях. Всичко е обяснено, сградата на предположенията е толкова стройна, че остава само да ѝ се любуваш. Вярно, не достига един детайл, но той не е важен. И после разбираш колко си бил наивен и как са те подвели. И сединш буден в безкрайните нощи, а в съзнанието натрапчиво се върти онзи единствен миг, който не е трябвало да пропуснеш.

А тук липсва не един детайл. Липсва нещо много по-важно — убедителността в поведението на Витанов. Липсва ми една запалка, която няма защо да изчезва по този начин. И са ми излишни много други неща, даже онова нещастно календарче, което не си знае мястото на бюрото и което още стои там след неговото вчерашно идване. Мозайката от факти, които събирам и търпеливо подреждам, дава един разкривен, фалшив образ на доктора.

Ясно е поне едно, и то се отнася до мен. Един погрешен ход от моя страна и аз съм в опасност. Засега едва ли представлявам някакъв сериозен обект за вниманието на такива като О'Грегори. Но една погрешна стъпка и даже няма да чуя изстрела на пистолета със заглушител. Те гърмят много тихо, като че се чупи клонка. Просто една тъмна кола, паркирала встрани, ще тръгне, ще даде газ и никой няма нищо да забележи. Даже и да видят, че падаш, ще те заобиколят — тук никой не вдига паданлия. А аз ще усетя противната слабост в колената, ще направя още една крачка — неразбиращ, не искащ да разбере края — и наважът бързо ще се приближи към очите ми.

Мисля и постепенно ме обзема злоба — дива и неподправена злоба. Няма евтино да им излезе. Каквото

и да правят, и аз ще имам две или три секунди. Тъмната кола, която ще мине покрай мен, няма да отиде много далеч, защото някой е измислил бризантните куршуми, от които колите горят като факли. И школи по скоростна стрелба има не само у тях. Ние много скъпо продаваме живота си и това те го знаят. Опитът ги е научил да мислят дълго, преди да тръгват с колите.

Противна слабост в колената чувствувам и сега, но тя е от жегата и тази констатация ме кара да изтрезнея от злобата и да търся сенките. Трябва малко по-спокойно, иначе ще направя грешка. Такава, каквато е направил О'Грегори. Спомням си мъртвешки зеленото му лице върху бетонното легло в моргата и отрезвявам окончателно. Един погрешен ход ще убие не само мен, а и Витанов.

И така, О'Грегори е вървял подир доктора, интересувал се е и от него, и от познанствата му. Според моите нощни снимки — от Стеекс. Ако е имал време, навярно се е добрал и до историята на Витанов с Мария Крамер.

Мисля си — Мария Крамер. А дали тя не е виждала О'Грегори някъде? Това си заслужава да се провери. И мога да се опитам. Идеята да отида следобед на сърфинга не е толкова лоша идея!

Бързам за „Империал", но не успявам да заваря Матиас, той току-що е излязъл. Момчетата от оперативната група, които още се мъчат с описите в стаята на третия етаж, ще му предадат, че съм го търсил.

Този път няма как — принуден съм да прибягна до услугите на сладникавия администратор. И той показва на какво е способен — като фокусник ми намира такси. Даже ми е малко подозрителна тази негова бързина.

— — —

Лабораторните дневници си стоят на бюрото така, както съм ги затворил и съвсем не предразполагат към занимания. Но няма какво, трябва да се въоръжа с търпение.

Сядам с въздишка и потъвам в описания на щамове и производствени условия. И цифри, ужасно много цифри. Те все пак не се оказват толкова неразбираеми.

Витанов е започнал както обикновено. Така е трябвало да започне — от утвърдените технологии. Не се е отклонявал от тях, всичко е било според стандартите. Всичко, с изключение на добива. Никой не е можел да каже кое кара капризната плесен да произвежда помалко антибиотик.

Навярно причината е била в някое от местните условия. И той добросъвестно е проверявал всяко едно от тях. Измъчил е химиците с искания за анализи. Съмнявал се е в анализите и пак е проверявал, докато му е дошло до гуша.

Тогава е започнала светата емпирия, както казва Марков. Дивата вакханалия от хрумвания, в които не можеш да отличиш глупавото от гениалното. Ловът на идеи.

Зная как е. И чувствувам, че започвам да се вълнувам.

Не трябва, точно това не трябва сега. Но тези страници, сега пълни с неговия нервен и накъсан почерк, ме връщат към неща, които смятах, че отдавна съм забравил. Нощи, в които ходех из мълчаливите лаборатории и уредите мъркаха в полумрака като сънуващи животни. Тих звън на един стенен часовник. И часове над микроскопа, докато подът започнеше да се люлее пред очите ми. Но това е друга история.

Колоните от цифри са като живи. Виждам как ги е писал, как е ставал да се разхожда и е говорил на себе си. Съмнявал се е и се е надявал. И в някоя от нощите, когато измъченият мозък непрекъснато е повтарял една и съща мисъл, опротивяла до смърт, неочаквано е дошло решението. Въображението е кипнало и е разпиляло умората. Не е можел да си намери място, не е можел да дочака сутрината, за да започне опита.

Сега не трябва да се вълнувам.

Защото истината може и да е друга. Има идеи, които се крият зад надеждата, за да те подведат. И когато разбираш, че си се излъгал, вече е късно. Упорствуваш със свито сърце. Съмнението крещи с пълен глас, но пред себе си се оправдаваш — ще извършиш опита, за да бъдеш сигурен докрай. Но това е от безсмислено самомнение — нищо друго.

Забравям за моменти какво търся. Споря с Витанов

или одобрявам опитите му. Луд е, но нищо! Светът има нужда от луди. Дразня се, когато виждам, че отлага опит, защото не са му дали хора. Ако бях на негово място, аз още по-лошо щях да се карам с Банков!

Ставам от напрежение и започвам да се разхождам из тясната станчка. И ме завладява странна сигурност.

Тази серия е успешна. Никой не може да ме убеди, че е случайност. Тя е едно щастливо хрумване, от тези, които са на ръба на абсурдното. И не е било опитвано дотогава точно защото е на ръба.

Успял е. Десет-процента антибиотик в повече са нещо, заради което си заслужава да се преглътнат всичките му чудачества.

Така, както съм прав, чета още веднъж. После пак, защото внезапно забелязвам нещо, което не ми харесва.

Условията на опита не са описани с витановската педантичност. Дребно нещо е — недомлъвки в методиката, които не личат веднага, защото всичко е подредено много логично. Но не е казано точно онова, което ти трябва. И съм изпитвал подобни неща на собствения си гръб. Ако повториш опита, нищо няма да излезе.

Прелиствам страниците, намирам другата, по-късна и несполучлива серия номер девет. Така е, нищо не е излязло. Пределно ясно: „Добивът е под регламента, утвърден от технологията."

Ако Витанов е искал да скрие условията на опита, ги е скрил. Недков е подписал протокола с удоволствие — един опит на доктора се е провалил. Делчева? Не съм наясно какво тя знае. Във всеки случай — повече, отколкото каза. Кой е подписал още? Ваневска. Намирам името ѝ под други протоколи. Тя е завеждащ двете химически лаборатории. Нямам основание да се съмнявам. Химическият анализ не се интересува от условията на опита, а от добива.

Не мога да стоя повече тук, между тези четири стени. Имам нужда от хора. Имам нужда да поговоря с някого, да видя нещата отстрани. И да не бързам със заключенията.

Вдвам постепенно на себе си и чувам, че навън по коридора е настъпило оживление. Минава обяд и навярно хората се връщат от стола. Никак не ми се ми-

сли сега за стол, но може би трябва и аз да обядвам.

Колебая се малко дали да върна дневниците. Могат и днес да постоят тук. Ако някой се е интересувал от тях, сигурно отдавна ги е прелистил лист по лист и експертите му вече са се произнесли какво си заслужава да се знае и какво — не. Въпросът е друг — какво е направил Витанов? И дали наистина не е отвлечен заради тази неясна серия номер девет.

Витанов е скрил методиката в първата серия опити. Другото е последствие.

Стига, трябва да си дам малко почивка! Трябва да отида да обядвам. Само с кафето и кифличките на госпожа Тереза няма дълго да издържа.

Затварям дневниците и излизам. Възбуждението започва да избледнява, постепенно влизам в релсите. Още мисля за доктора, но шумът и хората по стълбите с техните разговори го отместват някъде по-настрани в съзнанието.

Столът е в сутерена. Слизам надолу и измъченото от мислите и жегата въображение ми поднася една много прозаична и напълно невъзможна мисъл: А ако в стола има студена бира?

Ето как се раждали миражите!

Долу е сравнително хладно и не така пълно, както очаквах. Пред касперката, разбира се, има опашка. И то опашка, която живо дискутира събитието на деня — някой си Коларов е изтървал пáрата на втори участък. Едни снизходително го оправдават — можело да се случи с всеки, хората му работели на две смени, не почивали. Други са непримирими. Нямало ред при него, затова работели по две смени. Най-ядосан е един як мъж с пресипнал глас, който не признава никакви оправдания.

— Такива като Колара — заявява той дрезгаво — трябва да ги товарят на първия самолет и — обратно!

Както става по всички опашки, редицата веднага се разделя на „за" и „против". Даже и аз изпитвам желание да взема отношение по въпроса.

Докато историята с този Коларов се разнищва, виненият кебап се свършва. Но не е беда, на мен ми е все едно какво ще ям. Появява се Асен с един свой приятел и веднага след тях влиза малка група, в която са Недков и Делчева.

По-нататък събитията се развиват, както може да се очаква в един стол и при такива познанства. Недков и Делчева — поздравяваме се, разбира се! — сядат с компанията си, а при мен, след като се настанявам на една маса, пристига Асен с приятеля си и свойски го представя:

— Другарю Дебърски, може ли? Моят нов колега. Любо, това е другарят от София, за който ти казах!

(Има си хас да не му е казал!)

Колегата на Асен е с пет-шест години по-възрастен от него, симпатичен, с живи кестеняви очи и остричък модни бакенбарди. Обут е в ботуши и на едната му буза лъщи малко мазно петно — сигурно току-що е излязъл изпод джипа.

Разговорът тръгва за най-обикновени неща. Любо бил пристигнал сега, на обяд, и веднага започнал работа.

— То така е с нас! — подсмива се хитро Асен. — Ние сме дефицитен кадър!

Изглежда има наум някой като по-недефицитни.

— Просто не ми се вярва — казва Любо, — сутринта бях в София, взех автобуса от Орлов мост, а сега съм тук!

Правя някакво банално заключение в смисъл, че светът станал малък и разстоянията вече не са разстояния.

— Е — казвам, — сега, като сте двама, ще е по-лесно!

— Друго си е! — потвърждава Асен. И додава покровителствено: — Абе, ще трябва още да уча карбураторите, но иначе е арабия, ще я караме!

Наистина изглежда добър момък. Има открито лице и се смее весело на безапелационните характеристики на Асен.

— А къде настанихте дефицитния кадър? — питам аз.

Асен леко помръква.

— Абе, тука... на обекта. Нали имаме три бекярски стан. Засега е така, но все ще намерим нещо! При вас в пансиона няма ли някое стайче?

— Не знам — вдигам рамене аз. — Трябва да попитаме.

— Аз ще поговоря с другаря Банков, той няма да ми откаже! — заявява Асен с тон на човек, който разбира цялата отговорност на своето положение

Изказвам и аз предпазлива надежда, че ще се намери нещо, после питам как са си разпределили работата. Асен, разбира се, е оставил за себе си колата на управлението, а капризния джип великодушно е поверил на новия, Любо.

Вече довършваме обяда, когато Асен като по-безцеремонен се усмихва доверително и се навежда към мен:

— Другарю Дебърски... а как е докторът?

— Мисля, че ще се оправи — казвам аз скромно и доста неопределено. Изглежда обаче, че Асен разбира това съвсем превратно.

— Ясно! — кима той със заговорнически вид.

— Какво е толкова ясно?

Асен оставя вилицата си и казва още по-доверително:

— Да знаете, че докторът ще свърши работата!

Чудя се дали да се смея или да се ядосвам. Моите сутрешни изявления пред Захариева вече са обиколили обекта, префасонирани в такъв вид, какъвто и аз не съм очаквал. Явно вече никой не говори, че Витанов може да е емигрирал, нито че е забъркан в нещо или е отвлечен. Може да не са го обичали, но е един от нас в края на краищата. И хората охотно са повярвали на новия слух: цялата история с изчезването е скроена. И идването на този другар от София — също. Витанов е бил натоварен със секретна задача и е пратен да я свърши.

Трябват ми няколко секунди, за да помисля и ги пречеля, като се боря с найлоновото пиле в чинията си. Какво, като идея не е толкова лошо! Във всеки случай е по-добро от глупавата идея за командировката. Даже ми проблясва някаква мисъл за по-нататъшен ход, но е още много неясна.

— Хайде да не говорим по този въпрос, а? — подхвърлям аз.

Това нищо не значи, но може да се тълкува всякак.

— Ясно! — кима Асен. — Ние, шофьорите, сме гроб!

Тук вече не издържам и се разсмивам въпреки киселото си настроение. Смеем се и тримата, като всеки си мисли нещо различно. Не се съмнявам в тази шофьорска гробница. Ако не довечера, то утре целият обект ще знае от сигурно място, че докторът никак не е изчезнал, а е пратен някъде със задача — бог знае каква. Може и задача да му съчинят.

Ставам да си вървя и питам:

— Асене... ако следобед, така към четири часа, ми потрябва кола... какво ти е разписанието?

— Любо е на твоё разположение, другарю Дебърски! — заявява веднага Асен. — Джипът е бомба!

— Добре! Значи — към четири часа, Любо, нали?

Любо потвърждава и когато си тръгвам, улавям един негов внимателен и леко напрегнат поглед.

И как няма да е напрегнат! Капитан Любен Савов е моят помощник, когото чакам от вчера. А разговорът за автобуса е парола, която означава, че носи новини от София.

Сега трябва да се прибера в станчката. Предстои ми една досадна задача — за по-малко от час трябва да съчиня нещо като описание на обстановката и да го шифровам.

СЪРФИНГ

С Любо не сме се виждали само два дни, но имам чувството, че са минали седмици. Познато чувство. То е от напрежението и защото за тези два дни станаха много неща. А и Любо сякаш се е преобразил. Той е тук от обяд, но вече така е успял да се вжbest в ролята си на шофьор, че даже говори с речника на Асен и по неговия нехайно-фамилиарен начин. Отначало това ми е малко неприятно, но после и аз влизам в тон.

Гледам го как се оправя с джипа и му се чудя откъде набира такава увереност да кара между изкопите за шосето. Напразно се чудя. Следва номер, при който едва не се проваляме в канавката, а лакътят ми изпробва здравината на вратата.

— Ама че бракма! — възроптава Любо. — Ударихте ли се?

Следващият опит да излезем на асфалта е по-успешен. Любо дава газ, заобикаляме два ръмжащи булдозера и завиваме по пътя към града. Не знам къде точно ще бъдат състезанията, но се надявам, че все ще ги намерим и няма прекалено да закъснеем.

Любо се взира в огледалото, изчаква да ни задмине една кола. После бръква във вътрешния си джоб, вади сгънат надве плик и бързо ми го подава. Така сме уговорили системата още от София, не мога да рискувам неговото разкриване.

Съдържанието на плика е най-обикновено писмо. Жена ми ме поздравява, дъщерята е взела изпита и така нататък. Навярно ще ми отнеме доста време да разшифровам с какво ме поздравява генералът.

В следващите секунди ръката на Любо поема една също така обикновена записка за части, които подлежат на ремонт. Тя е именно посланието, на което посветих цял час от следобеда. Сигурно и на Любо ще му струва

известно усилие да разшифрова ремонта на тези части, за да му стане ясна обстановката. И първата му задача тук.

А междувременно разговорът върви по шофьорски.

Аз: „Бракма, ама върши работа!“

Любо: „Ами, работа! Кой знае къде ще се скапе!“

Дълбокомислената преценка за достойствата на джипа продължава в същия дух, докато си търкам усилено лакътя. Бих искал да зърна отнякъде физиономията на онзи, който ще има удоволствието да ни слуша. Това би било все пак една отплата за ядовете, които ми създава.

Навлизаме в града и се опитвам да се ориентирам къде е плажът. Оказва се, че плажът и мястото за сърфинга са две различни неща. Нашите въпроси за сърфинга си остават неразбираеми за онези, които ни таме. Най-после един минувач се досеща, сочи към хълма оттатък града и повтаря:

— Ел бахо! Ел бахо!

Това изясняване и обикалянето ни отнемат още половин час. Ние сме безнадеждно закъснели. Прекосяваме целия Порт Анжер, за да стигнем до хълма с крепостта. Пътят минава ниско под нея и почти слиза до брега.

Доколкото се простират знанията ми, „ел бахо“ означава залив. Това действително е малък залив с тънка пясъчна ивица и каменист плаж. Вдясно, направо в морето, се спуска един остър гребен от хълма. Водният прах под него пламти в ярка дъга. А над дъгата, невероятни и страшни, се катерят стените на крепостта. По тежките блокове зеят нащърбени проломи, обрасли с побеляла от солта трева. Една ъгловата кула гледа с мъртвите си очи океана. И всичко това — скалите, дъгата и кулата — е в толкова странно съчетание, че ми изглежда като картина, която е била сънувана и после нарисувана.

Кварталът долу — в пълен контраст — си е съвсем земен. Навярно някога тук е имало пристан, пазен от крепостта, но после градът постепенно се е изместил. Сега „ел бахо“ е предградие на Порт Анжер, което живее от туристи и прави всичко за туристите. От двете страни на пътя се притискат кафенета и чайни с ослепително бели стени, барчета и нощни клубове, даже едно

казино с две тераси. Предстоящите състезания са раздвижили всички. Заведенията са наизвадили масички, разпънали са над тях примамливи чадъри и са заели от залива колкото са могли. Във въздуха пищят разтревожени чайки.

Това е истински ориенталски пазар и явно състезанията са само повод или част от него. Всичко гъмжи от народ — невероятна смесица от облекла, лица и говори. Пътят е задръстен от хора, сергии под дъсчени навеси и без навеси, паркирани и идващи коли. Любо яростно натиска клаксона. Това малко помага и ако ни отстъпват, то е само защото по-скъпите коли имат вроден страх от джиповете. На Любо това му е добре известно и го използува, за да се вмъкне на едно наистина никакво място, въпреки възмутените викове на шофьорите отстрани. Но мястото си е място.

Любо гледа наоколо, после - към мен.

— Знаеш... — казвам аз, — сигурно доста ще се забавя. Ти можеш да поостанеш и после да си вървиш. Както искаш.

Смятам, че му е ясно. Не е много човешко да се лоши в жегата, сред облаците бензинов дим и прах, но трябва сега да прочете записката и да се заеме със задачата. Дал съм му всичко, което е нужно — включително и номерата на колите на „Атланта".

Любо кимва, а аз се измъквам от джипа и потъвам в тълпата. Искам да се ориентирам и да видя къде бих могъл да намеря Торвалд и хората с него.

Наоколо е наистина пазар — шумен и весел. И прилича, и не прилича на нашите. Виковете на продавачите, блъсканицата, сергиите — това ми е познато от детските години, стоките и хората са различни. Глъч, остри непознати миризми, слънце, деца, които се провират навсякъде. Те дъвчат късове от захарна тръстика и лицата им са изцапани от сладък сок. Виждам купища банани, фурми и едри кожести плодове, които даже не зная как се казват. Огромни парчета от пресни, още кървящи риби с изпъкнали очи, които ми се струва, че се движат. Рогозки, на които са струпани стоки и глинени паници с невероятни орнаменти. Край рогозките дремят камили, подгънали крака в ориенталско спокойствие.

Нямам много време да се блъскам из тълпата —

трябва да намеря Торвалд и Мария Крамер. Доколкото ми е ясен Торвалд, неговата суетност не би му позволила да води госпожа Крамер другаде, освен на най-избраното място. Значи, трябва да ги търся в казиното.

Предположението ми се оказва вярно. Хората от „Атланта“ са тук, на по-добрата от терасите. Обстановката е почти безупречна — портиер, маси със снежнобели покривки, колички с кофички за напитките, мургав обер с фрак и папионка, който ме посреща.

Торвалд се е погрижил за маса с изглед към залива и, както може да се очаква, е в центъра на компанията. Той е образец на елегантност и кавалерска услужливост. В момента показва на госпожа Крамер как да си служи с един бинокъл. Процесът на обучението протича доста отблизо и макар това да не се отнася към работата ми, го отбелязвам с мъничко непрофесионална завист. До Крамер седят жена и мъж, които не познавам. Компанията завършва с Райдер Стеекс. Холандецът сега изглежда далеч по-нормално, отколкото нощес в бара. Той е гладко обръснат, в светъл летен костюм както впрочем всички останали.

Оберът ми намира място и ме повежда към него. Но Стеекс ме забелязва, казва нещо на компанията и ми маха с ръка, като придърпва един свободен стол до себе си.

Посрещат ме любезно, даже по-любезно, отколкото очаквах. Торвалд веднага се заема да ме представи на непознатите.

— Доктор... (тук той смъква някакво далечно подобие на фамилията ми)... госпожа Берген, инженер Берген!

Мъжът е доста по-млад от Торвалд и Стеекс. Навярно е швед или норвежец — много е светъл, със сини очи. Държи се дружелюбно и, както сам обяснява, той е инженерът, който ръководи строителството на пътя. А жена му е просто несимпатична. Може би така ми се струва само на мен, защото иначе изглежда приятна жена. Но тя е от този тип млади претенциозни съпруги, които смятат, че непременно и навсякъде трябва да бъдат оригинални, а всъщност са само безкрайно уморителни за околните. Така е и сега.

— О, господинът! How interesting!*

* Колко интересно! (англ.)

Значи те вече са говорили за мен, и то кой знае какво, за да очаква нещо толкова интересно. Лошото е, че и госпожа Крамер се присъединява към възгласите, приветствуващи моята необикновена особа. В ъгълчетата на сивите ѝ очи просветват присмехулни искрици. Тя е съвсем наясно какво си мисля за госпожа Берген. И е нейна пълна противоположност — с тази скромна елегантност, която така трудно се постига. Лек светъл костюм. Само една оранжева брошка и пръстен със същия камък, нищо друго.

Измъквам се от притеснителното положение с една незначителна фраза и сядам от другата страна, до Стеекс. От по-нататъшен разговор с госпожа Берген ме спасява оберът, който идва за поръчка. Стеекс е вече на втората чаша джин, Торвалд и Берген пият уиски, а жените са поръчали аранхо. И аз предпочитам аранхо. Един инспектор, при това толкова интересен, колкото са ме представили, трябва да изглежда мъж и да пие уиски, но нека мислят каквото щат!

Не мога да разбера какво става в залива. Долу насядалите под чадърите шумят и викат, а в морето бръмчат моторници. Те правят някакви кръгове, прорязват вълните сред облаци от пръски и това не ми изглежда толкова интересно, за да събужда особен възторг.

Торвалд ме въвежда в положението. Сърфингът още не е започнал. Това е краят на състезанието с моторници. Днес морето било много трудно, вълните бели кôсо, но сърфингът щял да бъде чудесен.

— Много се вълнуват зрителите! — забелязвам аз.

Той се усмихва.

— Има защо, хер доктор! Много от тях са заложили на тотализатора!

Не знаех, че и на моторниците може да се залага като на коне, но си замълчавам.

— Госпожа Берген също участвува — поглежда той към нея. — Позволих си да ѝ дам един съвет. Случайно познавам качествата на двигателите.

Щях да бъда много учуден, ако госпожа Берген не беше заложила, а той не познаваше качествата на двигателите.

Долу има високоговорители, от които блика музика и от време на време — членоразделна реч. Торвалд се ослушва.

— „Ирис“ изостана — казва той към госпожа Берген. — Този залог вече няма изгледи. Но „Кентавър“ е добре, само на секунда е зад Боби Раф!

Започва някакъв диалог, в който всеки показва каквото може. Госпожа Берген — ексцентричност, а той — ерудиция по всички морски спортове.

Стеекс мълчи, мълча и аз и се занимавам с аранхото. Чакам да ми зададе обичайния въпрос, но той се бави. Вместо това по едно време присвива насмешливо очи и тихо подхвърля:

— Съчувствувам ви, инспекторе!

Никак не обичам съчувствията. Особено — изказани така.

— За какво, ако позволите?

— Щом сте тук, значи с вашия доктор не върви!

Разбира се, че е прав. Остава ми само да вдигна рамене. И няма смисъл да се преструвам. По-добре направо.

— За това и вие имате вина, господин Стеекс!

Междувременно в морето става нещо. Една от моторниците започва да бръмчи неравномерно, закашля се и спира. Целият плаж под чадърите вика. Гласът от вчсокоговорителя се удавя в стотиците гласове.

Торвалд се обръща към госпожа Берген:

— Поздравявам ви, госпожо! С „Ирис“ загубихме, но с „Кентавър“ спечелихте! Боби има повреда и това е край!

Не може да му се отрече тактичност — „загубихме“, „спечелихте... На мен, например, не би ми дошло на ум.

Госпожа Берген демонстрира такава бурна радост, че привлича неодобрителните погледи от съседните маси.

Междувременно госпожа Крамер сочи към морето.

— Вижте! Ханс, какво е това?

Торвалд веднага използува положението с проклетия си бинокъл, а ние, другите, присвиваме очи, вадим тъмни очила и се взираме към блесналия на слънцето залив. Зад тъмните стъкла морето става изведнъж маслинозелено.

Изтеглят злополучната моторница встрани и пред залива излизат два катера. Шумът наоколо се издига и веднага утихва, за да се чуят по уредбата някакви команди.

Катерите леко се полюшват в далечината. Всъщност

вълните и там са високи, а като влизат в залива, израстват още повече. Някъде по средата на пътя мътнозелените им върхове се откъсват и политат напред, а те една след друга, в облаци от пяна, се хвърлят върху каменистия бряг. Сега, когато тълпата се е смълчала, трохотът на прибоя ехти в скалите.

Стеекс пие от джина си и тихо ми подхвърля:

— Вярно ли ви разбрах преди малко, инспекторе? Каква вина?

— Не искате да ми помогнете.

Пак мълчим. Този разговор на порции започва да ме дразни. Но нас никой не ни слуша. Торвалд говори нещо на госпожа Крамер, тя се смее, Бергенови гледат внимателно катерите. От палубата на единия се отделя малка фигурка на човек. Тя просто пълзи по вълните. Издига се за миг, виждаме я, после се спуска и изчезва от погледа. Постепенно се уголемява и приближава. Една моторница следва фигурката отстрани.

Торвалд се оживява:

— Внимавайте, господа! Там, където вълната се къса!

Мъжът е вече доста близо. Не се вижда дъската, на която е стъпил, но е на гребена на вълната. Изглежда фантастично — той е прав, в цял ръст над водата и се плъзга с изключителна бързина. В следващия миг гребенът се откъсва. Мъжът полита напред, пяната го прехвърля и скрива от очите ни. Минават няколко секунди, в които започвам да мисля, че мъжът няма вече да се покаже, но той изведнъж излиза точно пред вълната, която расте като зелена стена зад него. Тя го носи неудържимо напред, издига го, за да го удари и смаже в каменистия плаж. Още малко, още един миг!

Следя и мъжа, и Стеекс.

Мъжът отново изчезва във водата, той се е гмурнал с незабележимо движение. Водната стена със сляпа сила се стоварва на брега и се разпилява.

Следващата вълна е на десетина-петнадесет метра. Това е достатъчно. Мъжът се подава от водата, стиснал под мишница една дълга дъска и отчасти като я държи, отчасти като я носи, ловко се измъква на брега, преди да го е настигнала следващата вълна.

Зрителите го посрещат с шумни викове и ръкопляскания. Торвалд обяснява колко е важен моментът на излизането. Но и без неговите обяснения за всички ни е

ясно — едно непохватно движение, едно забавяне и следващата вълна ще догони жертвата си.

— Чудесно! — казвам аз към Стеекс. — Много красиво!

Стеекс свива устни и пак така небрежно, както преди малко, подхвърля:

— Казахте, че не искам да ви помогна. Напротив. Да ви дам ли един съвет?

— Моля!

— Защо не кажете на вашите хора да не ме следят? Напразно си губят времето!

Старая се да не направя нито едно движение, даже да не отклоня погледа си. Това е странно. Матиас да е пратил някого? Малко вероятно.

От другия катер пускат нов състезател. Той също така тръгва по вълните, но изглежда по-опитен, защото прави фигури по дъската — излиза напред, балансира и се плъзга още по-бързо.

Отстрани може би изглежда, че двамата със Стеекс коментираме майсторството на новия състезател.

— Не че ме интересува много — казва Стеекс, — но го правят толкова примитивно, че стават досадни!

— Ще позволите ли — отвръщам тихо — да ви дам и аз един съвет?

— Разбира се!

— Струва ми се, че джинът в „Рейхан" не е толкова добър!

Стеекс се-вторачва в мен с присвити очи — като котка. Но това е само за миг.

— Какъв джин?

— В „Рейхан", от който ихте спощи!

— Защо не разлетете тези гатанки, скъпи инспекторе? — пита той с тънка нотка на враждебност.

— Уверявам ви, че не са гатанки! — настоявам аз. — Лош е джинът! На един мой познат му е станало толкова зле, че веднага е трябвало да бъде откаран в болница!

Стеекс може да е алкохолик, но притежава удивително самообладание. Даже се разсмива.

— Вие сте наистина инспектор с фантазия! И кой е пострадалият, ако не е тайна?

— Тийм О' Грегори. Историк.

Той вдига рамене.

— Не го познавам, ако това искахте да разберете!

И се заема с джина си. Но аз гледам не него, а госпожа Крамер. Има нещо. Не мога да кажа какво, но тя знае името. Пълна липса на израз по лицето. И точно това ме поставя нащрек.

Мъжът върху вълните е вече близо. Той повтаря фигурата над гребена и излиза бързо, целият покрит с пяна.

— По-добър, несъмнено по-добър! — казва Торвалд авторитетно и се обръща към нас. — Осморката беше безупречна!

Госпожа Крамер чу разговора за О' Грегори, сигурен съм! И Торвалд го чу, но не му обърна внимание. А сега му давам прекрасна възможност да ми обясни какво точно е осморка при сърфинга и така успявам да хвърля бегъл поглед встрани. Кой следи Стеекс? И кой — мен? Сега едва ли бих могъл да открия това. А Стеекс може и да ме подвежда.

Обмислям няколко възможности и решавам, че най-простата е най-добрата. Извинявам се, ставам и се запътвам към обера, който веднага услужливо приближава. Питам къде е най-близкият телефон и той, след като получава своята банкнота, ме отвежда до дирекцията.

Тук непрестанно влизат и излизат, но това не ми пречи. Който иска да слуша — нека слуша. Набирам номера на инспектор Матиас, чакам, и тъкмо когато се готвя да затворя, чувам гласа му:

— Слуша Матиас.

— Тук е Дебърски, колега — казвам аз. — Имам нещо по случая от сутринта.

— Добре че се обадихте! — отговаря Матиас. — Току-що влизам и ми казаха, че сте се връщали в хотела. Сега удобно ли е или трябва да се видим?

— По-добре при вас. След час... или час и половина?

— Разбира се. Откъде се обаждате?

— От казиното на „Ел бахо".

— От казиното? — учудва се той.

— Гледаме състезанията по сърфинг с мои познати от „Атланта". Много интересни състезания!

Той замълчава за секунда. После:

— Е, надявам се, че ще ми разкажете!

— С удоволствие. Можете да смените хората.

Тонът ми е малко особен, дано разбере!

— Даа... ще се погрижа! — отзовава се той, след като пак помълчава. — Но нали знаете колко е трудно!

Разбра. И никого не е пращал подир Стеекс. Това исках да зная.

— Сменете ги! — настоявам аз високо. Ако някой ме слуша, би могъл да си спести помощта на електрониката.

— Ще направя нужното. Е, желая ви приятно забавление!

Това вече е от рода на дружеските шаржове. Сигурно му е ясно как се забавлявам.

Връщам се на терасата, като гледам да не е много бързо и сядам на мястото си до холандеца. Стеекс ме поглежда с любопитство. Жестовете му са станали леко несигурни — третата чаша джин е почти празна.

— Голям спектакъл изпуснахте! — подсмива се той. — Един щеше да се удави, едва го измъкнаха!

Той поглежда надолу към чадърите и добавя:

— Всъщност половината затова идват! Иска им се да видят удавник. Добре че свършват!

Наистина пускат последните състезатели. Торвалд коментира качествата им като че ги познава (а може и да ги познава). Госпожа Берген се опитва да остроумничи, с което предизвиква само бледи усмивки на учтивост.

Свършват, по радиоуредбата обявяват резултатите. Публиката ръкопляска и вика, на някои имена свири и се възмущава. После потокът от хора се разлива навън.

Ние не бързаме — изчакваме да намалее блъсканицата и ставаме, изпратени от поклоните на обера. По стълбите, които и без това не са много широки, слизат доста хора.

В този момент долавям съвсем отчетливо, че ме наблюдават. Не зная как наричат това чувство — телепатия или не, но то съществува. Десетки мъже и жени са пред мен и зад мен, слизам и аз с безгрижния вид на човек, който добре се е забавлявал, но съм сигурен — зад гърба ми има някой, който ме следи.

Не е лесно да разбера кой, но трябва да опитам. А за това има само един начин. Обръщам се рязко, като че съм забравил нещо. И онзи прави грешката, той не е достатъчно хитър. Всички, които дотогава не са ми об-

ръщали внимание, ме поглеждат — с повече или по-малко любопитство. Той единствен върши обратното — за секунда отклонява погледа си.

Господинът е от един много познат тип. За съжаление, такива хора не са измислени, за да се разхождат из евтините многосерийни филми, а съществуват. Противна физиономия. Широко лице, с пригладена на прът коса и бакенбарди. Малки водянисти очи и масивна челюст. Това е човек, комуто плащат да убива и той убива добросъвестно.

Забавям слизането и се изправяваме на стълбите. Не, чувството не ме лъже — това е човекът за мен. Той също вече е разбрал каква грешка е направил и решава, че няма защо да се прикрива. Разглежда ме най-нахално, уверен в превъзходството си. Изглежда преценява, дали такава слабовата фигура като моята ще му създаде много затруднения.

Ясно. Засега неговите господари са му наредили само да ме следи. Не е дошло времето, когато ще ме посочат. Но и това време може да дойде. Тогава той ще изпълни някой елементарен трик, от тези, които е правил много пъти и които са заварвали жертвите му неподготвени. И кой ще остане жив — той или аз — ще зависи от онези мои две десети от секундата, с които ще разполагам. Прекалено малко са тези две десети от секундата.

Той ме разглежда, а аз му отвръщам с чиста омраза. Може би трябваше да се сдържа, да разиграя нещо като изненада или страх, за да го направя прекалено самоуверен, но нямам душевни сили да се преструвам. Нека поне знае!

Той не иска да рискува с някакъв инцидент и макар и бавно, продължава да слиза. Тук прави втората грешка, защото аз се залепвам за гърба му. Толкова близо, че не може да се обърне, а е принуден да слиза, понеже потокът от хора го влачи. Ужасно неприятно чувство е, изпитвал съм го. Слизаме стъпало по стъпало един зад друг и когато най-после той има възможност да отстъпи и да се обърне, разбирам, че сме квит. Сега във водянистите му очи свети най-чиста проба омраза. Иска му се — о, как му се иска! — да замахне, но страхът от господарите е по-силен от омразата. А аз го настъпвам с всички сили, за момент разумът ми отказва да се сдържа.

Не, не го настъпвам, все пак съм успял да отклоня крака си, но сякаш чувствувам хрущенето на кости под петата си. А и той разбира какво щях да направя, това поне може да разбере. На лицето му се появява нещо като учудване. В този миг той ми прилича на изненадан булдог, който не може да допусне, че някой му се е озъбил.

Компанията ме чака на изхода — Торвалд, госпожа Крамер и холандецът. Бергенови ги няма. Както разбирам, щели да дойдат всеки момент, отишли да изтеглят печалбата от тотализатора.

— Какво ви е? — пита госпожа Крамер. — Някак особено изглеждате!

Ако трябва да бъдем точни, и тя изглежда доста особено. Само че не знам дали е заради името О'Грегори, което чу.

Обяснявам, че сигурно е от горещината и че още не съм свикнал. Всъщност горещината вече е доста намаляла, слънцето се е спуснало ниско над скалите.

Пазарът сега е в разгара, това е най-доброто време — когато още е достатъчно светло, а не е толкова задушно. Даже от време на време от морето леко полъхва.

Бергенови се появяват, посрещнати с тържествуващи възклицания. Печалбата се оказва прилична и госпожа Берген заявява, че непременно и изцяло ще я изпием. Не знам как изглежда пияна, дано поне тогава е по-естествена.

Нещо не им се тръгва веднага.

— Ханс — предлага госпожа Крамер, — нека да погледаме! Още е рано да се прибираме!

Идеята се приема. Да си призная, и на мен не ми се тръгва. Обичам пазарите. Особено такива весели, пращни и живописни пазари, в които не знаеш какво ще видиш на следващата сергия и не знаеш кого ще срещнеш в навалицата. Не, не мога да устоя на изкушението и си разрешавам петнадесет минути.

Тук има всичко, в тази вакханалия от звуци и багри. Пазарът шуми и се вълнува. Наистина не знаеш какво ще видиш. До огненочервени тепсии от звънтяща мед лежат гривни от фалшиво злато. До тях — изящно изрязани дървени чибуци и рогозки, върху които дремят с обречено спокойствие петли с вързани крака. Мирише остро на горено овче месо. Над четвъртити мангали

пекат тлъсти шишове. Лойта от тях кане и цвърти в жарта.

По-нататък има купища от фурми, портокали, стафиди и едро грозде, над което бръмчат разсърдени оси. Пъпеши с оранжева кора, огромни, каквито не съм виждал никога. Продават ги на резени, разсичат ги с дълги криви ножове и от тях тече тъмен сок като кръв. Встрани от пъпешите, гърбом към продавача им, седи по турски на изтрито килимче възрастен мъж. Той не обръща внимание на врявата наоколо, само прокарва пръсти по дълга бамбукова цев, положена на скута му. До него, също така мълчаливо и спокойно като старец, е клекнало момченце.

Торвалд отминава, но и той като мен спира поглед на момченцето. После вдига вежди.

— Момент! Това си заслужава!

Госпожа Крамер също е спряла и хитро се усмихва със сивите си очи.

— Вярвате ли в магия, хер доктор?

Едва сега обръщам внимание на двете кошници до момченцето. Те са затворени с плетени капаци. Започвам да се досещам.

— Змии?

— Да. Ханс, нека ги видим!

Ханс Торвалд е отгатнал желанието още преди то да бъде изказано. Той заобикаля грамадата от пъпеши и застава пред стареца. Казва му няколко думи, онзи кимва утвърдително с глава. Момченцето се изправя, наоколо двама-трима се заслушват в разговора, даже съседът, който продава огромните пъпеши, спира да размахва дългия си нож.

Трябва да призная, че ми е интересно. А и не само на мен. Докато Торвалд преговаря със стареца, наоколо като по даден знак се събира малка тълпа. Настигат ни Стеекс и Бергенови и, разбира се, госпожа Берген не пропуска случая да каже своето мнение.

— Просто смешно, нали? — възкликва тя. — Змиите нямат зъби, обзалагам се!

Госпожа Крамер продължава да се усмихва.

— Не се обзалагайте, Анелия! — поклаща глава тя. — Ханс!

Торвалд поглежда към нас.

— Ханс, помоли го... да каже думата, ако може!

Той кимва и продължава да говори със стареца, после вади банкнота и му я подава. Старецът не я прибира, а я оставя на килимчето до себе си. Със същите мъчителни бавни движения вдига бамбуковата цев и свири. Само два или три тона — протяжни звукове, които се повтарят.

Момченцето, което стоеше до кошниците, изчезва някъде — промушва се в тълпата. И почти веднага се връща. Носи голям бял петел с вързани крака, който блъска въздуха с криле. Оставя го до килимчето. След това скръства ръце на гърдите си, казва нещо и се покланя първо на едната кошница и тогава — на другата. Тълпата притихва. Би могло да изглежда смешно, но не е.

После вдига плетените капаци и ловко отстъпва.

Празният кръг наоколо изведнъж се разширява. Бамбуковата цев продължава да нанася своите тъжни стонове. Като че заслушани в тях, от кошниците изпълзяват две змии. Изтичат се, струва ми се, че нямат край — толкова са дълги. Навиват се на кълба и вдигат шии.

Това са кобри. Те са изправили глави, разтварят качулките си и замират. Старецът люлее бамбуковата цев вляво и вдясно, те я следят със стъклените си очи. Черните им тела преливат в тъмнозелено и металносиво. В късните лъчи на слънцето люспите им блестят като че са от слюда.

Тълпата се е смълчала. Чува се как изплаква едно дете, после и то млъква. Шумът от пазара остава зад кръга от хора. Само мелодията се носи покрай нас, самотна и неопятна. Сега няма нищо друго на света — две змии, една мелодия и един стар човек, от който вее нещо много древно.

Има такива сънища. В тях картините се движат тягостно една след друга като кадри от нарочно забавен филм. Люлее се бамбуковата цев, бавно започват да се поклащат изправените глави на кобрите. Опитвам се да се събудя, да видя това, което става там с други очи. И не мога. Главите на кобрите се люлеят като омагьосани.

Не знам колко продължава това. После мелодията се променя немного, само редът на звуците. Змиите снишават глави, събират качулките си и бавно пълзят към кошниците. Телата им уморено се вият по земята.

Старецът отделя устни от бамбуковата цев и казва нещо. Много тихо, като молба. Едната змия се пре-

хвърля в своята кошница и се скрива. А другата спира, като че е чула молбата, изправя глава и заглежда петела. Той доскоро пърхаше с крила, сега е изцъклил очи и се е вцепенил от ужас. Змията стои и чака.

Старецът полага бамбуковата цев в скута си и кимва. Змията стрелва глава и застава отново на мястото си. Едва ли някой е видял колко бързо е ухапала птицата. После изпълзява към кошницата си и се навива в нея. Показва отново глава, от устата ѝ излиза и трепти във въздуха дълго тънко езиче. Момченцето, което се беше притаило някъде, приближава и отново се покланя със скръстени ръце. Главата на змията се скрива.

А петелът умира. Той маха с криле, опитва се да подскочи, но само рови земята с вързаните си крака. Гледката е отвратителна. После забива клюн в пръстта, потреперва няколко пъти и се изпъва.

Мълчаливата досега тълпа зашумява, кръгът се накъсва и врявата на пазара пак ни залива. Съседът-продавач започва да сече отново пъпешите с дългия си нож. Както в легендата за омагьосания замък, всички се събуждат.

Това не е представление. Това е нещо много чуждо и много странно, за да бъде представление. Госпожа Берген е пребледняла. Стиска дъвче замислено долната си устна.

Тръгваме към края на пазара, там, където в пълен хаос са паркирани колите. Още сме под впечатлението от змиите и разговорът върви съвсем вяло. Разбира се, благодарим на Торвалд за интересното преживяване. Благодаря му и аз.

Питам се обаче дали ми е харесало. По-скоро — не. Това е от нещата, които смущават, преди да бъдат харесвани. Зная, обяснено е — всичко е дресировка — змиите нямат слух, те не чуват нито мелодията, нито думите. Но не обичам прекалено простите обяснения.

Госпожа Берген е дошла вече на себе си и измъчва Торвалд с въпроси. Главно — какво е казал старецът?

Торвалд вдига рамене.

— Не зная точно, Анелия. Това е мантра.

— Какво?

— Мантра — обяснява Торвалд. — Заклинание с едно число... числото на кобрата. Щом го чуе, тя е длъжна да изпълни волята на господаря си. Красиво измислено, нали?

— А може би не е измислено! — подхвърля госпожа Крамер.

— Е... как? — усмихва се снизходително Торвалд. — Знаете ли какво говорят още? Кобрата е робския цял живот, подчинява се цял живот, но господарят ѝ е длъжен да я пусне на свобода, когато наближи часът на нейната смърт!

Има над какво да се замисли човек по тази легенда. Но в момента съм зает с друго — взирам се в бъркотията от коли и търся нашия джип. Няма го. Значи Любо е тръгнал по своята задача и е видял нещо, което го е заинтересувало.

Сега мога само да дам вид, че ще остана, и да се разделя с тях. Разменяме си обичайните пожелания и вече се готвя да се сбогувам, когато госпожа Крамер пак повтаря:

— А може би, Ханс... да не е измислено?

— Кое? — учудва се Торвалд.

— Мантрата. Може би всеки човек има своето число?

Тя поглежда лицата ни и се разсмива на собствената си мрачна шега. След една неловка пауза се присъединяваме и ние.

Нищо друго не можем да направим.

БОЛНИЦАТА „САН ФЕЛИПЕ“

Матиас седи в миниатюрната си стая, притиснат между бюрото и желязната каса, и разглежда с лупа отпечатъци върху дълги ленти. Запалил е лампата си — навън вече мръква. Той става да се ръкува и ми сочи креслото.

— Заповядайте, колега! Какво ново на сърфинга?

Старите кресла не предлагат особени удобства, но аз все пак се устроївам някак си.

— Общо взето — интересно! — отговарям. — Дойдоха ми някои идеи. Но преди това — знаете ли кой е бил при мама Доли от ваше име?

— Кой?

— О' Грегори!

— Ох, дяволът... — изсумтява Матиас възмутено. — Трябваше да се сетя! Сигурно ли е?

— Мама Доли и Сами го познаха по снимката.

— Значи — така... Аз също се канех да ви търся, когато се обадихте. Знаете ли за какво? О' Грегори е бил миналата вечер с доктор Витанов в нощния клуб!

Ясно. Кръгът се затваря. Матиас е намерил отново онзи, остроликия, и го е разпитвал.

— Вие... да не би да знаехте? — пита Матиас. Той вижда, че не съм много изненадан.

— Само предполагах. Иначе не излизаше пасиансът.

— Какъв пасианс?

Разказвам му за моя начин на размишление с листчетата. На Матиас му е интересно, но той очевидно си има други методи.

— Пасиансът и сега не излиза — добавям аз, — но поне някои неща се проясняват... За сметка на други. Работи ли вашата фотолаборатория?

— Работи. Защо?

— Имам няколко снимки от сърфинга.

Матиас натиска един от клавишите на диктофона пред себе си. През това време аз откопчавам моите копчета за ръкавели и избутвам креслото към бюрото. Отварянето на тия копчета е малко сложно и не ми се иска да изтърва на пода микроскопичните ролки. Матиас услужливо премества към мен лампата.

Влиза един висок мъж в престилка, проядена по ръкавите от киселини. Предавам му ролките и отново се настанявам на креслото.

— Добре — казвам. — Там един беше тръгнал подир мен. Ще му видите физиономията. Но по-важно е друго. Все още ли сте на мнение, че е излишно да разследвате изчезването на Витанов?

Той замълчава за секунда.

— Не... Нещата се промениха. А вие поддържате ли вашата версия, за която споменахте снощи?

— Да. Около доктор Витанов има промишлен шпионаж. И излиза, че О'Грегори е замесен в него.

— Така излиза. Добре е да видим отново данните.

— Това щях да ви предложа.

— А аз първо да ви предложа едно кафе? Искате ли?

— Благодаря, няма да откажа.

Той натиска два пъти друг клавиш от диктофона, явно — сигналът за кафе. Добре се досети. Аз съм капнал от умора, а и главоболието се обажда.

След като извършва тази манипулация, Матиас придърпва към себе си една папка от масата. Тази папка познавам от сутринта, но тя вече не е така безнадеждно тънка.

— Началото знаете — прехвърля той първите страници. — Миналия понеделник идва от Лондон. Дадена му е виза, за да работи в библиотеката на Сиди Хаюм

— И какво, ходил ли е там?

— Не е бил толкова умен. Или не е имал време. Излизал сутрин от хотела, връщал се нощем. Само веднъж доколкото си спомнят там, някакъв мъж го потърсил по телефона.

— Кога е било това?

— Не могат да кажат. Сряда... или четвъртък. Или — може би — в петък. Ценна информация! — усмихва се кисело Матиас.

— Все е нещо. Поне знаем, че не е сам.

— Не е сам, разбира се. Той е професионалист, дошъл е със задача. И то във връзка с доктора. Търси го, намира го в „Рейхан".

— Имате ли подробности? Как е станало това?

— Седял е вътре, когато Витанов е влязъл. Щом го видял — станал и двамата излезли.

— Вашият човек каза, че е бил някакъв французин.

Матиас пак се усмихва.

— За него всички чужденци са французи. Но иначе има остро око. Каквото е видял — видял го е.

— А снощи?

— Явно О'Грегори е бил там, по времето, когато е дошъл и холандецът от онази фирма. Кога е излязъл от бара, не знаем. Според протокола от аутопсията смъртта е настъпила към два и половина.

— И кой го е намерил?

— Никой.

— Как така — никой!

— От уличен автомат се обадил някакъв мъж в три без двадесет. Имаме запис на гласа, но трябва да е бил случаен човек. Дежурната група отишла и го вдигнала веднага, защото сметнали, че има някаква надежда. Снимки, разбира се, направили.

— Значи е лежал десетина минути на улицата?

— Не повече.

Той прелиства папката, а аз размислям. Идеята, която смътно блуждаеше в моето съзнание, е взела определена форма.

— Това е добре — казвам аз.

— Кое е добре?

— Че никой не е сигурен в смъртта му, особено онзи, който е стрелял. А вие не сте обявявали, че е убит и въобще никой не знае, че е в моргата. Какво би станало, ако разпространим... че е жив?

Матиас промърморва едно „Хм..." После казва:

— Ако разпространим, че е жив? Няма да стане.

— Защо? Толкова ли е невъзможно?

Той вдига рамене.

— Да разиграем един убит като жив? Чел съм го само по книгите.

— И аз. Но представете си... — размислям аз на глас. — Не точно жив, а в безсъзнание! Всяка минута може да дойде на себе си и да проговори! Онези ще

преобърнат Порт Анжер, за да се доберат до него, а ние... няма да стоим без работа!

— Няма да се хванат! — клати недоверчиво глава Матиас. — Те са много опитни за такава въдица!

— И най-опитният се хваща. Един жив О' Грегори в нашите ръце е реална заплаха за тях, поставете се на мястото им!

— Сигурно са проверили вече в моргата.

— Не им е било нужно — убит е. А сега изведнъж — жив!

— Трудно е, колега!

Той отначало каза „не", а сега възразява. Значи този капан за лисици вече не му се вижда толкова абсурден. Той и на мен отначало ми изглеждаше абсурден, но не е. А колкото се отнася до мъртвия, има начини да бъде запазен за два-три дни даже при този горещ климат.

Мълчим.

— Даа...— проточва след малко Матиас — Кой знае... Ако преместим О' Грегори в болница, в изолирана стая... Но много мъчно, дявол да го вземе! Ще се появят толкова проблеми!

— Невъзможно ли е? — настоявам аз.

— Формално — не... В „Сан Фелипе" например. Имам там един лекар и сестра от спешната хирургия. А стаята и друг път сме използували за наши ранени...

— Значи няма да е неестествено.

На вратата се чука. Носят кафето заедно с два сандвича. Малката станчка изведнъж се изпълва с аромата на препечен хляб.

— Нали не сте вечеряли? — пита Матиас.

— Благодаря, не съм — признавам аз.

Таймаутът с кафето ни връща от идеите към реалността. Заемам се със сандвичите, а Матиас размисля и записва нещо на един лист пред себе си. Чувствувам, че започва да узрява. Поглежда ме дали съм си доял сандвичите и казва:

— Нищо не ни пречи... да вземем и да го пообсъдим! Ако не става — ще се откажем!

Следващия час развиваме оживена дейност, главно теоретична. Матиас рисува на листа пред себе си триъгълници и квадрати, свързва ги със стрелки, добавя към стрелките имена. Набелязваме етапите, хората, превоза, осигуряването.

— Значи — така! — уточнява той. — Аз отивам в моргата. Ще подменя документите и ще организирам изнасянето на трупа. Ще го вкараме в „Сан Фелипе“ набързо, като тежко ранен. А в болницата вие се оправяйте!

— Хората ви?

— Двама души — лекарят и сестрата, за които ви казах. Опитни са. Сега ще проверя дали са там!

Той звъни по телефоните, предупреждава някого, после намира своите помощници от оперативната група.

— Вие сте прав! — казва той по едно време, след като оставя на мира слушалката. — Никой не се е интересувал в моргата! Да видим, откъде трябва да изтече информацията, че О' Грегори е жив... Може би — от хотела?

— От хотела — непременно. Но тя вече изтече! — осведомявам го аз скромно и му разказвам за разговорите на сърфинга. Разказвам, и сам виждам колко досадно съм избързал. Ако Стеекс или Мария Крамер имат връзка с нашите работи, аз съм ги предупредил най-глупаво. Но кой знае, може да е и за добро.

Матиас вдига рамене. И на него не му харесва моето избързване.

— Сложно става наистина!... Значи, ако ще действуваме, трябва веднага! Какво ще кажете, да правим работен план? Полковникът е още тук, можем да отидем да го запознаем!

— — —

Връщаме се доста обнадеждени. Заместник-комисарят отначало също се отнесе скептично, но после подкрепи идеята. Нещо повече. Оказа се, че по време на съпротивата тук е имало подобен случай. И допълни плана с някои практически подробности, за които не бяхме се досетили.

Следва ново звънене по телефоните и, разбира се, започват ядовете. Подмяната на документите се оказва не така проста, както си я представяхме. И с транспорта не всичко е наред. В някой етап ще трябва да включа и Любо с джипката, макар че съвсем не го знам къде е. На Матиас вече съм разправил за Любо, дал съм неговите координати и парола.

По едно време се сещам за моите ролки. Матиас звъни, идва лаборантът с проядената престилка, носи ролките и уголемени копия. Показвам на Матиас няколко кадъра от Стеекс, после Торвалд и Крамер. Госпожа Крамер му прави впечатление.

— Да... общо взето...

— Общо взето — да! — заключавам аз. — Интелигентна, бърз ум и много странен начин да се шегува.

— Значи... тази е жената, от която се е интересувал доктор Витанов?

И казва нещо, което ме стъписва:

— Знаете, не мога да си ги представя един до друг!

Това, което си бях помислил и аз вчера!

— А тези кои са? — пита той за Бергенови.

Обяснявам му. Той вдига лупата си и гледа лицата им през нея.

— За всеки случай... да проверим в картотеката?

Една проверка никога не е излишна. Още повече че ще проверяват и за Стеекс.

Следващата снимка е на Булдога. Тя не се нуждае от коментар. Матиас гледа и него през лупата си. Сега в изпъкналото стъкло лицето на Булдога изглежда още по-широко и неприятно.

— А този ще се опитаме да приберем! — заявява Матиас решително. — Да си бъде при нас!

Ако успеят, може би ще ми спестят някои бъдещи неприятности. Но и за това трябва да отделя хора. Не е всемогъщ.

Той слага снимката настрана, но пак я поглежда и не се сдържа:

— Каква муцуна! Навярно е въоръжен.

— Положително.

— Ще предупредя момчетата. Дайте сега да видим още веднъж какво точно ще правим!

Първата задача е за него — да подмени трупа в моргата. Това ще стане при смяната на нощните пазачи. Линейката с хората вече чака, но и те не трябва да знаят какво точно вършат. През това време аз ще съм в болницата и ще подготвя каквото мога. Лекарят и сестрата са предупредени. Сестрата ще ми помогне по документацията на „тежко ранения" О' Грегори. Ако всичко върви благополучно, линейката ще пристигне пред входа на амбулаториите към десет и половина.

Нямам никаква представа от разположението на коридорите и стаите в тази болница. Матиас ги знае горе-долу и ми ги рисува на един лист, без много да е сигурен, разбира се.

— Ето, тази е стаята, на втория етаж — казва той и ми я отбелязва. После се усмихва. — „Операция „Фос кадавър“!

Не е съвсем точно. „Фос кадавър“ означава лъжлив труп, а ние имаме „лъжлив жив“. Но не споря.

Матиас стои прав и размисля нещо.

— Знаете... — казва той. — Ще трябва може би да ви маркираме. Залавяме се с хора... които ще бъдат решени на всичко!

— Нямам нищо против.

Това означава, че ще получа един миниатюрен предавател, който през определен интервал излъчва сигнал на вълната на комендатурата. То е добре известно на целия подземен свят и не е нещо ново. Работата е там, че да се намери този микропредавател, добре маскиран в дрехите, или някой предмет, не е много лесно. През това време в комендатурата биха могли да определят къде се намира нападнатият и да му се притекат на помощ. Навярно и Матиас е маркиран.

В следващите петнадесетина минути в една от лабораториите се занимават с мен, по-точно — с дрехите ми, под вниманелния и леко насмешлив поглед на Матиас. В края на краищата микропредавателят се оказва зашит добре в подплатата на едно джобче — от тези шивашески приумици, които никому и за нищо не служат. Този път украшателското джобче ще послужи.

Пожелаваме си успех и тръгвам.

Навън отдавна е дошла бързата тропическа нощ, накъсана от мигащите светлини на рекламите. Високо над главата ми блести венец от яркозелени огънчета — върхът на едно минаре. Когато шумът от колите по булеварда за минутка позатихва, от минарето се чува тънкото пеене на муедзина. Наближава някакъв празник.

Колата на комендатурата изглежда като обикновено такси и ме чака на паркинга. Шофьорът по нищо не се различава от другите — седи и пуши равнодушно зад волана. Разигравам обичайното наемане на такси и се настанявам на седалката. После разгъвам на колената си

моя план и започвам да го изучавам в светлината на отсрещната реклама, която несигурно трепти в жълто и синьо. От океана идва влажен полъх.

Намирам болницата „Сан Фелипе“ на картата и мълчаливо му я посочвам. Сега не е време за разговори.

„Сан Фелипе“ е в новата част на града и вървележката, която започваме из улиците, не е така сложна. След десетина минути, когато завиваме зад един ъгъл, ни посрещат големи светещи стрелки и надписи. Таксито се приютява в съседния паркинг, а аз слизам и се опитвам да получа някаква представа за обстановката.

Болницата е четириетажна, с модерна архитектура. Под бетонната козирка на входа всяка минута спират коли — линейки и такситa. Етажите светят с редиците си от прозорци.

Това, че е така оживено, е добре. Носилката с трупа на О' Грегори ще мине незабелязано. И въобще проблемът не е толкова до внасянето на О'Грегори. Трудното е после — да убедим и персонала, и болните в отделението, че се грижим за тежко ранен, когото пазим. Тук ще се появят цяла верига от мъчителни подробности — като се започне от лекарските визитации и се свърши с папката документи, които придружават един ранен. Болнични листове, резултати от изследванията, искания за лекарства — всичко трябва да е правдоподобно, даже — грешките, които обикновено се правят в такива случаи. Преди да се решат на нещо, онези ще проверят добре. Промишленият шпионаж е от точните професии и в него няма място за дилетанти.

Гледам светещите прозорци, линейките, които завиват пред входа, и постепенно ме обзема съмнение. Вършил съм сложни неща, но такова — не. Има реална опасност да излезе глупав фарс, представление, на което никой няма да повярва. А на всичкото отгоре лекомислено подведох в тази игра и Матиас.

Ако в този момент трябва да решавам отново какво да правя, готов съм да се откажа. Единственото, което ми дава надежда, е, че сега съм в по-изгодно положение от моите противници. Аз определям мястото на действието и познавам това място по-добре от тях. При това те съвсем нямат много време за проверки — О' Грегори всеки момент може да проговори. Те ще рискуват, а не аз. Мен най-много да ме отзоват и да ме понижат,

ако се проваля със смахнатата си идея. Не е толкова страшно, понижавали са ме.

Докато тези неособено весели мисли се въртят в главата ми, оглеждам как може да се проникне в болницата. Не за мен, а за онези. Те трябва да имат пролука, през която да стигнат до стаята на О' Грегори на втория етаж. През служебния вход, който е встрани, е изключено. Този вход е добре охраняван, защото стълбищата и асансьорите от него водят направо до отделенията. През амбулаторните, в които тече потокът от болни, също е опасно. Там навярно асансьорите са така разпределени, че минават през приемните, където чужд човек веднага се забелязва. През парка? Зад болницата има парк, ограден от висок зид. Двойна желязна врата затваря входа му. Един вход, който после трябва да огледам. През него навярно влизат камионите за кухненския блок.

Дежурните нощни амбулатории са в партера, заедно с другите амбулатории. Този вход не е пазен както служебния — няма и защо да се пази. Само един сънлив възрастен санитар в престилка стои на вратата и едва ме поглежда, когато минавам покрай него.

Потъвам веднага в позната атмосфера на напрежение, на лек карболов дъх и приглушени гласове. По прясно измитите коридори скриптят гумените колела на болнични колички.

Нощната хирургическа амбулатория е втората врата вляво. Чукам и влизам.

Най-обикновена амбулатория. Зад лекарското бюро седи мургава медицинска сестра и попълва болничен картон. Лекарят преглежда един стенещ мъж на кушетката и се обръща към мен едва когато свършва прегледа. Диктува на сестрата и ме гледа въпросително. Тук нямат време за много разговори.

— Извинете, колега! — казвам аз. — Навярно са ви съобщили за мен. Налага се да видя един случай в отделението.

— Доктор Верние — представя се колегата и се ръкуваме. — За кого става дума?

— О'Грегори. Тийм О'Грегори. Постъпил е нощес към три часа.

— Момент! — вдига ръка Верние. — Вие се обличайте! — обръща се той към болния.

Отива до бюрото и разлиства големия амбулаторен дневник. Погледът му слиза по страниците.

— Тийм... Тийм О'Грегори? Да.

Първоначалната любезност изведнъж се губи.

— Съжалявам, колега, той е под наблюдение. Само с разрешение от комендатурата.

Това е уговорената проверка. Показвам картата си, той сравнява внимателно снимката с лицето ми, после кимва на сестрата:

— Мис Шаброл, заведете колегата горе! Намерете сестра Бентли да дойде да ви замести и кажете следващият да влиза! Колега, надявам се, че това е достатъчно?

Достатъчно е. Доктор Верние е намерил начин и е вписал О'Грегори в дневника със задна дата. Това е, което трябваше да разбера от него.

Сестра Шаброл изчезва някъде за минутка и се връща с престилка за мен. Разпорежда се с болните пред вратата и ме повежда към асансьорите в дъното на коридора.

На ъгъла, при разклонението за стълбището, има кабинка за портиера. Зад преградата седи млад мъж, който наблюдава влизащите. Не е сериозно. Достатъчно е някой да бъде с престилка или в болничен халат, за да мине спокойно.

Чакаме асансьора и мълчим. Сестра Шаброл е млада мургава жена със затворени черти и късо подстригани коси, прибрани под касинката. По тази затвореност и твърдост ми прилича на Делчева. Млада е, но сигурно е сестра вече от доста години, от тези хора, които с времето се превръщат в инвентар на болницата и които забелязваш едва когато ги няма.

На втория етаж има късо коридорче и врата със сигнален зумер. Сестра Шаброл вади от джоба си връзка ключове и отключва.

— Заповядайте! Стаята е в дъното на коридора.

Тя има плътен алтов глас, много изразителен. И доста неочакван за тази нейна външност.

— Другият персонал? — казвам аз тихо.

Тя кимва.

Коридорът мълчи под синкавата светлина на луминесцентните лампи. Никакъв звук — всичко е скрито зад дебелите тапицирани врати на стаите. Само вляво, над

една голяма двойна врата, свети тъмночервено око. Там е операционната. Всъщност това е отделение за тежки случаи, в което болните се подготвят за операция и не се задържат дълго.

Точно срещу операционната има два кабинета — лекарски и на дежурната сестра. Другите стаи са малко — не повече от пет-шест. Тя ме повежда по коридора, отваря кабинета на дежурната и от вратата разговаря с някого — чувам мъжки глас. Става дума за това, че ще докарат тежко ранен от противошоковото отделение. Всичко е съвсем естествено, сега и най-хитрият не би могъл да се оправи кога е постъпил О'Грегори.

Стаята, подготвена за нас, е последната в реда. Това е една кутийка — удивително чиста и с удивително рационално използуване на мястото. Легло, шкафче, нощна лампа, гардероб за дрехи с умивалник. Би приличало на миниатюрна стая в хотел, ако не беше статívът със система за преливане на кръв и подвижната масичка над леглото за хранене на тежко болни.

Значи О'Грегори ще бъде положен там. Ще свържем системата за преливане на кръв, на шкафчето ще наредим някои дреболии, част от личните му вещи. Под леглото, добре скрит, ще бъде монтиран магнитофон със записи на различни шумове и тих стон на човек, който бълнува. Едно часовниково устройство ще го включва през различни интервали. Матиас ще се погрижи за това, а аз трябва да приготвя документацията. И непременно да огледам съседните стаи, коридора и асансьорите. Между другото, всичко трябва да бъде така подготвено, че да няма никаква опасност за съседните болни.

Умишието, което ме беше обхванало вън пред болницата, се стопява. Като че започвам да се виждам отстрани. Какво може да събуди съмнение? Не ми се вярва между онези да има лекар, но от лекарства положително разбират. Значи трябва допълнително да се внимава с лекарствата.

— Документацията — казвам аз. — Всичко, каквото можете да донесете, и, моля ви, табелите с лекарствата!

Заключваме се и през времето, което остава до уговорената среща, се оправяме с болнични листове, искания за кръв, изследвания, рентгенови снимки и зачисляване на храна. Сестра Шаброл, както всяка сестра, знае слабите места на отделението. Снабдила се е с доста-

тъчно празни бланки с подписи. И тук, както обикновено, лекарите не внимават много в това, което подписват.

Исканията за лекарства и резултатите от анализите излизат сполучливи. А когато накрая успяваме да зачислим мъртвия и на храна, ставам съвсем уверен. Даже към тази увереност се примесва и едно хазартно чувство — залагам, но като играч, който вече има какво да заложи.

Проверяваме още веднъж нашите литературни произведения и излизаме, за да огледаме съседните стаи. Тъмночервеното око над операционната продължава тревожно да свети.

Сега предстои още един деликатен ход — трябва да отстраним дежурния санитар, за да бъде внесен О'Грегори незабелязано. А нощният санитар, който ще поеме дежурството след един час, вече ще знае, че в последната стая има тежко ранен, когото полицията пази.

Сестра Шаброл се справя великолепно. Санитарят — един нисичък спокоен мъж — бива изпратен спешно в амбулаторията при доктор Верние. Няма защо да се тревожи — докато той отсъствува, тя ще бъде тук.

Сега е време да огледам лекарския кабинет и останалите стаи. Нищо особено. Навярно в кабинета Матиас ще настани охраната. А в болничните стаи лежат три-четири по-тежки случаи, които утре трябва да бъдат оперирани. Те са само мъже. Както разбирам, от другата страна на операционния блок има точно такова отделение-близнак за жени.

И все пак, откъде ще влязат? Трудно е да се предвиди. Може би с асансьорите, които са в дъното на коридора, ще се качи някой и ще изглежда като благообразен лекар? Или сестра? Или непознат санитар ще докара количка с тежко болен? Не бива да ги подценявам, те ще бъдат много изобретателни в благородните си намерения. Няма да опитат пряко нападение. Ще искат да освободят довчерашния си съучастник от всички земни грижи, но без прекален риск от открита схватка с полицията.

Това вече е работа на Матиас. Той ще се постарае капанът за лисици да работи добре, а за мен е крайно време да бъда долу.

Обяснявам на сестра Шаброл как да ни посрещне и

долавям, че тази затворена жена започва да се вълнува. А мен ме завладява необикновено спокойствие. Даже на минути мисля за О'Грегори не като за мъртъв, а като за действително тежко ранен в безсъзнание.

Долу съм съвсем навреме. Слизам и пред входа спира една линейка, червената светулка на покрива ѝ още се върти. Двама санитари измъкват сръчно носилка с пострадалия, завит до очите с болнично одеяло. От мястото до шофьора излиза човекът, когото Матиас ми описа. Той има напълно вид на лекар, даже е характерен начинът, по който се подава слушалката от джоба на престилката му. Санитарят на входа веднага разтваря вратата пред него. И всичко е толкова истинско, кракът на ранения така немощно се показва изпод одеялото, че в момента се питам, дали това са хората или е някой друг случай от града.

Това са хората — улавям един поглед на лекаря. И с безразличния вид на човек, който си има своя работа, се обръщам към асансьора в дъното.

Сестра Шаброл е вече там. Носилката се отправя към нея и потъва в разтворената врата. А лекарят влиза в амбулаторията при доктор Верние.

Първото действие от операцията „фос кадавър" приключва успешно. Сега ще огледам дали наоколо няма нещо подозрително и ще се кача горе, за да участвувам във второто действие, в което сме много малко действуващи лица — сестра Шаброл, аз и мъртвият.

— ·· —

Напрежението от десетките събития през деня си казва думата в таксито. Отпуснал съм се на седалката, държа се с едната ръка за арматурата, за да не падна на някой завой, и сънят ме залива на вълни. Нямам сили да му се противя, но на всяка цена трябва да издържа още малко. Много е топло в този задушен бар и не обичам джин, но Стеекс седи срещу мен и ми налива, и чакам да ми каже нещо много важно...

Стресвам се. На кръстовката, която е пред изкачването за хълма, един мъж вдига ръка за таксито. Шофьорът не го поглежда и се готви да отмине.

· Можете да го вземете! — казвам аз.

Мъжът се качва от задната врата и казва някакъв

адрес. Разменяме с шофьора няколко думи — разбира се, първо ще откара мен. През това време в джоба ми попада едно металическо цилиндърче. То не е по-голямо от обикновено кибритче, но в него е скрит целият труд на Любо от този следобед. Защото мъжът е Любо и ме чакаше както е по задачата му, а трудът е една филмова ролка.

Спираме пред пансиона, сбогуваме се и излизам, но съм на края на силите си. Всеки миг мога да падна тук и да заспя.

Някой отваря вратата, сигурно е Кадир, и тръгвам по алеята. Вървя като автомат и единствената ми мисъл е дали ще успея да се добера до стаята си.

ОБЕКТЪТ

Безнадеждно съм се успал. Тази мисъл блуждае някъде около мен и когато стига до съзнанието ми, вече съм буден. Отварям очи и още не се опитвам да стана, защото зная, че няма да мога.

Наистина е късно. През пролуките на завесите се промъкват ивици светлина, чупят се в ръба на писалището и там, където падат върху старичкия килим, вадят от него ярки, невъзможни цветове. Тихо е, всички са отишли на работа. И трябва и аз да ставам, ако не искам окончателно да проваля сутрината.

Надигам се с обичайната въздишка и виждам колко акуратно съм сгънал и закачил дрехите си. Не помня как съм го направил. Затова пък много ясно — и светкавично — изплуват в паметта събитията от вчера. Мъртвият О'Грегори, студените бели плочки в моргата, ослепителното слънце по кея, Стеекс на сърфинга, наглото лице на Булдога, змиите и пазарът. И главното — капанът, заложен в „Сан Фелипе", който е една чиста неизвестност.

Главното сега е друго — да разчета писмото на генерала и междувременно да проявя ролката на Любо.

Сядам на писалището и се заемам с шифъра. Половин час е достатъчно време, за да разшифровам писмото и да го изгоря. И за да ме споходят някои мисли около моя пасианс. В София, общо взето, са изяснили чий район е Порт Анжер и ми го съобщават. Само че окуражителните думи, които генералът ми праща, не ме окуражават много, защото концернът „Санати" е един от най-агресивните концерни за лекарства. И има богати възможности — като се започне от отдела му „Реклама", който е официалното прикритие на промишленото им разузнаване, и се свърши с тесните връзки с организацията на Чезаре Матеоти, другояче известен като фра

Чезаре. Една организация от професионални убийци, много дисциплинирана, която работи в международен мащаб. Тя е от тези организации, в които отвличането, изнудването и убийството са точно оценени — имат си тарифи и срокове, даже добросъвестно изплащат неустойки на клиентите си, ако понякога се забавят.

Ставам да видя докъде е стигнало проявяването на ролката и ми минава през ум една мисъл, малко горчивичка, но която все пак ме кара да се усмихна. Не ми е известно на колко се оценява по тарифите на фра Чезаре животът на такива като мен. Може би за инспекторите от нашите страни има специална тарифа, с допълнителна вредност в професията. Самата схватка тук, в Порт Анжер, не представлява нещо особено голямо за „Санати" и срещу нас действуват някои от дребните им агенти, но те положително са във връзка с нечие военно разузнаване. Затова са добре подплатени с техника. И затова никак няма да се замислят, ако решат да ме премахнат от пътя си.

Ролките са готови и кадрите, така както са заснети, са интересни даже повече, отколкото очаквах. Колата на Торвалд — един старичък мерцедес, паркиран сред бъркотията на пазара. По-нататък нещо е направило впечатление на Любо — един сив ситроен. Той идва и търси място наблизо. Не място въобще, а положение, от което да наблюдава мерцедеса — това Любо е забелязал добре. Застава доста неудобно, но стои, макар че околните са възмутени.

Една снимка в едър план. Зад волана на ситроена седи мъж, за когото бих казал даже, че е красив. Но с онази неприятна женствена изтънченост на чертите, която при мъжете те държи нащрек. Тъмни къдрави коси, добре очертани устни, мека брадичка и леко подпухнали клепачи, зад които се крие внимателен поглед. Котешка флегматичност, съчетана със спотаена енергия и наглост. Не съм виждал този мъж. И не мога поне приблизително да определя професията му. Може да е богат търговец от Близкия Изток, отегчен наследник на съмнително спечелено богатство, или филмов импресарио, който е дошъл да гледа сърфинга.

Не е пристигнал за сърфинга. Ние излизаме от казиното. Ситроенът изоставя наблюдателния си пункт, тръгва, отправя се към шосето. (Тук Любо го е послед-

вал с джиката и войнствената таратайка е показала какво може. Бягала е подир сто и петдесетте конски сили на спортния ситроен.)

Ситроенът по пътя — за хълма с вилите. Ситроенът на удобна позиция, от която се наблюдава една вила. Пред вилата пристигат мерцедесът на Торвалд и Стеекс с някаква кола — не е неговата. Слизат цялата компания — Торвалд, Мария Крамер, двамата Бергенови, Стеекс. Очевидно, както заяви госпожа Берген, непременно и изцяло ще изпиват печалбата. Ситроенът обаче не чака да завърши ритуалното пиене. Той е пред друга вила, доколкото не ме лъже паметта — това е вилата на Стеекс. После — и това ми е безкрайно неприятно! — покрай пансион „Тереза".

Любо е направил обаче един уникален кадър, телеобективът и главно — съобразителността му — са послужили добре. Това е кадър, в който госпожа Крамер забелязва ситроена. Именно забелязва. На лицето ѝ няма изненада, по-скоро досада и леко раздразнение. Тя знае за съществуването на този ситроен.

Ревнив обожател? Едва ли. Няма защо и мен да ме обожава и да се мъкне към пансион „Тереза". Такива обожатели никак не са ми по вкуса.

Оглеждам отново кадрите, когато чувам стъпки по стълбите. Имам чувството, че някой идва за мен, защото това са стъпки, които търсят. Изправям се и притихвам, готов за всяка изненада.

Няма изненада. На вратата се чука и прозвучава гласът на Асен:

— Другарю Дебърски, тук ли сте?

Питам го отвътре какво има, докато бързам да му отключа.

— А, нищо! — отговаря Асен. — Добър ден! Другарят Банков ме прати с колата! Каза, че може да ви трябвам.

Така, както съм закъснял, той идва съвсем навреме. Но няма да сляза веднага, а подир десетина минути. Нека си намери някаква работа из пансиона, аз ще го потърся. Той отново заявява, че е на мое разположение и изчезва. Много добре зная каква работа ще си намери.

А аз разглеждам пак любопитните кадри, заснети от Любо. Доколкото разбирам от лица и мимика – няма съмнение: ситроенът и мъжът в него са известни на госпожа Крамер. Това е. Вече аз трябва да изяснявам

какво общо има този мъж с нея, със „Санати“ или с фра Чезаре. Защото не вярвам после да се е въртял около пансион „Тереза“ от чисто туристически интерес.

Сега трябва да вървя. Прибирам както трябва и където трябва ролката и кадрите, изгарям непотребното и слизам долу.

Госпожа Тереза е на офиса си и попълва някакви бланки. Вижда ме и любезно става:

— Ще закусвате ли, господине?

Обяснявам, че нямам никакво време, но тя настоява:

— Само едно кафе, господине! Готово е!

Решавам, че все пак моята човешка машина има нужда от някоя и друга калория. Сигурно и днес ме чака достатъчно тежък ден.

В трапезарията закусват двама мъже, които досега не съм виждал. Навярно са от някаква нощна смяна, за да бъдат тук по това време. Поздравяваме се и те съвсем свойски ме канят на тяхната маса, като се представят:

— Манев.

— Атанасов. Заповядайте, другарю!

И двамата са много непосредствени. Докато пия набързо кафето, което е поизстинало, научавам, че са от Старозагорско, вече са година и половина тук, работят като монтажници и познавали много добре доктора.

— Как е? Ще го видим ли скоро? — пита Манев. Пита с една особена нотка в гласа.

Разбирам. Тайната на Асен е станала тайна на целия обект. И понеже никому не се иска да чуе лошо за някой от нашите, веднага са възприели героичната версия. Тя обяснява всичко.

— Е... зависи от много неща! — казвам аз.

Това е достатъчно, за да потвърди версията. Никой нищо не губи от нея. Поне ще спрат слуховете.

— Той, докторът, е мъжко момче! — заявява Манев. — Малко е дръпнат, ама иначе не е лош!

Разменяме още няколко думи и ставам. Двамата ми пожелават лека работа и Манев хитро се усмихва.

Асен, разбира се, е в кухнята при Жермен. Тръгва веднага, като ме вижда, тя му казва нещо и леко се изчервява. Изглежда, че работата е по-сериозна, отколкото си мислех. Но защо пък и да не е по-сериозна?

Днес Асен е дошъл с леката кола на дирекцията —

едно нежо от по-старичките. Оставил е джипа на „технически оглед“ — както веднага обяснява. Мога да си представя чувствата и мислите на Любо, заврян под двигателя, с гаечен ключ в ръка.

По пътя Асен ме осведомява за най-пресните новини от обекта. Онзи Коларов, който вчера беше изтървал парата, ял сутринта голям калай и няма да му се размине леко. Снощи със самолета дошли две лаборантки за химическата. То, че дошли — добре, но на тях дали квартирата, която гласел за Любо. На лавката е пристигнало българско сирене, можел да ми запази, ако искам.

Симпатичен ми е, въпреки всичките му дребни шмекерии. И затова си позволявам да го закача за Жермен.

— Абе то е добро момиче! — отговаря Асен с привидна нехайност. — От нашата черга!

Ясно. Значи съм тръгнал да отварям отворена врата. Много съм закъснял с откритията си.

Виждаме бензостанцията с червените колонки и Асен спира да зарежда. Слънцето сипе жар над главите ни, над пътя виси облак от ситен прах. С бясно дрънчене минават камиони и се гмурват в него.

Потегляме отново, гмурваме се и ние в облака. Вчера не е валяло, затова е така. А ако не вали още два-три дни... Асен няма думи да обясни какво ще е, затова само махва с ръка.

Оставя ме пред сградата на администрацията и пита дали ще ми е нужен. До обяд сигурно щяло да има работа, защото от снабдяването искали да отидат до града, но следобед бил в гаража. Ако случайно го пратели някъде, щял да се обади. Този негов ход с обаждането не ми харесва много, затова му препоръчвам да види там, да попривършат с техническия оглед и джипката да е на линия. Асен разбира.

Прибирам се в моята станчка след една малка проверка. Никой не е влизал. Дневниците са на масата, но сега няма да се занимавам с тях. До обяд, поне така както съм го намислил, имам точно определен план за посещения и първото от тях е в опитната установка.

Тя е в главния корпус на обекта, в подземния етаж на халетата с ферментатори. В партера са разположени химични и биологични лаборатории и няколко кабинета. Надолу водят стълби, които са препречени с железна решетка. Нощем навярно решетката се спуска и заключва, сега е отместена встрани.

Слизам по стълбите и попадам най-напред в едно преддверие с шкафчета и закачалки, по които висят десетина престилки. Докато успея да се ориентирам, вратата отсреща се отваря и влиза Недков. Той се изненадва, като ме вижда, пък и за мен в момента е невъзможно да му обясня какво ме води насам.

— Здравейте! — казвам аз с най-бодрия тон. — Исках да видя къде работите... Може ли?

Излиза ужасно неубедително.

— Разбира се, как... Делчева! — вика той в отворената врата. — Една нова престилка за колегата!

Делчева се появява и нищо не може да се разбере по лицето ѝ. Нито е разтревожена, нито е особено зарадвана от моето намерение да ги посетя. Навярно ме смята за нещо като необходимо зло.

Никога не съм се чувствувал добре в нови престилки. Изглежда, че това е вид атавизъм, останал от неизбройните поколения момчета, които са ненавиждали всеки нов панталон. Друго си е старата, малко мръсничка престилка. В джоба ѝ можеш да намериш бележката, която търсиш и все забравяш, че си търсил, а синьото петно на ръкава сякаш цял живот е било там.

Но сега нямам избор. Вървя и възвирам в една прясно огладена престилка. Тук впрочем е доста по-топло и задушно, отколкото горе. Вентилацията им не е добра. Сигурно за тяхната вентилационна шахта се разправяше завчера Банков с Фалконе.

Недков върви до мен и се старае да ми обяснява процеса, а аз се старая да поддържам добрия тон. Поточно казано — аз съм предпазлив, а той не ми вярва. Изглежда смята, че съм дошъл да търся нечия вина за нещо, което и той не знае какво е. Затова всичките му обяснения са колко добре върви работата. (Има и една скрита нотка — работата върви добре сега, когато Витанов го няма.)

Откак я помня, технологията не се е изменила особено. Отсреща два малки ферментатора блестят със стоманената си чистота. Под тях се вие плетеница от тръби, която свършва с манометри и пулт с циферблати, по които играят стрелки. Цялото хале трепти под алуминиевата светлина на луминесцентните лампи, течността в тръбите бълбука и човек има чувството, че е в подводница, която бавно се спуска надолу.

Поглеждам от време на време часовника си. Недков не знае какво търся и по разсеяния ми вид съвсем не би могъл да предположи закъде бързам и бързам ли въобще. Защото аз имам основания да поглеждам часовника си. Той е малко особен. Има си всички стрелки и една допълнителна, която другите часовници нямат. Тя засега е неподвижна, но когато се отмести, ще знам, че наблизо има апарат за подслушване. Това е, за което съм дошъл тук.

Слушам обясненията на Недков и не пропускам да му отправя някоя и друга похвала. И съм искрен. Недков може да е ограничен, но е добър стопанин, грижлив и по своему съвестен. С него технолозите и лаборантите сигурно са много по-спокойни, отколкото с нервния Витанов. Едва ли ще се доберат до блестящ резултат, но стандартите ще изпълнят, а и това не е малко.

Тук подслушвател няма. Оглеждам отново плетениците от тръби, пулта, даже хвърлям един съвсем ненужен поглед върху тръбния стол, на който седи Делчева. Човек не знае къде и какво може да очаква. Изкуството да се маскират подслушватели отдавна е престанало да бъде изкуство и се е превърнало в наука. И то много бързо развиваща се наука. Телефонните слушалки с допълнителни микрофони вече са архаизъм и никой не ги взема на сериозно. От онова време са и чантите с красиви закопчалки. Но и те останаха само за аматьорите, защото цената на този род закопчалки надна до тридесет долара. Пръстените за секретарките, скъпите автоматични писалки, подплатата за фрака, който модният шивач шие за официалния прием, и ножовете за приема с инкрустирани гербове-микрофони — всичко това е отдавна известно и буди само снизходителна усмивка. Сега е времето на лазерите и микроелектрониката техника. Към прозорците на конкурентната компания се отправя лазерен лъч и по невидимото трептене на стъклата се дешифрира разговорът. Мухи — коя ли фантазия ги е родила! — мухи летят из заседателната зала на концерна и носят на гърба си микроелектронни апарати. Трябва да се признае въображение на промишления шпионаж, още повече когато това въображение е добре подплатено с чекове.

Тук, на нашия обект, предполагам, че никой не е развихрил особено въображението си, а е нещо по-обикновено. Само трябва да го намеря.

Разговорът крета. („Да, колега, желаете ли нещо по-подробно?“ „Благодаря, колега, напълно достатъчно е!“) Чакам Недков да ми предложи да се качим в кабинетите, даже подхвърлям една фраза в този смисъл, Както разбирам, малко са натясно, защото първо са обзавели лабораториите.

„Малко“ е неточно казано, защото в кабинета на партера, където ме води Недков, са наблъскани четири бюра, четири кантонерки и една библиотека. Върху нея, почти до тавана, са наредени подвързани с картон папки. Това канцеларско стълпотворение се украсява от две шкафчета с химически реактиви, които придават на кабинета напълно сюрреалистичен вид. Как се е оправял тук докторът с неговия педантизъм, не е ясно. И кога успяха да натрупат тези папки!

На трите от бюрата не седи в момента никой. На четвъртото, до прозореца, работи млада пълничка жена в престилка — вписва някакви данни в дневник, подобен на тези, които са оттатък при мен. Това е Ваневска, завеждащ двете химически лаборатории. Много спокойна жена, даже говорът й е един такъв, малко разтеглен.

— Другарят Дебърски... Иска да се запознае с обстановката... — казва Недков и поглежда към мен. Аз, разбира се, потвърждавам.

— Ами запознавайте се! — усмихва се Ваневска. — То няма човек къде да ви покани! Нали виждате какво е!

Сядам зад едно от свободните бюра и започва разговор на общи теми. Ваневска е от тези тих уравновесени, малко флегматични жени, които винаги са в добро настроение. Тя никак не се смущава, избира един момент и задава съвсем естествения въпрос дали има новини от доктор Витанов.

— Новини винаги има! — казвам аз неопределено. Това е самата истина. И без да дочакам нов въпрос, питам:

— Той... доктор Витанов... съветваше ли се с вас понякога?

Ваневска вдига учудено вежди:

— Кой, Емил?

— Защо се учудвате?

— Ами не дай боже да му дадеш съвет! Първо ще се

разсърди, защото му се месиш в работата, а после ще се сърди, защото не те е послушал!

— Даа... А той често ли се кара с вас?

— За какво?

— Например... за анализите.

— Какво има да се кара? Давам му резултата. „Можеш да четеш, Емиле, нали?“ Той фучи, аз си гледам работата.

Така е, с Ваневска човек не може да се скара. На неговите тиради, от които другите са се дразнели, тя е гледала съвсем мъдро по женски. Ще повика и ще му мине, всеки да си върши работата!

—° А вие — пита тя — ... по-специално какво? Нещо да ви помогнем?

С нищо не може да ми помогне. Защото това, което търся, е тук. Стрелката на така наречения часовник се е отместила. Поглеждам още веднъж, за да се уверя. Някъде наоколо, в радиус от десетина метра, е скрит подслушвател. И аз нямам никаква възможност да го открия. Той е невероятно малък — колкото слънчогледово зърно. Може да бъде в невинно отворената стъклена банка за реактиви или залепен за подвързията на една от тези досадни папки. Но е тук. В този момент нашият разговор се записва някъде, не по-далеч от пет-шест километра.

— А, не... — казвам на Ваневска. — Аз просто така, за общи впечатления!

Общи впечатления. Много повече ме интересуват конкретните неща. Къде се записва разговорът? В някой от багерите, които размахват оранжевите си кофи в напечената от жегата пустош навън? Или в една от канцеларите на „Атланта“? Или просто в автобуса, спрял пред зданието на управлението?

Касетката за запис също е малка. Ролката сега се върти, после спира. О, те са пестеливи, тези от промишления шпионаж! Не дават напразно пари. Ролката се включва само при говор или шум, иначе почива. Може да почива дни. После човекът идва, онзи човек, който трябва да дойде. Прибира небрежно касетката в чантата си, защото тази касетка може да е на най-обикновена книга, със скромна подвързия. И си отива.

— Как мислите — питам Ваневска, — доктор Вита-

нов вълнуваше ли се... искам да кажа — преживяваше ли по-тежко неуспехите, които имаше напоследък?

Ваневска се бави, преди да отговори.

— Той винаги си беше малко мрачен. Но действително, от десетина дни, не мога да го опиша точно...

— Разкажете ми го!

— Знаете, той е мрачен, но екзалтиран — това е думата! Постоянно нещо бърза, постоянно се кара с някого, агресивен един такъв... А сега беше станал печален, даже по-малко се заяждаше. Сяда веднъж там, където сте сега, трябва да беше преди четири-пет дни и ме пита: „Вера, какво би направила, ако неочаквано станеш много известна? Ако, да речем, откриеш нещо, което е било под носа на другите, а те са били слепи?" Но го казва така, не радостно.

— А вие?

Тя се усмихва едва-едва.

— Какво да му кажа? „Е, викам, Емиле, аз много добре зная какво представлявам в науката! Една лелка. Старая се колкото мога, но най-напред си гледам мъжа и децата!" А той мълча́, мълча́, после рече: „Добре, а какво би направила, ако разбереш, че ти самата никому не си потребна? Че никой не се интересува от теб?" Казвам му: „Тогава много ще бъда нещастна, Емиле, не дай боже да ми се случи някога на старини!" А той стана и си излезе, нищо не каза.

Тя вече не се усмихна.

— Не ми хареса този разговор, не беше в стила му! После все си мислех за него. Трябва да му е било тежко, за да седне и да говори с мен така!

— А нещо друго да ви е направило впечатление?

— Не, нищо.

Няма какво повече да търся тук. Ставам и се сбогувам с двамата. Недков тръгва за опитната установка в подземния етаж, а аз се качвам по стълбите нагоре и започвам да блуждая из халетата.

„Всеки да си върши работата!" — каза Ваневска. Моето блуждаене е също работа. Трябва да разбера къде другаде се подслушват разговорите.

Главният корпус ми отнема повече от час. Не мога само да вървя и да гледам този така наречен часовник. Срещам хора от пансиона, спирам се, те ме запознават

е други. И забелязвам нещо особено — почти не ме питат за Витанов. Значи новината за мнимата задача на доктора вече е обиколила всички и — какво нещо! — всички са повярвали. Не искат да ме поставят в неудобно положение.

Мисля си и за разговора на Витанов с Вера Ваневска. Какво значи самият ти никому да не си потребен? Мъча се да се поставя на неговото място, да взема някакво решение от неговото положение, но нищо не излиза.

Свършвам с главния корпус, слизам в стола и обядвам набързо, после се прехвърлям на административната сграда. Поздравяваме се с този-онзи (тук вече минавам за свой човек!), надничам по стаите и събирам учудени погледи. Но понеже доста други като мен бързат по коридорите и надничат по стаите — учудването не е голямо.

Мислех, че при Марков има втори подслушвател, но се лъжа. Стрелката стои като закована.

Стойчева е зад бюрото си, преписва на машина някакъв доклад. Стаята на Марков е празна. Вентилаторът на бюрото бръмчи тихо като насекомо, над дългата маса виси сивкава мъгла от тютюнев дим.

— Другарят Марков преди малко си отиде — осведомява ме Стойчева. — Но, ако трябва, ще му позвъня!

Това „ако трябва“ звучи съвсем недвусмислено, че не трябва.

— Не, не е нужно! — успокоявам я аз. — Какво, язвата ли?

— Язвата. И колко пъти им казвам — възмущава се Стойчева — поне да не пушат! Съвсем ще го разсипят!

Очевидно пуническите войни, които води с пушачите, не са особено успешни.

Така е. Животът на обекта си тече и случаят Витанов постепенно се измества в по-глухи линии. Само не и за мен.

Кабинетът на Банков е отсреща. Чукам, чувам едно „да“ и влизам. Банков не е сам, той е седнал на канапето встрани от писалището си, а срещу него в креслата са инженер Берген и Шимер. На масичката пред тях е разгъната ролка с чертеж, затиснат по краищата с чашки от изпито кафе.

— Заповядайте! — кани ме Банков. — Познавате ли се?

Той има предвид Берген, с когото се ръкуваме и си казваме по няколко думи. Шимер или Шинер се навъсва, но подава ръка.

— Моля! — сочи Банков свободното кресло. — Точно обсъждаме с господата един въпрос. Заради отклонението на пътя трябва да се прекъсне временно трафопостът... Заповядайте!

Аз отказвам. Само съм минавал, не е нещо важно.

— Тук ли ще бъдете следобед? — питам Банков. — Може да ви се обадя по някое време!

Още една-две фрази и си тръгвам. Обиколката продължава, а трябва да прескоча и до съседната недостроена сграда. Има подслушватели, които се поставят в стените още при строежа. Добре е и това да проверя, за да няма някоя изненада от тази страна.

После се прибирам в моята станчка и ме посрещат дневниците на писалището и познатата миризма на асфалт. Отварям прозореца и задухата в станчката намалява, но нахлува достатъчно прах, вдигнат от камионите навън. Към хоризонта, над непелявите хълмове, виси тежка мараня. Може би ще вали.

Сега няма да отварям дневниците, имам нужда да помисля, и то добре. Обстановката на обекта е ясна. И още нещо. Бих могъл да използвам добре слуха, че докторът е пратен някъде със задача. Този слух вече се е превърнал в истина и сигурно е стигнал до ушите на моите противници.

Сядам зад писалището и нареждам пред себе си моите листчета. Всяко от тях е един човек или един факт. Трябва само да добавя към фактите присъствието на концерна „Санати" и подземната организация на фра Чезаре.

Концернът „Санати". Вадя от джоба си един малък проспект, който успях да намеря по кабинетите. Луксозно издание с модерни много цветни рисунки и дискретна реклама. Авторитетни учени цитират собствен клиничен опит. Те знаят — лекарите имат особена психика и не обичат кресливата реклама, тя винаги им се струва подозрителна.

Разгръщам проспекта и от всяка страница ме гледа емблемата на „Санати". Умело направена, семпла, за

да се запомня лесно. В центъра ѝ — чашата и медицинската змия. Ако се вярва на легендите, тази медицинска змия е смок.

Змията на „Санати“ не е смок. Сякаш пред мен е вдигнатата глава на кобрата от вчера. И стъклените очи, които чакат думата.

„Да видиш нещо, за което другите са били слепи!“ — така ли беше казал Витанов на Ваневска? Аз зная какво е видял той — серията под номер девет. Но точно това е серията, която е видяла и кобрата. Девет е било числото на кобрата.

Мисля, времето върви бавно. То винаги върви бавно, когато трябва да се вземе важно решение. После ставам. Трябва да открия Асен или Любо — да ме откарат до комендатурата. Имам разговор с Матиас.

Разбира се, нито Асен, нито Любо са в гаража. Затова пък намирам Захариев, който помпа гума — отивал по работа в града. Тъкмо навреме!

КАБИНЕТЪТ

Едно такси — от онези на комендатурата ме връща в завода. Гумите свистят на завоите, тежката мараня слиза от сиво-червените хълмове, настръхнали и тревожни. И аз съм тревожен и напрегнат, но не поради наближаващата буря. Предстои ми ход, и то от мъчните. Матиас дълго се колеба, преди да го приеме. Излагаше довод след довод и много от тях бяха справедливи. Преди всичко предлагаше да изчакаме резултата от капана с О' Грегори.

Не можем да изчакваме. Трябва те непрестанно да бъдат принудени да се защищават, да предприемат действия за кратко време.

Таксито ме оставя и се връща, а аз отключвам стаичката си на партера. Сумракът я е изпълнил, а вятърът така блъсва прозореца, че той издрънчава. Някъде в коридора с трясък се разбива стъкло. Но изглежда, че бурята минава по-далеч, защото няма силата от завчера. Поройният дъжд идва на пристъпи, заедно със светкавиците.

Запалвам лампата и поглеждам навън. Не се вижда нищо наоколо, като че сме отрязани от света. Даже оранжевите булдозери, които ринеха пръстта по изкопите — и те са скрити зад водната завеса.

Трябва да изчакам да спре. За това, което решихме с Матиас, ми е нужно добро време. И да се видя с Любо, за когото съм приготвил ново послание.

Прибирам пасианса в джоба си, но се колебая. Не, в мен вече не бива да нося нищо. Всичко, каквото е необходимо, съм написал на Любо, другото може в някой момент да се обърне срещу мен. Затова трябва да се разделя със записките си, и то по най-сигурния начин — като ги изгоря.

След няколко минути заключвам стаичката и се за-

пътвам към гаража. Дъждът още бие по прозорците на коридора, но разсветля. Завесата от вода се е изтеглила, като е оставила на цимента под счупеното стъкло една голяма локва, а навън — равнина от мазна червена кал. Булдозерите стоят в нея като изоставени животни.

В гаража е весело и причината за това се изяснява веднага — играят на табла. Асен и един непознат момък седят на миндерчето в преградената станчка, а наоколо са се изправили други трима, които дават съвети. Любо, разбира се, е между тях.

Всички се обръщат, като влизам. Асен държи заровете в ръка.

— А, другарю Дебърски! Вие при нас ли?

— При вас — казвам. — Мислех да прескоча до града, но явно сега в тая кал няма да може!

— Бързо съхне! — успокоява ме Асен. — Ако имате друга работа...

— А, не. Ще ви погледам малко.

— Вие играете ли я? — учудва се Асен. (Като че таблата е нещо под достойнството на инспекторите!)

— Как! — отвръщам аз с привидно възмущение. — Че аз лекции чета в университета по табла!

Тази декларация предизвиква няколко иронични забележки и напрежението от моята поява веднага се разсейва.

— Шешуек! — заявява Асен и удря артистично пула в таблата. — Ние сме на всеки километър!

Нареждам се до кибиците, по-точно — до Любо.

— Какво, оправи ли джипката? — питам аз в един сюблимен момент, когато Асен обсипва с цветисти изрази късмета си, който неочаквано му е изменил, а другите не пропускат случая да му дават съвети. В този момент записката, която съм приготвил, преминава от мен в Любо.

— А, оправи се! — отговаря Любо. — Че то карбураторът й беше натъпкан с прах! Сега нее!

— Добре — казвам, — ще трябва все пак да отида до града, но ще ти се обадя подир час! Пали си тук?

Любо потвърждава. Асен и другият момък започват нова тройка (Асен, разбира се, е паднал), а аз напускам станчката, където вилнеят страстите, и се запътвам за кабинета на Банков.

Хората в сградата са се раздвижили. Някои са излезли навън пред входа и се взират към шосето, по което вече минават камиони. Но автобусите за смяната още ги няма, а до шосето има поне половин километър път през червената кал. Никому не се иска да рискува. Продължава леко да ръми.

Банков е сам в кабинета си. Разположил е на бюрото си купчина преписки и изглежда уморен. Нервните жестове отново са се появили.

– Заповядайте! – става той и ме кани. — Много съжалявам, че преди малко така се получи! Да не е нещо... спешно?

Изглежда по лицето ми личи, че тия работи, които изясняваме и които се готвя да изясня, не са много радостни, защото той повече нищо не пита. Само пали цигара (няма мярка в тия цигари!) и чака да продължа. А аз се колебая. Може би все пак не е той човекът, с когото трябва да действувам, а някой друг — по-страничен, по-незабележим?

Сядам на канапето и хвърлям един разсеян поглед наоколо, докато Банков заема креслото срещу мен.

– Между другото — казвам, — какви са впечатленията ви от инженер Берген?

Банков се замисля малко.

— Ами... идва често. Коректен, внимателен. Никога не пита повече, отколкото е нужно. Съгласували сме някои дребни поправки в отклонението на шосето и — това е. Добри са впечатленията ми!

Ясно е защо хората му вярват. При Банков няма „но“ и „ако“. „Добри са впечатленията ми!“ — и толкова.

— От този... Шимер?

— Шимер? Невъзможен. Ни се води, ни се кара! Не е така прост, колкото изглежда.

— Навярно... ни мрази?

— Положително. Какво сме му направили!

— Може и да сме му направили нещо. А от госпожа Крамер?

— Тя, знаете... е особена. Много умна... просто необичайно умна. И не ми харесва. Е, не искам да кажа като външност! — засмива се Банков.

— Защо да не ви харесва?

— Не знам. Притеснявам се с нея. Ей така, седим,

разговаряме, а аз се притеснявам! Не ви ли се е случвало с някой човек?

— А, случвало ми се е! Чух от вас, че ще има прекъсване на трафопоста... Ще се отрази ли това на обекта?

Банков поклаща глава.

— Не. Ще използуваме две други резервни линии. И въобще то си е в реда на нещата.

— Ваша работа. Питам само, защото имам някои мои съображения.

— Няма опасност! — твърди Банков. — И после... вие не знаете какви ужасни неустойки плащат те за всяка минута спиране на тока! Не, двете резервни линии са сигурни!

— Добре. Имам още една молба към вас.

— Разбира се!

— Налага се да отворя писалището на доктор Витанов. Оттатък, в кабинета му. Можете ли да присъствувате?

— Сега ли?

— Ако ви е удобно — сега.

Ставаме. Банков пъхва не запалената цигара в джоба си и излизаме, за да минем в главния корпус. Слизаме по стълбите, аз проверявам по часовника дали всичко е наред и малко забавям крачките си.

— Момент! Искам нещо да ви предупредя!

Той също се забавя и ме поглежда.

— В кабинета ще кажа работи, които ще ви учудят. Не е нужно да отговаряте, но ако отговорите, не показвайте с нищо учудването си!

Банков свива вежди. Не разбира защо искам това.

— Не мога сега да ви обясня. Но главно — не се учудвайте! Приемайте всичко естествено!

— Добре! Бъдете спокоен! — кимва той.

Продължаваме и излизаме на входа. Предвижданията на Асен се оказват верни. Червената равнина от кал представлява фантастично зрелище под топлите лъчи на слънцето, което отново се е показало. От земята като жива излиза пара. Тя се издига, събира се на космати кълба, те се разкъсват на едри парцали и бързо се топят. Чудновати призраци се раждат и умират в същата минута. Равнината съхне пред очите ни.

Двата автобуса, които хората чакаха, вече боботят пред входа на главния корпус, целите опръскани с кал. Втората смяна е дошла, първата си отива.

По коридора срещаме бързащата Ваневска, запъхтяна.

— Чакат още, нали? — пита тя и веднага отминава.

Кабинетът е празен. Недков сигурно си е отишъл, всичко е отключено, дневниците са по бюрата. Сега не е време да изнасям лекции по елементарна предпазливост, пък и няма на кого. Просто трябва да проведа намисления ход.

Сядам зад бюрото на Витанов и оглеждам ключалките. Съвсем обикновена история, всеки втори ключ става. Очевидно докторът не се е пазил особено, даже лявата вратичка въобще не е заключвана, защото е развалена.

Банков междувременно пуска секрета и се настанява на писалището на Ваневска, срещу мен. А аз започвам да вадя съдържимото на чекмеджетата и да го редя на бюрото. Главно са книги и реферативни списания, има папки с изрезки по различни въпроси от производството на антибиотици — доста старички изрезки. Навярно си ги е носил от София. И, разбира се, всякакви непотребни неща — от тези вещи, които човек знае, че никога вече няма да му послужат, но сърце не му дава да ги хвърли. Всичко е подредено, папките са надписани по проблеми.

Разгръщам една от тях и казвам тихо:

— Другарю Банков, ето това е, което ни трябва!

Нищо не ми трябва, разбира се. Освен — подслушвателят да фиксира, че тук има двама души и единият от тях е Банков, а другият е намерил нещо важно.

Банков се размърдва неспокойно на стола си, но влиза в тон:

— И аз така мисля, другарю Дебърски!

Отлично. Сега е ясно кой е вторият в кабинета.

— Погледнете тук! — казвам. — Те просто няма да очакват такава подробност!

И размествам папките достатъчно шумно. Банков този път не може да се включи по-успешно и измърморва само едно „Разбира се.“ Кафявите му очи блестят напрегнато зад очилата.

— Ще се опитам веднага да снема едно копие! —

продължавам аз. — И да обмислим. Той се връща утре вечер със сведенията!

Не бива и много да говоря, ще бъде подозрително. Банков премълчава, и по-добре. Стига им „той се връща утре вечер“. Ясно кой. Само още един детайл трябва.

— Щом се върне, разпределям веднага задачите. Смятам утре през нощта да свършим.

Нареждам отново книгите в чекмеджетата. Банков мисли малко, после пита:

— Сигурен ли сте, другарю Дебърски?

Едва ли можеше да подаде по-подходяща реплика.

— Докторът не е човек, който да ни подведе. Вие не го познавате!

Заключвам вратичките и ставам.

— Сега — да вървим! Задачата — както се уговорихме. Утре вечер!

Поглеждам часовника си. Мога веднага да отчета две неща: че целият този разговор е траял само шест минути, и че подслушвателят е работил.

Излизаме, вървим по коридора. Стрелката на часовника се е върнала на мястото си.

— Благодаря ви! — казвам на Банков. — Мисля, че мина добре.

Той се усмихва с известно смущение. Не знае дали може сега да задава въпроси. По-добре да не ги задава. Трябва обаче да го предупредя за някои обстоятелства.

— Вероятно ще ви наблюдават — казвам — и даже не вероятно, а сигурно! Ако забележите, не показвайте, че сте забелязали! Не говорете за Витанов! Ако се случи да запитат за него — отклонете въпроса! И... — тук се запъвам, чудя се как да му го кажа. — За вас няма опасност, но до утре вечер не оставайте сам! Гледайте да сте непрекъснато с познати хора!

— Ясно.

— А сега трябва да вървя.

Разделяме се и тръгвам към гаража, за да намеря Любо. И си мисля по това, което току-що казах на Банков.

„За вас няма опасност!“ А защо се запънах? Защо подбирах думите? Наистина ли няма опасност или така ми се струва?

Тази мисъл изплува неочаквано, сподирена от мътна и мъчителна тревога. Защо? Нали всичко премислихме с Матиас?

Премислихме. Говорихме, Матиас беше станал от бюрото си. Идеята му се струваше по-опасна, отколкото е допустимо.

— Та те могат просто... както О'Грегори! — възразяваше той.

Не искаше да каже „убият". Колкото и да е глупаво, това е едно от суеверията в нашата професия. Не бива да се вика дяволът.

Аз също възразявах.Че първо ще се опитат да изкопчат нещо от мен. По известните методи. Ще ме проследят. А и ние няма да дремем. Може да решат да ме нападнат, но едва ли. Ако се организираме добре — това ще е краят им. Сега непременно ще трябва да се покажат, да излязат от прикритията си. Един добре пресметнат риск от наша страна няма да бъде никакъв риск. Ние сме по-силните.

На Матиас му беше напълно ясно, че случаят Витанов не се отнася само до нашия строеж, а до неговата страна, и това го правеше по-отстъпчив. Но все пак трябваше да иска одобрение от комисаря, да вдига на крак още хора и да организира охраната им. Не беше никак лесно.

— Значи... — премисляше той. — Искате да създадете мнима заплаха и да ги принудите към действия!

Възможност — да. Но примката е двойна. Ако докторът е при тях — това е първата възможност! — с тази мнима задача ние ще го компрометираме. Напълно си го е заслужил, ако е при тях. А ако не е, и това е втората възможност, тогава ще предприемат нещо срещу мен. Ще искат на всяка цена да узнаят задачата на доктора. Преди всичко — ще ме проследят. Ние с един удар ще уловим някои от по-дребните агенти и ще разплетем възела.

Могат да опитат да ме отвлекат. Но Матиас щеше да ме осигури. Не само с микропредавателя, а с двойна и тройна маркировка. С човек, който да върви подир мен като сянка. С денонощно дежурство. Комендатурата разполагаше и с хора, и с техника. Онези нямаше да се решат да ме убият, защото губеха всички следи.

И оставаше загадъчният Витанов, носещ неизвестната за тях заплаха.

Матиас постепенно склони. После обмислихме възможните ходове на онези. И се подготвихме за действие.

А сега излиза, че не съм преценил добре опасността за Банков!

За него има риск, това вече ми е ясно. Ако имам право да разполагам със себе си — а и това право е съмнително! — то никой не ми е разрешавал и никога няма да ми разреши да подлагам на удар друг човек!

Любо. Трябва да се лиша от Любо и да остана сам до утре вечер, за да бъда спокоен за Банков. Нямам друг изход.

Това вече е решение. Тревогата все още боде съзнанието ми, но сега се свива и притихва. Откъсвам едно листче от бележника си и така, както съм опрян на рамката на прозореца, пиша:

„Връщаш се веднага и не се отделяш от Банков! Нито минута!“

Никакъв шифър, не мога вече да си позволя този лукс.

— — —

Любо поглежда бележката с ъгъла на очите си и кимва. После включва на скорост и потегляме, а аз вадя запалката си и горя тази полутелеграма. Сега вече съм по-спокоен.

„Потегляме“ е силно казано. След първите сто метра джипката престава да друса — защото започва да боксува. Моторът вие, около нас се вдига червеникав облак от ситни пръски. Само чиноначитанието пречи на Любо да каже каквото мисли.

— Да бутнем малко! — предлагам аз.

Вече е късно и за бутане, защото бавно и неумолимо се свличаме в един изкоп. Любо побледнява от яд, а аз гледам на нещата по-философски — както подобава на разликата във възрастта ни.

Инцидентът бива ликвидиран от табладжиите, които са забелязали нещастието ни и пристигат на живописна тумба — боси, със запретнати крачоли. Газят в черзената кал като в доматено пюре. След като ни

отървават, Любо е принуден да изслуша поученията на Асен за шофиране в пресечена местност. Нищо, и на това сме благодарни.

Малко по малко се добираме до шосето и след десетина минути сме пред „Сан Фелипе“. Разменяме по още един поглед с Любо, той кимва — разбрал е! — и ме оставя пред входа.

В късния следобед болницата изглежда много по-оживена от снощи. Пред амбулаторните в партера стоят десетки посетители, пейките покрай стените са заети от болни. Дългият коридор е пълен с шум и разногласен говор.

Поглеждам само за минута в хирургическата амбулатория — там сега работи друг екип — и с асансьора се качвам горе. Никой не ме спира, ясно е, че на достъпа до етажите се гледа през пръсти.

Вратата на отделението е заключена както вчера. Звъня и след малко зад вратата спират тихи стъпки. Не бързат да ми отворят, навярно ме разглеждат отнякъде.

Отключва ми единият от помощниците на Матиас — от двамата, които вчера правеха описите в хотела. Новичката му престилка на санитар личи, че е чужда. Той ме води в кабинета на дежурния лекар и докол-кото можем да се разберем, се опитвам да си изясня обстановката.

Всичко се развива без изненади. Стаята на О' Грегори е заключена, там влизат само доктор Верние и сестра Шаброл. Сестрата е тук някъде, сигурно е около болните в другите стаи. Матиас е наредил дежурство по двама за нощта и се обадил, че ще дойде подир малко. Вторият от оперативната група е долу на изхода и сигнализацията с него в случай на тревога е уредена. Вратата на стаята, където е О'Грегори, също е свързана със сигналната мрежа. Ако желая да вляза там, трябва да потърсим сестра Шаброл.

Зная как е устроен О'Грегори, защото снощи участвувах в подреждането на реквизита, но не е зле да погледна пак. Затова оставям нашия мним санитар в кабинета и тръгвам по стаите за сестра Шаброл.

Намирам я почти веднага — разнася вечерната доза лекарства на болните и прави инжекции. Подир нея върви един санитар и бута подвижна количка, върху

която строго са подредени кутии с ампули и флакони, а от една метална кутия за спринцовки още се вдига пара.

Щом ме вижда, сестра Шаброл разпорежда нещо на санитаря и той влиза с количката си в съседната стая, а тя без никакви въпроси ме повежда към последната врата в коридора.

О'Грегори е така, както го оставих снощи. Гледката не е от най-приятните — система за кръвопреливане, включена към мъртвец. Но в полузатъмнената стая илюзията е пълна. На шкафчето лежат флакони и една кърпа, на стола — бельо, мирише на камфор от празните ампули, които небрежно са оставени до леглото в едно легенче. О'Грегори е обърнат към стената, чувам как тихо, безпаметно стене.

Ще се излъжат. Онзи, който ще влезе, няма да разполага с време, за да преценява дали О'Грегори е жив. А за да стреля, трябва непременно да е вътре — О'Грегори нарочно е така поставен. Две крачки — една секунда, изваждане на пистолета — една секунда, стрелям. Всичко три или четири секунди. А през това време вратата зад него автоматично ще се затвори и заключи. И един от хората на фра Чезаре ще разбере, че е загубил играта.

Досега не е станало нищо особено, сестра Шаброл не е забелязала някой да се е интересувал от стаята на О'Грегори. Лекарят от сутрешната смяна е приел напълно обясненията на доктор Верние, още повече, че тук е бил и човекът от оперативната група. Болните са заети със своите грижи. Сестрата? Друга сестра не е имало, тя е от сутрината.

Винаги съм се учудвал на този тип сестри. Шаброл е спала не повече от час, а ако е имало операция — и толкова не се е събрало. Лекарите в такива случаи се ползуват с привилегията да нервничат и да демонстрират лошото си настроение. Сестрите — не. Шаброл е стегната, делова, нито една излишна дума. Излизаме от стаята на О'Грегори и тя веднага извиква санитаря с количката. Болните чакат.

Следващите петнадесет минути посвещавам на товарните асансьори — слизам по етажите и до кухнята, която е в сутерена. Снощното ми предположение се оказва вярно. Кухнята се съобщава с парка. Камио-

ните за продукти минават по асфалтираната алея и спират зад болницата. Тук е ахилесовата пета на „Сан Фелипе“. Ако някой иска да влезе в отделенията, ще избере този път. Кухните никой не охранява, в тях и сега се мотаят случайни хора.

Качвам се горе и на вратата на лекарския кабинет едва не се сблъсквам с Матиас. Брадичката му е щръкнала, кафявите му очи гледат войнствено.

— Видяхте ли ранения? — пита той вместо приветствие и добавя по-тихо: — Искам да ви кажа нещо!

Прибираме се в кабинета, той отпраща навън помощника си, а аз свещенодействувам с моя часовник. Искам да бъда гарантиран срещу изненадите на електрониката.

— Проверили са в моргата! — заявява Матиас. — Днес следобед. От следствения отдел се обадили на лекарката за някаква грешка в протокола. Никакъв следствен отдел, разбира се. Но толкова добре е било изиграно, че тя замалко не се подвела!

— И какво?

— Обяснила по телефона, че такава аутопсия тя не е правила и сигурно протоколът е от другата морга, на Медицинския институт. Онзи се извинил и затворил. Разговорът е записан, сравнихме фонограмите. Нямаме картотекиран такъв глас.

— Сигурно са проверявали и тук.

— Положително, само не знам как. А при вас... добре ли мина?

И да, и не. Разказвам му сцената в кабинета на Витанов и моите опасения за Банков.

Виждам, че това неочаквано усложнение не му харесва. Но размисля по-трезво от мен:

— С него... едва ли ще опитат. Те са наясно, че не знае задачата на доктора. Е, все пак добре сте направили с вашия помощник! Поне ще бъдем спокойни!

Той замълчава и добавя:

— За него — да, но за вас никак не съм спокоен! Както виждате, те вече нервничат около историята с О'Грегори!

Разменяме още няколко думи около моето осигуряване. Матиас е свършил каквото е могъл, комисарят е дал хора и допълнително са разработили няколко варианта за действие.

Той продължава да размисля.

— Отиваме на пряка схватка. Но вие сте прав, не можем да ги оставим! Ако ги оставим, те ще бъдат господари на положението!

Така е. А подир няколко дни, ако не можем да намерим Витанов, ще бъдем принудени да се защитаваме. Матиас разбира това и добре, че го разбира.

— Трябва да бъдем готови и за изненади — казвам аз. — Може да действуват по начин, какъвто не предполагаме! И ние работим с много неизвестни!

Матиас свива устни.

— Толкова да са хитри? Не вярвам.

Той става, снема една престилка от закачалката и я облича.

— Вие тук сте оглеждали — казва той, — но мисля, че е добре да минем отново! Главно — да видим пътищата, през които могат да се опитат...

Така, както е с брадичката и посивелите коси на слепоочията, има вид на доцент, който се готви за визитация. Доста угрижен доцент.

ПРИЗЕМИЕТО

Тази вечер се връщам сравнително рано. След предишните нощи на напрежение това ми се струва съвсем заслужено. Ще се прибера в стаята, имам може би около час работа по шифроването на информацията за София, после ще почивам. Взех си от града един роман, с който смятам да се приспя. Истинско булевардно издание, отлично четиво за наплашени домакини, търговски пътници и скептично настроени инспектори.

Колата на комендатурата ме оставя до пансиона и продължава. Тя ще отиде до следващото разклонение на пътя и там ще слезе човекът, който отсега ще бъде моя невидима сянка. Тази сянка си е от плът и кръв и се нарича Анри. Той е писичък, пълничък и усмихнат момък. Видя ми се съобразителен, с много бързи реакции. С него сме уговорили всички пароли и точните часове, в които ще се обаждам по джобния радиопредавател. Единствената опасност засега е да ме чакат нежелани гости в стаята и това не е малка опасност. Но не вярвам да са решили веднага да действуват.

Смрачава се за минути. Нагоре по хълма още е светло и върховете на иначе мрачните кипариси сега са златистозелени и нежни. А по пътя надолу сенките се сгъстяват. От маслиновите горички извира тишина.

Стоя така на пътя, в тишината, погълнат от това чудо на деня, който си отива. Още един ден от моя живот. По-рано се вълнувах и измъчвах — мислех си за невъзвратимостта на всеки ден, който си е отишъл. Мислех за оранжевите залези, за топлината на вятъра, за гласовете, които вече няма да се върнат. И ми беше тежко.

После това отмина. Доста време трябваше, за да се

науча — опасната професия ме научи — да се радвам на всяка минута от живота. Да стоя и да се наслаждавам на тишината, на златистите върхове на кипарисите, на тревожния мирис на влажна земя. Човек може да знае, че ще си отиде, и да не се страхува. Тогава всичко идва на мястото си.

Тръгвам бавно по алеята на пансиона и чувам зад мен стъпки и гласове. И други се прибират. Настигат ме една жена и две големи момчета — по на дванадесет-тринадесет години, с ученически чанти в ръце. Струва ми се, че ги видях още първия ден. Говорят за някакъв интернат, където учат, за изпити и за баскетбол. Осведомяват подробно майка си за баскетбола, макар че тя подчертано се интересува от изпитите.

Поздравяваме се, момчетата забавят крачки и пропускат напред майка си. В очите им свети такова неподправено любопитство и желание да ме заговорят, че просто не мога да издържа. И аз съм бил момче и зная какво е.

— Чух нещо за баскет — казвам, — как е работата?

Бентът се отприщва. Докато майка им подава провокационни реплики за ползата от математиката, научавам всичко за баскетбола с пълни подробности. В интерната учели десетина българчета, направили отбор и вече спечелили два решителни мача. Коцето имал бесен дрибъл. Обясняват ми кой е Коцето.

Във фоайето се разделяме. Баскетболистите-антиматематици отиват да вечерят, а аз поглеждам на офиса дали няма писмо за мен. Зная, че нищо не може да има. Моята преградка е празна.

Пансионът се е оживил. От трапезарията се чуват разговори и шум, по стълбите слизат хора. Някои познавам, други — не. Някъде на горния етаж свири транзистор.

Колебая се дали да вечерям и решавам, че още е рано. По-добре е да проверя какво е положението в стаята на Витанов. Моята следобедна декларация за неговата задача може да е предизвикала нов пристъп на любопитство у някого.

В № 309 нищо не се е променило. Микрофотът не е бил задействуван — впрочем аз вече не му вярвам много. Писалището си е все така педантично подре-

дено, леглото— оправено по войнишки, завесите — спуснати. Но вече има нещо недоловимо във въздуха — онова, което отличава напуснатите стаи.

Сядам на леглото, в сумрака, и си мисля за Витанов. Не знам откъде идва това чувство, но той вече няма да се върне тук. Преди три дни стаята още живееше, макар че човекът си беше отишъл. И сега е същата, всеки предмет е на същото място. Но вече е безжизнена — с тънка миризма на прах, с невидимите паяжини, които изпълзяват от ъглите.

Била е точно такава вечер, преди Витанов да тръгне. Може би е седял като мен на леглото и е гледал как мракът нахлува на вълни през балконския прозорец. После е запалил нощната лампа и дълго е подреждал папките на бюрото си. Или е писал писмо на семейството си. Това писмо, което не е пуснал.

Тежко ми е, тази стая ме потиска.

Протягам ръка и запалвам лампата. Меката зелена светлина вади от мрака писалището и креслото, съживява странните фигури по килима. Книгите по бюрото също оживяват, заблестяват със заглавията на гръбчетата си, календарчето показва датата, която добре зная. Това календарче, което според Жермен не е могло да намери мястото си.

Седя, мисля за Витанов и догадката идва изведнъж — много особена и едновременно с това логична. Струва ми се, че разбирам тази подробност — защо календарчето е там. Но тогава всички мои версии трябва отново да бъдат разгледани. Положението се променя.

Не се лъжа. Тази нищожна подробност размества пак всички факти и връзките между тях, придава им нов смисъл.

Ставам с една въздишка на досада. Нямам време да преценявам — цялата нощ е пред мен. А сега трябва да сляза да вечерям в трапезарията и да се прибера в своята стая.

— — —

Събуждам се мигновено от чукане на вратата. В следващите части от секундата вече съм напълно буден, отхвърлил завивката, всеки мускул е изпънат като пружина.

После съобразявам — не е нападение. Не може да бъде нападение. Аз съм в моята добре заключена стая. Снощи вечерях, прибрах се, размислях върху някои неща и четох малко. След това съм заспал.

Инстинктивно поглеждам часовника на ръката си. Два без десет. Кому съм потрябвал по това време?

Отново се чука.

— Господине! Търсят ви! — това е гласът на госпожа Тереза.

— Момент!

Обличам се набързо и приближавам встрани от вратата. Тези врати не са много надеждни.

— Кой ме търси, госпожо?

Обажда се втори глас. Това е помощникът на Матиас, едно от момчетата, които дежурят в болницата. Инспекторът иска да ме види, ако е възможно — веднага.

Отварям. Пред вратата е наистина един от нашите мними санитари — онзи, който ме посрещна вечерта. И госпожа Тереза, която се усмихва, доколкото може любезно при подобна обстановка. Извинявам се за тревогите, които й създавам, тя слиза надолу по стълбите, а аз каня помощника на Матиас в стаята си — докато се приготвя.

В следващата минута става ясно — в болницата има убит.

— Витанов? — питам със свито сърце. Почти съм сигурен, че е той.

Не, не е Витанов. Непознат мъж. Намерен е в единия от асансьорите, които свързват приземието на кухните с отделенията. Сметнали, че асансьорът е повреден, защото късно през нощта спрял между етажите. Никой не обърнал особено внимание, само по една случайност открили какво е станало. Инспектор Матиас вече е там.

Това е всичко, което знае.

Ахилесовата пета на болницата. Нашият капан. Той е щракнал и се е затворил, но е уловил един мъртвец. Вторият убит за четиридесет и осем часа. И кой е той?

Не е известен на полицията. За първи път го виждат.

Слизаме бегом по стълбите. Колата, която снощи ме доведе, сега чака пред външната врата. Вътре е Анри,

изникнал неизвестно как. Помощникът на Матиас шофира — прави маневра, излизаме на пътя и се понасяме с пълна скорост.

Всичко ми се струва нереално — може би от бързината, с която стана. Като че още спя и сънят е толкова истински, че не мога да се събудя. Светлината на фаровете чертае напред един кръг и ние като хипнотизирани го гоним, а встрани бягат оградите от високи подрязани храсти. Два часът, вилите на Порт Анжер спят.

Градът е замрял, само светофарите примигват тревожно по кръстовките. Помощникът на Матиас оглежда опустелите улици, натиска газта и минава на червено.

Санитарят на входа на „Сан Фелипе“ навярно още не знае какво се е случило, защото въобще не ни обръща внимание, когато избързваме покрай него. Сигурно смята, че сме от нощната амбулатория. Другият портиер обаче е предупреден — той пита с поглед и пак с поглед получава отговор какъв съм.

Завиваме по стълбището надолу, към приземието. Следва един дълъг бетонен коридор, пропит с влага и миризмата на неперано бельо. Тук някъде са пералните. Зад стените се чува противното им бръмчене.

Коридорът свършва, миризмата се сменя с обичайната миризма на кухня. На завоя стои цивилен мъж, който вдига ръка да ни спре, но после ни познава.

Сега знам къде съм. Вляво са вратите на кухните, точно направо са двата асансьора. Пред тях са застанали гърбом към мен четирима мъже, равномерно приплямва светкавицата на фотоапарат.

Един от четиримата е Матиас. Той се обръща и ни вижда, после ми прави място до себе си. Лицето му е неописуемо мрачно. И има за какво.

В кабината на единия от асансьорите лежи, подгънал неестествено ръце, доктор Верние. Той е в престилка, с бяла хирургическа шапка. На престилката, в дясната страна на гърдите, тъмнее кърваво петно.

Не е доктор Верние. Това е мъжът... онзи мъж от ролката на Любо. Човекът от ситроена, с женственото лице. Той е по-писък на ръст от Верние и му прилича, но не съвсем. Цялата работа е в тънката маска, която носи. Тя е съвършено прозрачна, от пластмаса и гума,

с характерните черти на доктор Верние. Облеклото допълва илюзията. Даже и аз се заблудих в първия момент.

— Хитро... — процежда Матиас. — Полуеластичен мулаж!

Зная. Виждал съм подобни неща в специалните музеи. И щом имаме насреща си фра Чезаре с неговите възможности — трябваше да го предположим. Можеха да копират който и да е от нас и даже по-сполучливо. Защото това копие не е от най-добрите.

— Аз познавам този човек! — казвам тихо на Матиас.

И му разказвам полугласно за снимките на Любо. Матиас също полугласно обяснява онова, което знае.

Изглежда, че е станало малко след полунощ. Горе в отделението имало операция и с този асансьор последен се е качвал един санитар от операционната към дванадесет без четвърт. След около половин час забелязали, че кабината била блокирала — някъде между третия и четвъртия етаж. Повече никой не обърнал внимание, защото другият асансьор работел.

Матиас разказва тези подробности, междувременно дава нареждания на помощниците си, пита за колата, която трябва да дойде. После се връща към мен.

Електротехникът случайно бил в болницата — извикали го за някакъв апарат от операционната. И той смятал да се заеме утре с асансьора, но преди да си тръгне, решил да види каква е повредата. И вдигнал тревога веднага.

— Как мислите, тук ли е извършено?

— Предполагам — казва Матиас. — Вижте престилката му!

Тя е съвършено чиста. Значи не е падинал на друго място и не е пренасян. Бил е убит в кабината на асансьора или пред вратата му.

— Видял ли го е някой? Може би — от кухните?

Оказва се, че от единадесет до четири кухните са затворени. Остава само една дежурна, която подава чай и кафе при поискване. Тя не била сигурна, но смята, че е видяла доктор Верние... този Верние. И някакъв мъж от пералните.

Матиас, разбира се, е проверил в пералните и не е намерил нищо подозрително. Този мъж или е изчез-

нал, или не е съществувал. А блокирането на кабината е съвършено прост трик. Една отверка, парче проводник и достатъчно умение. Ако електротехникът не е бил тук, цялата работа е щяла да се открие едва утре сутринта. Но какво ни ползува това?

— Колега — казва Матиас, — мога ли да поговоря с вас?

Има една прекалено учтива нотка в гласа му, която не ми харесва. Той е леко смутен, но се опитва да не го показва.

Оставяме другите да довършват снимките и скицата и се качваме горе, в кабинета на дежурния лекар. Коридорите в отделението са пусти. Даже лампата над вратата на операционната не свети.

Влизаме в кабинета и Матиас, без много предисловия, бърка в джоба си. Вади нещо, което е завил в носната си кърпа, развива го и го поставя на бюрото. Това е запалката-убиец на Витанов.

— — —

— Е? — казвам аз след достатъчно дълга пауза. Нищо друго не ми идва на ум в момента.

— Намерихме я вън, до вратата на склада. Куршумът е изстрелян, можете да се уверите.

Няма защо да се уверявам, то е ясно.

— И с този ли куршум е убит?

— По всичко изглежда. Но ще разберем на аутопсията.

Мълчим. Нашият така добре подготвен капан!

— Колега — казва след малко Матиас, — мисля да предложа в комисариата да търсим доктор Витанов... по реда на особено опасните...

Не довършва докрай. Всъщност цялата фраза е „по реда на особено опасните престъпници".

Той явно го е премислил и чака да види моята реакция. В първия момент тя е недоумение.

— Вие... наистина ли?

Това там в кабината на асансьора не е извършено от Витанов и той го знае прекрасно. Така хладнокръвно и пресметливо действуват само професионални убийци. А запалката е уловка, и то от най-примитивните!

Но Матиас поглежда красноречиво точно към запалката.

— Всеки може да я подхвърли! — казвам.

— Съвършено ясно — съгласява се той, — но тя е негова, нали? И вие сам твърдяхте, че последните отпечатъци... там, в стаята, са от доктор Витанов!

— Инсценировка! Аз сега не вярвам и на вашия агент, който го беше видял в бара!

Той се колебае за миг.

— Все пак, не можете да изключите категорично участието му в това убийство!

Не мога. Но то не е достатъчно основание да се съглася един българин да бъде търсен по реда на особено опасните престъпници. Портрет по телевизията, съобщения по радиото... Не, чувствувам се унизен. А какво ще им бъде на хората от обекта!

Витанов не е убиецът. Матиас го разбира, но иска да се гарантира по всички линии срещу бъдещи неприятности. Службата си е служба.

Няма да стане. Аз също ще отида в комисариата и ще изложа съображенията си. Запалката сега не е улика срещу Витанов. Даже напротив, нейното намиране вече предполага съвсем друго тълкуване!

Матиас долавя, че е прекалил. Едва ли е много трудно да го прочете по лицето ми.

— Добре! — отстъпва той. — Няма да настоявам... засега. Да слезем долу, какво ще кажете?

Ставаме. Той загъва отново запалката в кърпата си.

Тръгваме по глухия коридор и ни е неловко и на двамата. Матиас навярно си мисли, че се противопоставих необосновано само защото Витанов е българин. Трябва да призная, че отчасти е прав. Но освен това съм убеден, че онези направиха грешка. Примитивни са. Ако бяха задържали запалката, щеше да бъде потънко.

От вратата на сестринската стая се показва лицето на един от нашите мними санитари. Нищо няма, чул е само стъпките. Матиас му махва сърдито с ръка и той изчезва.

Долу огледът е приключил, чакат ни.

— Изнесете го в колата! — нарежда Матиас. — Идваме.

Когато тази процедура свършва, двамата му помощници започват да претърсват кабината под светлината на един прожектор. Стените, подът, бутоните на таблото — всичко ще бъде прегледано сантиметър по сантиметър. Едно парченце кал от обувки може да ни насочи към определен район. Един косъм може да бъде улика, която с подробности да опише притежателя си — ръст и възраст, кожа и цвят на лицето, даже шампоана, с който се мие.

Прожекторът грее нетърпимо. По лицата на двамата още в първата минута започват да се стичат едри капки пот.

Отстъпвам малко встрани и докато чакам Матиас да даде знак за тръгване, се мъча да си представя как е станало.

Този с маската е дошъл от парка. Изглежда, че е познавал добре разположението на кухните и се е готвел да свърши с О'Грегори за броени минути. Отключил е вратата към площадката за разтоварване, а може и да не е имало нужда да я отключва — в една болница такива врати са нещо като денонощни черни входове. Сигурно лекари и сестри често минават оттам и е разчитал, че няма да направи впечатление. Да прекоси коридора е било въпрос на секунди. Рискувал е само да не го заговори дежурната от кухните. Но тя е била вътре, полубудна — полузаспала зад подвижното прозорче и рискът е бил минимален. После е застанал до асансьорите и повикал единия от тях.

А другият е дошъл откъм пералните.

Сякаш го виждам как идва — дребен, невзрачен, в изтрита дочена престилка, бутащ празна количка за болнично бельо. Спрял се е до вратите и извадил цигара. После най-естествено е бръкнал за запалката си. И в следващия миг мнимият Верние е разбрал, че умира.

Не върви така. Хората на фра Чезаре са опитни и никой от тях няма да допусне да го излъжат. Те са виждали как се вадят пистолети вместо цигари и запалка.

И второ — двойникът на Верние положително е имал охрана. В такава сложна обстановка няма да го пратят сам. Подир него е вървял някой, но къде е

останал да го чака? Вън, пред вратата? Или тук? Да се качат двамата в кабината е било прекалено опасно.

Наличието на охрана не изключва версията за съмнителния мъж от пералните, но я прави малко вероятна. А ако именно този човек е бил охраната?

Правя десетина крачки вляво и застават до подвижното прозорче. Иска ми се да видя картината оттам, както би могла да я види дежурната от кухните.

Напразно. От прозорчето се открива само част от коридора, а вратите на асансьорите остават в мъртвия ъгъл, извън нейния поглед. При това дежурната съвсем не се е интересувала закъде бърза доктор Верние и кой се качва нагоре.

Момент, а кой слиза?

Въпросът изниква неочаквано и разклаща системата, която си бях изградил. Ако убиецът не е дошъл по коридора откъм пералните, той е слязъл отгоре. Или е изчакал асансьора на първия етаж. Тази задача вече има други решения. Тогава той може да е изглеждал като болен от отделенията. Защо той? Може тя да е изглеждала като сестра. Отворила е вратата и е помолила доктор Верние за разрешение да влезе. Онзи е бил без охрана, почти до целта си, и затова не е искал да рискува.

А другият е стоял долу — десет минути, петнадесет, половин час... Разбрал е, че играта е изгубена. Изтеглил се е в парка и оттам, зад някое дърво, е гледал със затаена злоба светещите прозорци на втория етаж. Колата го е чакала в близката улица и той е тръгнал едва когато са се задали сините светулки на полицейските коли и всичко е било ясно.

Няма да узнаем как е било точно.

Матиас вече дава знак. Той оставя един от хората си да дежури в приземието и излизаме през същия този черен вход. На моя въпрос какво ще правим сега с О'Грегори се замисля, но виждам, че никак не му се занимава с О'Грегори при новото усложнение.

— Да продължим до утре вечер? — предлагам аз.

Утре значи днес. Навън разсъмва. Нощта още лежи над града, но жълтата светлина на лампионите в парка леко е избледняла. Полицейските коли са влезли по насипаните с пясък алеи, спрели са под дър-

ветата и около червените им стопове се движат неясни сенки.

Сядаме с Матиас в първата от колите и потегляме без много шум. Зад нас, съвсем предпазливо, се движи втората кола — полицейска линейка. В нея е мнимият Верние и ние го водим по последния му път — към павилиона в градината, където преди два дни лежеше О'Грегори.

— — —

Онзи, който е стрелял, е разбирал от анатомия. Куршумът е минал вдясно от гръдната кост и е разкъсал една от белодробните вени, близо до сърцето. Смъртта е била почти мигновена. Този, чието име още не знаем, не е имал време даже да извика. А и да е извикал, никой не е можел да го чуе. Освен другият, чиято единствена грижа е била вече как да се измъкне незабелязан и къде да подхвърли запалката.

Съдебният лекар вади куршума и ми го показва на дланта си, облечена в ръкавица. Съвършено специална изработка, леко приплеснат в единия край от удара в дрехите и тъканите. Само за изстрел от близко разстояние. Ако онази нощ го бях извадил от запалката, сега нещата щяха да бъдат други. Но в нашата професия едва ли има по-излишна дума от „ако".

В острата синкава светлина кръвта изглежда кафява, а лицето на убития — като восъчна маска. Другата маска е снета, но на мен продължава да ми се струва, че виждам Верние — толкова силно беше първото впечатление там в кабината на асансьора.

Сега той вече е пред мен, не е както на снимката. И не изглежда на богат търговец или филмов импресарио. Просто един от хората на фра Чезаре. На женственото му лице е застинала гримаса на изненада.

Колегата продължава своята работа, а ние с Матиас минаваме в съседното помещение за вещите. Като че всичко се повтаря от онзи ден — дрехите са пак така наредени. Сако, риза, вратовръзка, бельо... Дребни предмети: портмоне, хубава игла за вратовръзката, часовник, няколко монети, писалка. И пистолет

с вдигнат предпазител. Така е бил изненадан, че не е имал време да посегне към него.

До пистолета лежи маската — купчина неугледна пластмаса, а по-нататък — един особен предмет. Матиас даже не поглежда към маската, която сигурно е много интересна, а вдига предпазливо този предмет и го обръща към светлината.

Това е нещо като дълга металическа игла в прозрачно калъфче. На горния й край има малка ръкохватка, острият край е свободен. Аз също съм любопитен, предполагам за какво се касае.

— Спинелла — казва Матиас.

Спинелла или „бодилче". Зад това умалително име се крие едно ужасно оръжие. Бодилът е кух, в него има само една капка отрова. Но тя е отрова, пред която кралската кобра би се чувствувала неудобно. В учебниците не пишат за подобни изобретения на съвременната химия — а те съществуват. Парализата настъпва до седем секунди след убождането. Жертвата вижда и чува всичко, съзнанието е запазено, даже избистрено. И умира от задушаване, защото спира дишането.

Спинеллата е била предназначена за О'Грегори.

По гърба ми неволно полазва хлад и не мога да спра противната тръпка. В тълпата по улицата минята край теб един такъв негодник с женствени черти и накъдрени коси. Даже не чувствуваш одраскването, защото той се е бутнал в теб и се извинява. После светът се променя, става кристално прозрачен и замръзва. Всяка клетка в тялото ти закрещява от болка и от смъртен страх. А онзи даже ти се притичва на помощ. (Помогнете! На господина стана лошо!)

Никъде другаде не изпитвам такова омерзение, както при отровителството. Пистолетът все пак е достойно оръжие, защото носи риск. Отровата е оръжието на страхливците. Такива като онзи там трябва да бъдат преследвани и унищожавани като... даже не мога да кажа като какво. Получил си е заслуженото и ако Витанов го е застрелял — толкова по-добре!

Изглежда, че същите мисли вълнуват и Матиас, защото казва нещо за подлите убийства и вади от съседния шкаф една стоманена кутия, в която прибира

спинелата! Доверието помежду ни вече е възстановено след спречкването в кабинета.

— Да огледаме другите вещи! — предлага той.

Точно това правя в момента. Занимават ме главно часовника и иглата за вратовръзка. Бих желал да зная дали този часовник случайно не е от по-особените.

Не е. Затова пък иглата за вратовръзка, както се казва, оправдава очакванията. В долната страна на камъка е вграден миниатюрният микрофон, който търся.

Сигурно сме излезли от обсега на приемателя, но все пак мълчаливо обръщам микрофончето към Матиас. Той кимва и казва небрежно:

— Е, явно няма смисъл. Да оставим това тук и да вървим в комендатурата, може би ще е по-полезно!

При „това тук" отварям една дървена кутийка и ми сочи да сложа иглата вътре.

Нещо не ми се иска да се разделям с тази игла веднага. Позната ми е.

А не би могла да ми е позната, защото никога не съм виждал този женствен тип. И мъжете, с които съм се срещал тук, не са носили такива игли. Въобще вратовръзките в горещия Порт Анжер са рядкост. Връзки носеха само на онази официална маса при сърфинга...

Матиас се учудва на мълчанието ми и стои с дървената кутийка в ръка, а аз напрягам паметта си. Стеекс? Не, неговата връзка се мотаеше около врата му. Берген? Нямаше игла. Торвалд? Иглата беше друга, тя още тогава ми направи впечатление — беше с диамант, а този камък е тъмнооранжев.

Паметта ми не ме лъже, аз съм виждал тази игла!

Въртя я между пръстите си, чувствувам, че всеки миг ще се досетя...

Да! Не иглата и не у мъж. Пръстенът на Мария Крамер.

Те имат нещо общо. Цветът на златото и една недоловима на пръв поглед прилика — камъкът е друг, но е изрязан по същия осмоъгълен начин. И тънките подробности в гравирането. Както се казва, почеркът на бижутера е еднакъв. Бижутерът на фра Чезаре.

— Прав сте — казвам — няма смисъл.

И полагам иглата в кутийката.

Матиас ме поглежда внимателно — разбира, че нещо има, но не пита.

На тръгване хвърляме още един поглед оттатък, където съдебният лекар довършва своята работа. Не е намерил нещо повече за отбелязване. Но и това, което се намери — стига.

Излизаме навън и с облекчение поемам утринния въздух. Целият съм просмукан от миризмата на формалин, не мога да се отърва от нея. Но и няма как да се отърва, докато ходя в такива особени павилиони.

Разсъмнало е. Слънцето още не се е показало, но зеленината в градината блести със своите истински, наситени цветове. В листата на дърветата, невидими, пискат и цвъртят хиляди гласове. От време на време те се усилват и над някое дърво се вдига орляк от яркожълти шумни птички. В сенките е още хладно.

Матиас заключва нашите находки в багажника на колата и прибира ключа. Сега е моментът.

— Ако искате, да се поразходим малко — предлагам аз.

Минаваме по алеята и влизаме между дърветата от другата страна на павилиона. Тук е добре. И не са нужни много обяснения, той разбира веднага от полудума. Изброявам му фактите, но чувствувам, че първоначалната увереност се е стопила, вече се колебая. Да, Мария Крамер носеше пръстен с подобна изработка. Да, онзи е следвал колите след сърфинга и навярно има връзка между него и госпожа Крамер. Но приликата между пръстена и иглата може да е чиста илюзия — малко ли съм се заблуждавал в подобни случаи! И Мария Крамер може да няма нищо общо с тази история.

Матиас е по-категоричен, той смята, че догадката си заслужава да се изясни докрай. Но нашите факти са едни никакви факти и само с тях не върви. Тук е нужна точност.

— Сега главното е да установим кой е онзи! — кимва Матиас към прозорчетата на павилиона. — И ако можем... нещо по контактите му! Аз ще се върна в комендатурата да видя какво е събрала оперативната група. Вие ще дойдете ли?

— Сигурно към обяд. Повече ме интересува какво общо има между иглата и пръстена. Мисля да се прибера в пансиона.

— Както желаете. Ако искате, ще ви откараме с колата. А към обяд ще чакам да се обадите, нали? Може и аз да ви позвъня.

Заобикаляме отново павилиона и на изхода на алеята неволно забавям крачки. Вдясно от мен един нисичък храст е разтворил три-четири огромни цвята. Като онези цветове, които ме посрещнаха на летището. Восъчната им бледност е посипана с малиново-червени капки и петна със странни очертания. Не мога да кажа с какво, но по нещо те ми напомнят за женствения с отровната игла.

ХЪЛМОВЕТЕ

Пансионът вече е буден — външната врата е широко разтворена и откъм кухнята долитат гласове. Госпожа Тереза нарежда нещо на Жермен, дневното суетене е започнало. Из градината летят огромни пеперуди, на крилата им тъмнеят фигури — като очи.

На площадката зад бугенвилиите Любо е паркирал джипката и се навърта около нея, бърше предното стъкло от утринната влага. Не се спирам, разменяме само по един поздрав. Любо ми сочи с очи балкончетата горе — значи Банков е още в стаята си.

Избързвам по стълбите и го заварвам тъкмо когато излиза и заключва вратата. Щом ме вижда, в кьосгледите му очи проблясва за миг надежда. Витанов? Не, не съм го намерил — разбира го, без да му казвам нищо. И не пита нищо — ясно е, че нашата уговорка по задачата остава в сила.

Банков е нервен и напрегнат, както винаги, но този път чувствувам, че има още нещо. Личи му — обръснал се е набързо и изглежда по-угрижен от обикновено. И докато разменяме няколко най-общи фрази, научавам, че Марков е болен. Той лежи в другия пансион и Банков току-що се връща оттам. Минал е само да вземе някакви материали и ще върви.

Съвестно ми е да го занимавам с допълнителни проблеми при всичките му тревоги, но няма как. Слизаме по стълбите и аз избирам един момент, когато го питам между другото:

— Вие... нали ще виждате днес госпожа Крамер?

Той ме поглежда само за миг през очилата си. Моят езоповски език му е ясен.

— Да. Мисля да я потърся... сега. За трафопоста.

Понеже аз кимвам, той добавя след малко размишление:

— Там се получават... някои усложнения, които трябва да обсъдим. Ще намерим начин.

Това, че ще намери начин, означава не друго, а че ще се погрижи всичко да стане най-естествено. Но още не знае как.

Минаваме през фоайето и от трапезарията се показва госпожа Тереза. Няма какво, ще загубим няколко минути — тя живо се интересува от състоянието на господин Марков и пита за новини от нощта. Съвсем искрена е, няма и следа от някаква привидна любезност.

Банков обяснява кратичко, в своя стил — съмнявали се за кръвоизлив, но лекарят от „Бърза помощ" казал, че дотам все още не се е стигнало. И днес сутринта Марков наистина бил по-добре. Но за всеки случай Асен дежури с пежото. Благодарим, няма да закусваме, защото бързаме.

Качваме се в джипката и Любо излиза на пълен ход — разбира, че нямаме излишно време. Вземаме завоя нагоре, после следващия, и аз по навик поглеждам в огледалото.

Зад нас върви един тъмносин ситроен.

Това е ситроенът от снимките. Започват.

Любо също е забелязал колата и прави един обикновен трик. Дава газ и после рязко забавя. Банков едва не се блъска в гърба му и недоволно промърморва нещо, а Любо се извинява.

Не, тъмносиният ситроен зад нас не показва никакво желание да ни задмине. Все още може да е случайно, защото по пътя има насрещно движение, но при обстановката, която от вчера съществува, не вярвам никак в случайности. И трескаво премислям какво би могло да стане. Едва ли ще опитат пряко нападение, това не решава въпросите, които им зададохме. Вероятно са засилили наблюдението си върху мен. И готвят нещо.

Любо сменя скорост и без да иска, отмества заключалката на сандъчето за инструменти, което е под седалката. Банков не забелязва тази дребна маневра. Предполагам какво има в това сандъче — нещо такова, от което ситроенът може да се превърне в куп смачкани ламарини.

Няма да ни нападнат, само ни следят. Ние вече

слизаме от хълма и заобикаляме бензиностанцията с червените колонки. Оня спират преди последния завой и ги губим от погледа си. Засега.

Тази бензиностанция е сякаш преден пост към другия, жесток свят на червените хълмове. Макар че вчера валя, шосето пак е покрито с дебел слой прах, в който камионите са изрязали два безкрайни коловоза. Повява тежък вятър. Тигърът от рекламите се е озъбил към пустинята.

Сградите на „Атланта“ се появяват зад завоя — така както ги видях първия ден. Скучни постройки, между които се борят за живот две горички от жилави палми и посивели от прах храсти. Рано е, колите още ги няма. В тъната сянка на палмите са коленичили три или четири камили, а край тях седят в мълчаливо очакване няколко мъже в бурнуси. Те даже не помръдват, когато джипката завива покрай тях.

— Вие не е нужно да идвате! — казва Банков, като спираме. — Аз само ще проверя. Но мисля, че не са дошли.

Той излиза, качва се по стълбите и се връща почти веднага. Хората, които са ни нужни, ги няма.

Излизам и аз и се облягам на джипката. Работното време започва подир десетина минути и ако изчакаме, срещата ви ще бъде най-естествена. Банков си има свои въпроси; той всеки ден е тук. А аз отивам до обекта и използувам колата. Не е кой знае колко блестящо като постановка, но поне е прилично.

Мисля си и за онези в сивия ситроен. Те са пешките, полуроботи, обучени в стрелба и карате, и от тях нищо не зависи. Но щом са тръгнали така, значи господарите им нервничат. Вчера аз почти не вярвах, че някой може да се хване на този ход с подслушвателя в кабинета. Но очевидно се хванаха. Аз не знам къде е Витанов, но и те не знаят. И се боят.

Колите започват да идват, една след друга. Най-напред две, от които слизат непознати за мен хора. Виждат Банков, поздравяват го, той ме представя (доктор Дебърски, разбира се, нищо друго!) и подхващат разговор по своите си работи. После пристига Фалконе, ръкува се и ни каши горе. Благодарим, няма нужда, или по-точно нямаме време. Банков иска само

за минута да се види с госпожа Крамер, а пък аз много бързам.

Моля се на съдбата да не се изтърси сега Стеекс, защото от неговата безцеремонност могат да произлязат какви ли не усложнения.

Съдбата е благосклонна, няма никакви усложнения. Идват Берген и Шимер в една кола заедно със секретарката на Фалконе. Шимер даже не благоволява да поздрави, но сега не е време за разсъждения върху простащината. После едно автобусче изсипва нова група от хора. И веднага след тях пристига мерцедесът с Торвалд и госпожа Крамер.

Видели са ни предварително. Торвалд заключва колата и се запътва към нас. Банков в момента говори с някакъв познат от последната група, а аз изобразявам скучаещ инспектор.

Госпожа Крамер е както винаги елегантна и в добро настроение, Торвалд е в ролята си на снизходителен благородник. Ръкуваме се, Банков веднага поема разговора. Дошъл е за някои уточнявания около резервните линии. Нищо особено, то е въпрос за две минути, няма даже нужда да се качват горе. Е, добре, щом госпожа Крамер настоява, ще погледнат скиците. А господинът няма ли да заповяда? Един чай поне? Не, благодаря, аз действително много бързам.

Големите сиви очи ме разглеждат любопитно. Тя е достатъчно умна, за да си помисли, че съм тук случайно, и се усмихва с края на устните си. Напълно ми е ясно с какво е привлякла Витанов. Той е имал нужда една толкова интелигентна и красива жена да се възхищава от него.

Торвалд и Крамер тръгват нагоре по стълбите заедно с Банков, а аз поглеждам часовника си и се опитвам да преценя това, което видях. По-точно — това, което не видях.

Госпожа Крамер носеше този път друг пръстен и наоколо, по твърденията на моя часовник, нямаше действуващ подслушвател.

Пръстените могат да се сменят заради тоалета или просто поради женска прищявка, но микрофоните — не. И негативният резултат, както е добре известно, също е резултат.

Сега пасианът трябва да излезе. Включително с

тъмносивия ситроен и с неочакваното желание на госпожа Крамер да сменя пръстените си.

Пристигаме в завода почти едновременно с автобусите, които докарват първата смяна, и всеки се залавя за работата си. Банков има съвещание, Любо оставя джипката в гаража, и след като осведомява Стойчева, че му е наредено да бъде на разположение, се настанява в нейно съседство и започва нахално да чете вестник. Вестникът е точно отпреди седмица, но по-важно е да не се отделя от Банков.

А аз се прибирам в моята станчка и хвърлям един последен поглед върху дневниците, преди да ги върна на Недков. Тази уморителна работа е почти излишна. Цифрите се сменят пред очите ми, опитвам се добросъвестно да внимавам, но мисля за друго.

Витанов е скрил откритието си — това е ясно. Протоколът от контролната девета серия е неверен — и това е ясно. Но тази серия, колкото и да е важна, не е причината за събитията. Тя е само поводът. За онова, което се разиграва, за бруталната разправа с О'Грегори и мръсникът със спиндлата залогът е много по-голям.

Някой се страхува. Някой, за когото хората са нищо, истерично се страхува. И е готов да смаже всеки, който му се изпречи на пътя. Мен — също. Аз също го заплаших и му дадох срок до довечера.

Имам чувството, че някой непрекъснато ме гледа. Нерви, разбира се. В момента никой не мисли за мен, освен онези от ситроена. Но колата остана някъде по завоите, те няма да рискуват да дойдат тук.

Разхождам се покрай тръбите и кашоните, после от миризмата на тия тръби окончателно ме хващат дяволите и излизам в коридора. Там поне е по-широко.

Тъкмо навреме. Отгоре по стълбите слиза Стойчева, запътва се към вратите на снабдяването и ме вижда така, както съм застанал до прозореца.

— Другарю Дебърски — казва тя припряно, — токущо се обадиха от комендатурата. Инспектор Ма... Матиас.

— Какво има? На телефона ли е?

— Не. Каза, че ще ви чака в болницата... — тя се запъва.

— „Сан Фелипе"?

— Дэ И пращал колата. Това предаде.

Добре, значи са намерили нещо в болницата! Можеше да се очаква, човекът със запалката не е безплътен дух. Той е минал отнякъде, някой го е видял, оставил е следи. Ако се доберем до по-солидна пишка, възелът ще се разплете.

Благодаря на Стойчева и се връщам в стаичката си. Колата може би ще бъде тук след десетина минути, което значи, че имам време да се кача до Любо, да го предупредя, че отивам в „Сан Фелипе“ и да върна дневниците на Недков.

Това и правя. Любо продължава да седи при Стойчева, оставил е вестниците и се самообразова с илюстровани списания. Отвътре, от кабинета на Марков долита неясен глъч.

— Ако другарят Банков ме потърси — казвам, — аз съм в болницата... Той знае коя!

И Любо знае коя, но това е, за да оправдая стоенето му тук. Стойчева никак не обича шофьори без работа.

После слизам за няколко минути до главния корпус и занасям дневниците на Недков. Когато се връщам от опитната установка, виждам, че по разбития път предпазливо заобикаля една линейка и спира до паркираните коли. Шофьорът не гаси мотора, само се показва и гледа към входа. Чака ме.

Избързвам към площадката, примижал от силното слънце. Шофьорът ме забелязва и се прибира, за да ми отвори отвътре другата врата. Той е мургав, висичък мъж. Струва ми се, че съм го виждал в болницата.

— „Сан Фелипе“?

— Си, синьор!

Влизам, той завъртва кормилото и потегляме. След това бутва с ръка огледалото.

В същия миг разбирам, че съм изгубен.

От огледалото ме гледа лицето на Булдога.

— — —

Отначало са кръговете — сини, червени — огромни кръгове, които се разсипват в искри. После пропадам, удавен в болка, която е навсякъде. И отново се появя-

ват кръговете. Те се въртят, докосват ме и всяко докосване е нова болка.

Една неясна мисъл, че съм жив. Щом чувствувам, значи съм жив. Трябва да събера сили и да се събудя.

Болката се отмества малко и се събира някъде вън от мен. Не е вън — тя е в тила и в ръката, дясното рамо. Вече имам съзнание за тялото си.

Заедно със съзнанието се връщат и последните картини, но по обратен ред. Лицето на Булдога в огледалото. Потегляме, мургавият шофьор завъртва кормилото. „Си, синьор!“, Стойчева, която слиза по стълбите, защото са ме повикали от болницата.

Трябва́ да събера сили и да отворя очи, но не бързам. Аз съм в ръцете им, и то не така, както бях намислил. Те ме изиграха с линейката. Не можах да предвидя, че ще пратят линейка.

Постепенно се връща слухът, чувам говор, който не разбирам. Унася ме отново, но вече не губя съзнание. Трябва да видя къде съм и какво е станало с мен.

Наоколо е мътно, размазана светлина с двойни контури. После зрението започва да се подчинява, двойните петна се наслагват едно върху друго, контурите приемат реални очертания. Кресло, в което някой седи. Черна матова повърхност. Нечии ръце. Тези ръце са монтe, но са като чужди. Не мога да ги помръдна.

Образите се избистрят и замръзват. До мен седи Стеекс. Аз съм на предната седалка на кола, той е зад волана.

Колата е спряла. Точно срещу нас се издига склонът на гол червеникав хълм, обрасъл с редки храсталаци. Единият край на хълма е като изяден и долу в сянката тъмнее някаква постройка. Встрани от запуснатия път са струпани купчина камъни. Ко́сите лъчи на слънцето, което се спуска зад хълма, ги огряват само от едната им страна. Това е стара, отдавна изоставена кариера.

Стеекс ме гледа внимателно, после се извръща. Някой зад мен му подава термос. Той отвива чашата, налива и я поднася до устните ми.

— Пийте! Това помага...

Чувам гласа му като че съм под похлупак, много отдалеч. И опитвам да глътна малко от течността в

чашата. То е нещо остро, със силна миризма — горчива и непозната. От глътката се развива топлина по тялото и скованите ръце. Разбирам всичко и съзнанието е необикновено ясно, но мускулите не се подчиняват.

— Чувате ли ме вече? — пита Стеекс.

Опитвам се да кимна и успявам. Движа се. Отмествам лявата ръка, дясната още не мога.

— Ще се оправите — казва Стеекс. — Съжалявам, че трябваше така, но с вас иначе не може.

Това не е линейката. Те са сменили колата и са ме отвлекли.

Някой седи зад мен — чувствувам го по дишането и леките движения. Навярно е Булдогът.

Вдигам лявата си ръка, протягам я и хващам чашата, която Стеекс ми подава. Не, няма да я изпусна. Мускулите още не се подчиняват напълно, но все пак мога да я поднеса до устата си и да пия. Острата горчива миризма прояснява напълно съзнанието, а заедно с това и движенията стават по-уверени.

— Добре! — констатира Стеекс. — Значи можем да разговаряме!

— Да! — казвам аз глухо. Гласът ми е чужд, но говоря. Болката в рамото вече не е така пронизваща, но е предостатъчна, за да изкриви лицето ми в гримаса. Размърдвам се на креслото и се извивам с прибрани крака, за да се наместя по-удобно.

Зад мен наистина е Булдогът — виждам отражението му в арматурата. Ние сме тримата, сами. Наоколо е безнадеждна пустош — червеникави склонове, храсталаци и тази изоставена кариера. Това е краят.

Стеекс се взира в мен с обичайната си ирония и бръчиците по лицето му заиграват.

— Скъпи инспекторе — започва той, — вие изгубихте. А при вашето положение... — една крива усмивка се появява на устните му — ... и при моето, разбира се, човек може да губи само веднъж! Затова ме изслушайте, без много да се вълнувате!

Мога само да мълча. Стеекс възприема това като съгласие.

— Така. Вие знаете какви въпроси ще ви поставя и знаете, че имаме средства да ви накараме да говорите!

— Няма такива средства! — казвам аз.

И вярвам че няма.

Той ме разглежда с нескривана ирония. Навярно прочита по лицето ми моето мнение за себе си, защото отново се усмихва криво:

— Вие сте от наивниците, които умират, но не говорят, така ли? Не ме предизвиквайте, мога да опитам! Е?

Сега ли ще даде знак на Булдога да започне? Аз съм толкова изтощен от удара и от упойката, която са използували, че ако ме измъчват, бързо ще изпадна в безсъзнание. Няма да имат особена полза.

— Все едно! — казва той, след като не получава отговор. — Ще отложим малко въпроса за начините и средствата... И разглеждането му ще зависи от друго. Ще ви предложа нещо, макар че нямам разрешение да действувам така!

Съвсем не е вярно, че ще прави предложение на своя глава. При тях предложенията добре се премислят. А моят единствен шанс е да отлагам.

Той сякаш отгатва мислите ми.

— Ако смятате, че някой ще ви помогне, лъжете се! Вашите микропредаватели сега се разхождат из Порт Анжер! Да говорим като мъже!

Кимвам и се мръщя от болка. По-добре е да седя неподвижно.

— Предлагам ви работа при нас — казва Стеекс. — Срещу известни гаранции, разбира се. Една година в Южна Америка, за да се позабравят историята и да свикнете. Можем да изтеглим семейството ви, ако желаете... — той се усмихва многозначително. — Защото някои не желаят! После?

Една добре премерена пауза, за да оценя възможностите и да ги съпоставя с безнадеждното си положение.

— После ще ви назначат в някоя фирма. Кувейт, Сингапур... няма значение! Важното е, че ще бъде на чиста работа, за другата има хора!

В сините му очи просветва подигравка. Този намек едва ли е много приятен за Булдога, който неспокойно се размърдва.

— Заплатата е приличка... Е, не е блестяща, но стига. Ще можете да отделяте по нещо. Защото при нас пенсии няма, всичко — каквото човек си изкара!

Слушам го внимателно, аз трябва да печеля време. Чувствувам, че вече движа по малко и дясната си ръка. Това странно питие помага. Вдигам чашата и пия дълго, на бавни глътки.

— Искате ли още? — пита Стеекс. — Ще ви налея, ако желаете. Сега... защо правим всичко това? Не си въобразявайте, че тези неща, които ще ни кажете, имат много голямо значение! Те са подробности. И са ни нужни единствено за преговорите с нашите скъпи конкуренти. Нищо друго.

Разбирам. Има два концерна, които воюват помежду си. Витанов е само поводът. Но сега господарите на концерните са решили, че няма защо да губят повече хора. О'Грегори и онзи със синнеллата стигат, агентите струват пари. Решили са, но не могат да преговарят, а и не искат, докато не узнаят кой какви козове държи. А някои от козовете са у мен.

— В общи линии — това е предложението! — казва Стеекс. — Излишно е да ви убеждавам, че нямате избор!

Зная. Аз просто трябва да умра. Всичко, което той наговори, е само един добре изигран театър. Стеекс и не мисли, че мога да се съглася, иначе би започнал с техните начини и средства. Ние двамата сме наясно.

Досега все още някаква част от съзнанието търсеше изход и се надяваше. Изход няма, аз ще умра.

Разбирам колко това е неизбежно и ме залива страх. Див, безпаметен страх, който напряга цялото ми тяло, всеки мускул и клетка. Да скоча, да бягам, да направя нещо още този миг, защото в следващия ще бъде късно! Само мисълта, че ще ме застрелят веднага, ме приковава към креслото.

После съзнанието се връща. Ще живея толкова, колкото мога. Поне няма да им доставя удоволствието да видят страхливец.

— Въпросите? — казвам аз.

— О, скъпи инспекторе! — възкликва Стеекс иронично. — Искате предварително да разберете какво не зная?

— Въпросите! — повтарям аз упорито. Господарите не са му разрешили да ме убие, преди да е поставил въпросите.

Той размисля, после поклаща глава.

— Все едно! Това сега едва ли има значение. Добре, ето ги. Къде е вашият Витанов и каква е задачата му? Второ. Кой е поставил тази задача? Вие, или... — той красноречиво присвива очи — ... някой е платил за нея?

„Някой е платил...“ Значи Стеекс предполага, че не само Витанов, но и аз може да съм на служба при другите, конкурентите, които му създават толкова неприятности!

— И само не се опитвайте да съчинявате някаква история с писмото! — додава той. — Няма да ви помогне.

Това писмо на Витанов, което така дълго търсех, е у него.

— Искам да помисля! — казвам аз.

— Добре! — вдига рамене Стеекс. — Мислете!

После поглежда часовника си.

— Имате на разположение десет минути. — Стигат. И по-важни неща са се решавали за по-малко време!

Той се опира на волана и гледа навън. Слънцето слиза все по-ниско над хълма и дългите сенки пълзят към нас. Някъде високо минава самолет, сигурно не сме много далеч от града. Но това вече не се отнася до мен. Вече нищо не се отнася до мен, защото текат моите последни десет минути.

Изпитвам странно чувство. Като че съм раздвоен. Една част от мен стои отстрани и наблюдава другия, който е на седалката и който чака безмилостните десет минути — те сигурно вече не са десет, а девет или осем. А този, другият, е разбрал, че е свършено и е спокоен.

Понякога съм се опитвал да си представя онова, което чувствуват и си спомнят осъдените да умрат. Никога не съм могъл. И сега ми е странно, че точно аз трябва да изпитам тези чувства. Но като че съм преминал някаква граница на напрежението, зад която човек престава да се вълнува. Съзнанието се лови за дребни неща, иска да избяга от страшната истина. Кожените ръбове на седалката са напукани. На лявата ми китка има един белег. Той ми е от детинство, от времето, когато светът беше голям.

Не ме е страх. Даже учудващо е, че не ме е страх. Само ми е малко тъжно, че повече няма да виждам хората, които обичам. Сигурно и те ще тъгуват за мен, но

после ще минат дни, дните ще се превръщат в месеци и години, и в тяхното съзнание ще остана като неясен спомен. И това ще е всичко.

Не ме е страх. Има неща по-страшни от смъртта.

Стеекс се е опрял на волана и не бърза. Прави му чест — не нервничи, не поглежда часовника си. Той просто е част от една машина. Тя е пусната в действие и не може да се спре.

Слънцето вече залязва, сенките са до пътя. Един самолет прави своите кръгове високо над града. Той сигурно е същият, който мина преди малко. Животът там си тече. Той ще тече и след като си отида.

Стеекс се обръща към мен и ме поглежда. Свърши. Моето време свърши. Всичко е ясно, не е нужно да ме пита какво съм решил.

— Съжалявам! — свива устни той. — Аз ви дадох възможност. Вие сам избрахте!

Тук ли ще бъде или навън? Изглежда навън. Булдогът отваря вратата и излиза, посяга да отвори и моята врата. Трябва да изляза и да направя няколко крачки. Той ще стреля в гърба ми.

Нещо има. Не мога да разбера какво е, но нещо има.

Булдогът се бави. А Стеекс извръща глава и се ослушва.

Самолетът. Той правеше своите кръгове, но сега не се отдалечава. Бученето на моторите му се е заковало високо над нас и започва да слиза. Не е самолет, а **хеликоптер.**

Той е над нас. Заедно с грохота ни залива за миг ярка червена светлина. Склонът отпред потъмнява, сухите храсталаци оживяват, те като че се движат, после пак се връщат на местата си. От опашката на ракетата се извива тънък сив дим.

Булдогът изведнъж се спишава, прибягва встрани зад куповете камъни, като снема от рамото си автомат. Стеекс пали и включва на скорост.

— Излезте! — заповяда Стеекс. — Застанете пред колата и дайте знак да ни пуснат! И без фокуси!

Протягам здравата си ръка и хващам лоста за скоростите. Стеекс инстинктивно се опитва да отвори ръката ми, но не успява. С всичките сили, които са ми останали, съм се вкопчил в мъртва хватка. Той изругава, бърка под седалката и вади пистолет.

— Ако стреляте, губите всичко! — казвам аз бързо.— Имате само един шанс. Чуйте го!

Пистолетът е срещу гърдите ми.

— Вие сте чужд поданик — продължавам аз. — С моите показания ще се отървете по-леко. А ако ме убиете, няма да има процес! Обещано ми е да ви очистят още тук!

Нищо не ми е обещано, но това е в неговия стил. И се касае до собствената му кожа! Стеекс се колебае за секунда.

— Всички пътища са блокирани! — викам аз в грохота, който се спуска отгоре. — Приберете пистолета! И вляво...

Не довършвам и се свивам ниско на седалката. Защото Булдогът с автомата прави последната глупост в живота си. Дава един дълъг откос по хеликоптера. И млъква. От хеликоптера стрелят много по-точно.

— — —

Все още не мога да повярвам, че кошмарът е отминал, Зад прозореца поклащат клони дърветата от градината на пансиона, чувам птиците в клоните им, но пред очите е още червеникавият склон с изоставената кариера.

Свърши. Някой неща трябва веднага да отбележа за доклада, други ще дойдат по-късно, с разпита на холандеца. Изпуснахме обаче госпожа Крамер. Може би нейното шесто чувство й е подсказало, че събитията вземат лош обрат, а моето посещение в кантората е потвърдило съмненията й. От днес на обяд никой не я е виждал.

Няма значение, основното е ясно. Ние вече не ще намерим доктор Витанов.

На писалището пред мен е неговото последно писмо. Само няколко реда, написани грижливо с равния му почерк.

Порт Анжер
16 юни, 19,30 ч.

Мила Жени,

Това е краят. На този свят всичко се плаща, аз също трябва да платя илюзиите си. Малко е да се каже, че станах тяхна жертва. Аз даже нямам и утешението, че съм жертва, защото сам влязох в този ад.

Не бих желал да се оправдавам и да те моля да ми простиш, излишно е. Не се разкайвам пред никого. Ако не мога да живея достойно, мога поне достойно да умра.

Съжалявам, че причинявам такава болка на теб и Косето, но повярвай, така наистина е по-добре!

Целуни Косето от мен, а ти, ако все пак можеш да ми простиш, прости ми! Целува те за сбогом

твоят Емил

Минавам с длан по листа, оглаждам го и го чета наново. После се мъча да си представя събитията.

Това е започнало още в София. Емил Витанов е привлякъл вниманието на някой от агентите на „Санати" и службите им за проучване са го наблюдавали доста време, докато се опитат да влязат в контакт с него. Отначало са разучавали настроенията му, амбициите и нездържаното желание за известност. След това са поласкали самолюбието му, обещали са му, че ако мине при тях, ще получи широко поле за работа. Дали са му време да помисли, искали са му дребна информация и постепенно са го ангажирали. Но той все е смятал, че не е свързан с тях и може да ги надхитри.

После е дошло назначението му тук и предложенията са станали съвсем конкретни. „Санати" е държал да знае възловите изследвания, насоките, проектите за нови производства. И са се стараели по всякакъв начин да му показват колко е нищожна тази информация, която получават от него. Задачата е била изпълнявана от Мария Крамер. Тя се е свързала с Витанов, като е демонстрирала някакво увлечение, получавала е указанията от „Санати" и е изисквала сведения.

„Санати" е действувал пресметливо. Защото този

район на света вече е бил чужд — на англо-холандския концерн „Меркатор“. И „Меркатор“ не е имал намерение да гледа спокойно как проникват във владенията му. Неговият дългогодишен резидент — Райдер Стеекс — се е оглеждал добре. Може би сам се е добрал до Витанов, може би е получил информацията по някакви неизвестни канали, но в края на краищата е предложил на доктора да предаде „Санати“ и да мине на негова страна.

Мога да си представя какво е чувствувал амбициозният и самомнителен Витанов, когато Стеекс е започнал да го изпудва. А едновременно е дошло откритието — неголямо, но все пак откритие. Витанов го е скрил с привидно несполучливата девета серия и сигурно е смятал да се откупи с него от жестоката игра.

Напразно. Паяците от „Санати“ и „Меркатор“ вече не са искали да го изпуснат. И той все повече е разбирал, че е изгубен. Че никой не се интересува от неговите амбиции и че всъщност се е превърнал в дребна шпонка, която концернте всеки миг могат да жертвуват.

„Когато разбереш, че никому не си нужен!“ — е казал на Ваневска. И е бил отчайващо прав. Единствената възможност, която е имал — да се върне и да признае, — той е затворил поради гордостта си. И развръзката е била близка. Стеекс е поставил категорично искането си и му е дал срок. Витанов е разбрал, че целият му живот е разсипан и че вече нищо не му остава освен позора. Даже собственото му откритие сега е било коз срещу него, защото Стеекс е знаел.

В онази вечер той е премислил всичко отново. Видял е колко е сам, колко е малък и нищожен. Този удар вече не е можел да понесе. И е решил. Написал е това писмо и навярно — още едно. Писмото до жена си е оставил на писалището, в плик, затиснат с календарчето, за да привлече внимание. Другото писмо е взел със себе си. Смятал е да го пусне в пощата, но е закъснял. Не го е пуснал, може би го е носил в джоба си до края. Едва ли ще узнаем какво е станало с това писмо. С него го е видяла Захариева, когато е излизал.

После се е обадил долу от офиса на Стеекс. Отказал е твърдо, държал се е вече като мъж, защото е бил решен да умре. Слязъл е в града, минал по кея и из-

пил един последен коняк при мама Доли. След това се е промъкнал до кея, отвързал е незабелязано някоя лодка и е отплавал. Гребал е може би час или два, докато на хоризонта са изчезнали и последните светлини на Порт Анжер. Избил е една от дървените тапи на дъното на лодката и тя е започнала бавно да се пълни с вода.

А Стеекс се е разтревожил от разговора. Той самият или помощникът му — Булдогът — е влязъл през нощта в пансиона и е огледал стаята на Витанов. Взел е писмото. (Впрочем така и не е знаел какво да прави с календарчето и го е оставил по средата на писалището — това беше забелязала Жермен). За всеки случай е прибрал всички хартии от кошчето, защото не е знаел какво може да има между тях. Видял е и запалката, но решил да изчака и да попита Стеекс. А Стеекс правилно е предположил, че тази запалка е дадена на Витанов от хората на „Санати". Още тогава са се зародили у него прекалените подозрения, че писмото е скроен ход, че Витанов е скрит от противниците му, и се готви удар срещу него.

Изчезването на Витанов е разтревожило и Мария Крамер. Тя се е подготвяла за схватката с „Меркатор" по-отрано и нейните господари са ѝ пратили от хората на фра Чезаре — О'Грегори и онзи със спинелата. Те са били добре екипирани, с всички възможности на фра Чезаре, включително — и набор от мулажи. Тези полуеластични мулажи лесно, само с добавка на някои подробности, могат да имитират голям диапазон от лица. Двамата са се впуснали по следите на Витанов като О'Грегори не се е поколебал да се представи пред мама Доли и Сами за работещ в комендатурата.

Тогава съм пристигнал аз и с моите действия съм усложнил борбата между двете групи. Стеекс решил отново да провери стаята на Витанов, надявайки се да намери нещо, с което да си изясни изчезването. Било е рисковано, но и той е бил добре подготвен. Има електронни уреди, които могат да обезвреждат микрофотоапаратите. Нищо не е намерил, но е взел запалката, защото сметнал, че може да му потрябва. И понеже е притежавал отпечатъци от пръстите на доктора, е носил гумени ръкавици с подготвени негови отпечатъци. Подобен трик често се практикува в промишления

шпионаж за дезинформация на противника. Още тогава се усъмних, че това не е Витанов — отпечатъците бяха прекалено очевидни и ясни.

Борбата между „Меркатор“ и „Санати“, макар и ожесточена, се е водила все още подмолно. Двете групи са се стараели да не ангажират срещу себе си властите, да отбягват отвличанията и преките нападения. Но подозрителното изчезване на доктора тласнало схватката по непредвидени пътища. Може би О'Грегори е разкрил Булдога и се е опитал да го използува за своя сметка. А може и да е било обратното — Булдогът е разкрил О'Грегори и го е пратил на онзи свят поради някои свои съображения за сигурност. Даже това е по-вероятното, защото е претърсил веднага стаята му в „Империал“.

Междувременно, предишната нощ О'Грегори и онзи със спинеллата устроили в „Рейхан“ една сцена, обмислена от Мария Крамер. Лъжлив ход, предназначен да изясни какво зная аз и да постави в шах хората от „Меркатор“. Демонстрирал се на агента на Матиас — а и на хората на Стеекс — един мним Витанов. Вероятно ролята е играл онзи със спинеллата — който игра и ролята на Верние.

Този ход беше добър. Ние с Матиас се уловихме, той едва не прекрати издирването на доктора. Комендатурата щеше да излезе от борбата и поне от тази страна Мария Крамер щеше да си отдъхне. Улови се и Стеекс. Макар все още да е имал някакви съмнения, той окончателно е решил, че писмото е трябвало да го подведе, а Витанов е жив.

Убийството на О'Грегори е било ново усложнение. То е вбесило Мария Крамер и е объркало намеренията ѝ. А още повече ги е объркало известието, че О'Грегори всъщност е жив, че е в нашите ръце и всеки момент може да я разкрие. Нашият „Фос кадавър“ в „Сан Фелипе“ я е извадил от равновесие. О'Грегори е трябвало да умре окончателно и тя е пратила онзи със спинеллата. Той не е бил глупав, разучил е начините да влезе в „Сан Фелипе“. И е влязъл — сигурно срещу солидна сума!

Но на сърфинга не само Мария Крамер, а и Стеекс, научи, че О'Грегори е жив. За него не е било трудно да предвиди как ще действуват хората на фра Че-

заре. И се е удала възможност този път Стеекс да нанесе удар — да използува запалката на Витанов и да се опита отново да провери какво ние знаем за изчезването му. Едновременно — да спаси О'Грегори. Не се е съмнявал, че благородното му дело ще бъде възнаградено — щом дойде в съзнание, О'Грегори ще предаде веднага хората от „Санати".

Към това се прибави и моят разговор с Банков в кабинета на Витанов. Прекалено подозрителният Стеекс се излъга именно поради своята подозрителност. Той не допусна, че съм открил подслушвателя му и вече беше съвсем сигурен, че писмото и изчезването са ход на противниците му. Неизвестната задача на Витанов го разтревожи. Той не знаеше дали докторът не е направил разкрития, дали тези разкрития не са предстоящи и дали не му се готви някаква клопка. Даже стигна дотам да смята, че и аз съм замесен в борбата между двата концерна и съм на страната на „Санати".

Грешката му беше, че не изчака. Сполучливият удар в „Сан Фелипе" с ликвидирането на онзи със спинелата го е окуражил. А нетърпението пред неизвестността го накара да направи крачката. Решил е, че може да се разправи и с мен, след като разбере каква задача има Витанов и я предотврати. По този начин да остане пълен господар на положението. Сметнал е, че комендатурата в момента не го заплашва особено. Разбира се, всички приказки за преговори между двата концерна бяха обикновен блъф.

А моята грешка беше, че го подцених. Смятах, че в даден момент можем да уловим някой от хората му, или сам да се справя с един или двама, преди да ме нападнат. И се надявах, че даже и да успеят с едно отвличане, Анри веднага ще вдигне тревога и бързо ще ме намерят по скритите микропредаватели.

Но Стеекс ме изпълга със съобщението до Стойчева и откраднатата линейка. Аз очаквах нападение от ситроена, където е бил някой от хората — може би последният! — на Мария Крамер. Нападението дойде по линията на Стеекс. Булдогът и съучастникът му бързо ме прехвърлили в един гараж в колата на Булдога. Там ги чакал и Стеекс. Претърсили ме, докато съм бил в безсъзнание, намерили в мен двата микропредавателя и ги оставили в един автобус от градския транспорт.

Анри отначало следвал линейката, не се усъмнил в нея. После видял, че от гаража излиза някаква кола. Изчакал линейката и едва когато мургавият я изоставил в една улица, разбрал, че работата е лоша. Вдигнал тревога. От комендатурата се свързали с Любо, описали му колата, с която съм отвлечен. Междувременно влезли в гаража и предупредили всички изходни пунктове на Порт Анжер. Но вече късно.

Бях на ръба. И ме спаси само едно обстоятелство. Колата, с която ме изведоха при хълмовете, беше същата кола, с която Стеекс се прибра онази вечер от сърфинга. А Любо тогава изпълни докрай задачата, която му бях дал. Той постави микропредаватели на две коли, маркира ги така, че непрестанно да знаем къде са. Те бяха на хората, в които се съмнявах, че имат връзка с изчезването на Виганов. Стеекс беше единият.

Цели два часа хеликоптерът кръжал над Порт Анжер и предградията, накрая уловили сигнала вън от града. Можеха и да не го уловят. Докато аз, примрял от болка, се свивах на седалката, хеликоптерът можеше да бъде далеч, извън обсега на микроизлъчвателя — маяк.

Впрочем що се отнася до болката в тила, предполагам, че тя ще ми остане като спомен от Порт Анжер доста дълго време.

Но това, като си помисли човек, все пак е дреболия.

СЪДЪРЖАНИЕ

Порт Анжер 5

Пансион „Тереза“ 20

„Атланта бауверк А. Г.“ 37

Стая № 39 54

Нощният клуб 67

Павилион в градината 75

Хотел „Империал“ 88

Сърфинг 99

Болницата „Сан Фелипе“ 115

Обектът 129

Кабинетът 142

Приземието 154

Хълмовете 169

Светослав Славчев
ДЕВЕТ, ЧИСЛОТО НА КОБРАТА

Роман

Българска, първо издание
литературна група IV

Редактор
Никола Джоков

Художник
Веселин Христов

Художник-редактор
Веселин Христов

Технически редактор
Найден Русинов

Коректори
Бети Леви
Трифон Алексиев

Дадена за набор на 20. I. 1977 г.
Подписана за печат на 18. III. 1977 г.
Издателски № 1290
Формат 84\108\32
Издателски коли 10,08
Печатни коли 12
Тираж 35 100
Цена 0,76 лева

Издателство „Хр. Г. Данов" — Пловдив
Печатница „Дим. Благоев" — Пловдив

07 **9536221311**
5516—041—77

ЦЕНА 0,76 ЛЕВА

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ

ДЕВЕТ, ЧИСЛОТО НА КОБРАТА

ДЕВЕТ, ЧИСЛОТО НА КОБРАТА

·ХРИСТО Г. ДАНОВ·